

Razširjajmo znanje

Vabimo vas, da se udeležite usposabljanj, ki jih ponuja Zavod RS za šolstvo. Pester **nabor seminarjev za šolske knjižničarje** je dostopen v spletni aplikaciji KATIS, kjer se tudi prijavite.

TEMA (<https://lim3.mss.edus.si/katis/Uvodna.aspx>)

* Vseživljenjsko učenje

- Konferenca za šolske knjižničarje 2018 🗓️ 1 dan
- Izobraževanje šolskih knjižničarjev za delo v sistemu COBISS, prehod na COBISS I, II in III 🗓️ 5 dni

* Inovativni pristopi k poučevanju

- Formativno spremljanje v podporo učenju
- Razvijanje bralne pismenosti v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju
- Razvijanje različnih vrst pismenosti

Poti za izboljšanje učnih dosežkov

- Razvijanje ustvarjalnosti s sodobno tehnologijo na razredni stopnji 🗓️ 1 dan
- Uporaba IKT pri neposrednem delu z otroki 🗓️ 3 dni
- Interaktiven in dinamičen pouk z i-tablo 🗓️ 3 dni

Razširjajmo znanje skupaj.

	Romana Fekonja	
	Uvodnik	2
	Konferenca šolskih knjižničarjev 2017	3
STROKA	Katarina Švab in Maja Žumer	
	Sedem let pričakovanj: šolski knjižničarji o katalogu	8
STROKA IN PRAKSA	Marta Gorjup	
	Bogatenje besedišča	17
	Tinka Fric Kočjaž	
	Ustvarjanje pravljice	25
	Janja Habe	
	Iskanje gradiva v knjižnici	32
	Tamara Bračič, Ivanka Jana Svetec	
	Ko tudi pri športu ne gre brez branja	38
	Tatjana Starič	
	Jezikovna in knjižna vzgoja v vrtcu	45
	Barbara Kavčič	
	Inkluzija - tudi v šolski knjižnici	52
MALI IN VELIKI ODMEV	Marija Andrejčič	
	Andersenova noč 2017	58
	Gregor Škrlič	
	Bibliopedagoška šola 2017 v treh izvedbah	59
	Jana Bauer	
	Sončnica na rami za šolska knjižničarja	60
	Marija Andrejčič	
	10. razkritje lista Rastoče knjige in 12. širitev Združenih Rastočih knjig sveta	62

ISSN 0353-8958
ŠOLSKA KNJIŽNICA
 26. letnik
 številka 2 (93) 2017

uredništvo: Romana Fekonja (odgovorna urednica), Zavod RS za šolstvo; Špela Bergoč, Zavod RS za šolstvo; Alja Bratuša, Osnovna šola Polzela; Tadeja Česen Šink, Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik; Mateja Drnovšek, Osnovna šola Ljubljana – Polje; Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor; Biserka Lep, Zavod RS za šolstvo; mag. Nada Nedeljko; Zavod RS za šolstvo; Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek, Kranj; Gregor Škrlič, Osnovna šola Prule;
urednica založbe: Simona Vozelj; **lektura:** Valentin Logar; **prevod izvirčev v angleščino:** Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec s.p.; **oblikovanje:** Studio Aleja d.o.o.; **priprava:** Design Demšar d.o.o.; **tisk:** Present d.o.o., Ljubljana; **naklada:** 580 izvodov; **letna naročnina** (štiri številke): 38,00 €; fizične osebe imajo 25 % popust; cena posamezne enojne številke v prosti prodaji je 13,00 €; v cenah je vključen DDV; **ustanovitelj in izdajatelj:** Zavod Republike

Slovenije za šolstvo; **predstavniki:** dr. Vinko Logaj; **naslov uredništva:** Romana Fekonja, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor, tel. 02/320 80 65, e-pošta: revija.solskajniznica@zrss.si; **naročila:** Zavod RS za šolstvo – Založba, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana; faks: 01/300 51 99; zalozba@zrss.si.
 Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 575.
 © Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2017
 Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.
 Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja ni dovoljeno nobenega dela te revije kakorkoli reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske oblike reprodukcije (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakršenkoli pomnilniški medij).

UVODNIK

ROMANA FEKONJA, odgovorna urednica

Pozdravljeni, spoštovani bralci in bralke,

na začetku smo namenili prostor odmevom s konference šolskih knjižničarjev, kjer smo na okrogli mizi obeležili tudi jubilej revije Šolska knjižnica – 25 let izhajanja. Veseli smo velikega števila udeležencev in prav tako dobrega odziva na povabilo k aktivni udeležbi – predstavitvi primerov dobre prakse.

V rubriki Stroka dr. Katarina Švab in dr. Maja Žumer predstavljata raziskavo, s katero sta želeli pridobiti informacije o programski opremi, katalogu in bibliografskih podatkih. Prispevek je aktualen tudi zaradi prehoda šolskih knjižnic na sistem COBISS, ki je v polnem teku.

V tokratni številki so še trije prispevki iz prejšnje tematske številke s področja formativnega spremljanja. Kolegice so temeljito premislile, kako bi najbolj učinkovito in nika- kor ne za vsako ceno v ure KIZ-a vpeljale ele- mente formativnega spremljanja. Vsi primeri dokazujejo, da jim je to v največji možni meri uspelo. V prvem primeru so učenci aktivno iskali neznane besede po slovarju in tako bo- gatili besedišče, v drugem primeru pa so bili učenci 4. razreda postavljeni v vlogo avtorja pravlјice. Spoznali so, kaj vse je treba upošte- vati ob pisanju pravlјice. Učenci 2. razreda so spoznavali, kako si sami poiščejo gradivo v knjižnici. Kolegice, vključene v razvojno nalogo formativnega spremljanja, ugotavljajo, da je ta naloga v ospredje postavila učenca in njegovo aktivno vlogo pri poučevanju. Naloga učitelja oz. knjižničarja je skrbno načrtovati in voditi proces poučevanja.

Prav posebne novosti so se lotile kolegice z OŠ Frana Albrehta Kamnik. Povezale so

šport in branje. Malce nenavadna kombi- nacija, vendar zelo dobrodošla, saj so tako ozavestile, da je branje potrebno in pomemb- no prav povsod, tudi pri športu. Zanimiva izkušnja tako za sodelujoče učitelje kot za učence.

Podobno zanimivo izkušnjo z branjem imajo predšolski otroci, za katere vzgojiteljice pri- pravlјajo raznovrstne dejavnosti, ki spodbu- jajo jezikovno in književno vzgojo. Zanimivo je spoznati pogled vzgojiteljice, ki izpostavlja, kako pomembno se je z otrokom pogovarjati, mu brati zgodbe, ga primerno motivirati in s tem navajati na življenje s knjigo. Ob tem je pomembno sodelovanje s knjižnico, ki nudi strokovno podporo in ponuja veliko izbiro gradiva.

V šolski knjižnici se srečujemo tudi z učenci s posebnimi potrebami, velikokrat pa ne vemo, kakšne prilagoditve potrebujejo. Posebno pozornost je kolegica namenila slepi učenki. V prispevku opisuje, na kaj je bila pozorna in kaj vse je storila, da ji je približala pravlјico. Sklene z mislijo, ki odraža tudi formativno spremljanje. Slepa deklica je »sledila istim ciljem kot njeni sošolci, le njena pot je bila na nekaterih delih malenkost drugačna«.

Želimo, da učenci dosežejo zastavljene cilje, vendar se moramo zavedati, da ni za vse ustrezna ena in edina pot. Moramo jim omo- gočiti, da zastavljene cilje dosežejo tudi po drugačnih ali pa prilagojenih poteh.

Ob prebiranju prispevkov vam želim veliko novih idej za vaše delo. ●

Konferenca šolskih knjižničarjev 2017

Ljubljana, 17. 5. 2017, Zavod svetega Stanislava

Kar dolgo časa je zorela ideja o strokovnem srečanju in druženju slovenskih šolskih knjižničarjev. V okviru ESS-projektov se je ponudila priložnost in tako smo na Zavodu RS za šolstvo uspeli organizirati Konferenco šolskih knjižničarjev 2017. Potekala je 17. 5. 2017 v prostorih Zavoda svetega Stanislava v Ljubljani.

Zbralo se je okoli 170 šolskih knjižničarjev iz vse Slovenije.

Prvi del je bil namenjen strokovnim predavanjem.

Dr. Vesna Čopič z Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je predstavila področje šolskih knjižnic znotraj MIZŠ. Izpostavila je sprejem novele Zakona o knjižničarstvu, ki za šolske knjižnice prinaša vrsto novosti. Njen prispevek je imel pomenljiv naslov **MIZŠ in šolske knjižnice: iz obrobja v središče**. Spremenjen odnos MIZŠ do šolskih knjižnic kažejo: »novele Zakona o knjižničarstvu, akcijski načrt za implementacijo novele, uvrstitev reforme ŠK med dobre prakse v mednarodnem poročanju, šolska knjižnica je med tremi projekti, ki jih MIZŠ predlaga v okviru kandidature Slovenije za častno gostjo mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu 2021, šolske knjižnice v razvojnih projektih, financiranih iz ESS, učbeniški sklad kot ločen del šolske knjižnice ter vključevanje šolskih knjižnic v promocijski material MIZŠ«. Izpostavljena je bila zanimiva misel: »So lahko prav šolske knjižnice prve ambasade duha – fizične točke in hkrati vrata v virtualni svet?« Ob koncu je dr. Čopičeva še izpostavila vidike, ki so pokriti z aktivnostmi: normativni, operativni, strateški, razvojni in informativni.

Dr. Polona Vilar z Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knji-

garstvo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je predstavila raziskavo **Kakovost slovenskih šolskih knjižnic**, ki sta jo izvedli skupaj z **dr. Vlasto Zabukovec**. Raziskava je bila izvedena v okviru ciljnega raziskovalnega projekta Kulturni in sistemski vidiki bralne pismenosti v Sloveniji. Informacijska in bralna pismenost sta pomembni kompetenci, ki ju najbolj sistematično razvijamo v času šolanja. Pri tem pomembno vlogo igrajo šolske knjižnice, je pa njihovo delovanje močno odvisno od pogojev njihovega delovanja. Izpostavljamo le nekaj priporočil Nacionalne strategije spodbujanja bralne pismenosti in bralne kulture: nasloviti javno podoba branja, okrepiti in usmeriti partnerstvo oziroma sodelovanje splošnih knjižnic s šolskim sistemom, vključno oziroma zlasti s šolskimi knjižnicami pri izvajanju ciljno usmerjenih dejavnosti, oblikovati smernice za sodelovanje splošnih in šolskih knjižnic za namen spodbujanja bralne pismenosti in bralne kulture, krepiti promocijo branja v vseh oblikah in pridobivati neuporabnike ter se bolj usmeriti na brezposelne, ranljive skupine prebivalcev, starše predšolskih otrok, fante, mladostnike, razvijati oziroma vpeljevati raznovrstnejše (in ciljne) oblike dejavnosti, usposabljanje, krepiti splošne pogoje delovanja knjižnic, povečati ugled knjižničarja, oblikovati kompetenčne modele za bralno pismenost in bralno kulturo, okrepiti raziskovalno dejavnost na področju bralne in informacijske pismenosti ter bralne kulture ter vrednotiti kakovost in uspešnost šolskih knjižnic. V raziskavi je bilo ugotovljeno, da imajo dinamične in kakovostne šolske knjižnice nepogrešljivo vlogo v procesu razvoja bralnih kompetenc, ki jih je treba razvijati od rane mladosti. Šolske knjižnice imajo pomembno vlogo tudi zato, ker obenem delujejo v dveh

»So lahko prav šolske knjižnice prve ambasade duha – fizične točke in hkrati vrata v virtualni svet?«

**V program
Konference šolskih
knjižničarjev smo
umestili tudi okroglo
mizo, na kateri smo
osvetlili 25 let dolgo
pot revije.**

sistemih: knjižničnem in šolskem; so edine knjižnice, v katere vstopi prav vsak državljan (vsaj v obdobju svojega obveznega izobraževanja), in zato služijo tudi kot zgled.

Dr. Judit Zagorec - Csuka z Dvojezične osnovne šole Lendava I je predstavila prispevek z naslovom **Biblioterapija v šolski knjižnici Dvojezične osnovne šole I Lendava**. Biblioterapijo je avtorica predstavila tudi kot študij specializacije, ki jo je sama usvojila na Univerzi v Kaposváru na Madžarskem. Biblioterapijo je prikazala s teoretičnimi osnovami in tudi s praktičnega vidika, saj je avtorica tudi sama knjižničarka, ki izvaja biblioterapijo v okviru bibliopedagoških ur v osnovni šoli. Teme, ki jih obravnava pri teh urah, se nanašajo na Andersenove pravljice, ki vsebujejo motive ponižanja in prezira, npr. Deklica z vžgalicami, Božično drevo, Grdi raček, Čajna skodelica in Cesarjeva nova oblačila.

Ob koncu prvega sklopa nam je **mag. Stanislav Bahor** iz **Centra za razvoj knjižnic pri NUK-u** predstavil **Uresničevanje novele Zakona o knjižničarstvu s poudarkom na šolskih knjižnicah**. V skladu z spremenjenim zakonom je na področju šolskih knjižnic treba izvesti vrsto sprememb: sprejem pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti šolskih knjižnic, vključitev šolskih knjižnic v nacionalni bibliografski sistem, statistične meritve v izvedbi Centra za razvoj knjižnic pri Narodni in univerzitetni knjižnici; statistične meritve v izvedbi Centra za razvoj knjižnic pri Narodni in univerzitetni knjižnici; izdelati in sprejeti strategijo razvoja šolskih knjižnic ter na podlagi le-te izdelati še razvojni načrt šolskih knjižnic. V 2016 se začela izvedba statističnih meritev o delu šolskih knjižnic v šolskem letu 2015/2016. Predstavljeni so bili postopek same izvedbe in nekaj prvih ugotovitev oz. rezultati. V meritve je bilo vključenih 612 poročevalskih enot, vprašalnik je izpolnilo 577 šol, kar je 94,3 % vseh šol. Rezultati meritev so dostopni na naslovu <https://cezar.nuk.uni-lj.si/analize/index.php>, poročilo o meritvah pa na naslovu: https://cezar.nuk.uni-lj.si/common/files/studije/porocilo_solske.pdf.

V sklopu Konference šolskih knjižničarjev je bila tudi **okrogla miza ob 25-letnici izhajanja revije Šolska knjižnica**.

Udeleženci okrogle mize ob 25-letnici Šolske knjižnice

Od leta 1991 nas spremlja revija Šolska knjižnica. To pomeni, da je v naših rokah že 26 let. V letu 2016 smo napolnili 25 letnikov revije in tako smo na Konferenci obeležili 25 napolnjenih letnikov strokovnih prispevkov, primerov dobre prakse, zapisov, poročil o dogajanju v šolskih knjižnicah in še kakšna oblika bi se našla. Ob tej priložnosti smo v program Konference šolskih knjižničarjev umestili tudi okroglo mizo, na kateri smo osvetlili 25 let dolgo pot revije.

Okroglo mizo je vodila Alja Bratuša, sodelovali pa so: vse 3 odgovorne urednice, Ema Stružnik, mag. Majda Steinbuch in Romana Fekonja, prvi vodja založbe in tudi vsa leta lektor revije Tine Logar, nekdanja vodja založbe ZRSŠ Marija Lesjak Reichenberg, sedanja vodja založbe ZRSŠ Zvonka Kos in urednica v založbi ZRSŠ Simona Vozelj.

Za začetek samega pogovora je Alja Bratuša revijo in ustvarjalce predstavila takole:

*»Je še kdo med nami, ki je ne pozna?
Vsak od nas vsaj kakšen izvod na polici
v knjižnici, službeni ali domači pisarni jo ima.
To je naša 25-letna mladenka
revija Šolska knjižnica.*

*Brhka, iskriva, radoživa, pomladno razigrana,
pa vendar tudi resna, redna, zagnana in
svoji strokovni javnosti predana.
In kot se za obletnice spodobi,
smo na rojstnodnevni zabavi
najožje sorodstvo in mi se zbrali,
da bi se o srebrnem jubileju pomenkovali.*

*Z nami so – pa naj mi ne zamerijo,
če tako jih poimenujem –
odgovorne urednice – mame,
Ema Stružnik, Majda Steinbuch
in Romana Fekonja,*

ki so – nekatere – od rojstva za njo skrbele,
jo spodbujale in jo rade imele.
Se z njo jezile in trepetale,
jo včasih za ušesa,
ali ji – najstnici – z nasveti spet zagona dale.
Že ves čas z njo je tudi očetovski lik –
lektor Tine Logar,
ki prav postavi vse vejice in pike,
skrbi, da jezik gladko teče brez napak,
z njo o novih besedah razpravlja,
in terminološke temelje postavlja.

Tu sta tudi nekdanja in sedanja vodja
založbe Zavoda za šolstvo
Marija Lesjak Reichenberg in
Zvonka Kos, ki v družini kot teti
za vse poskrbita – vsako leto
jo v svoj program uvrstita,
uredita, da je ob pravem času
na pravem mestu denar,
organizirata, lobirata, usklajujeta,
ker za vsak priročnik, publikacijo, revijo
posebej jima še kako je mar.

Z nami je še njuna sodelavka,
urednica periodike Simona Vozelj,
ki zaradi naše 25-letne slavljenke
nešteto papirjev in številk premeče,
po telefonu različne ljudi kliče,
pošilja sporočila,
da bi se mična gospodična
v svoji koži dobro počutila.

Potem je med nami veliko tet in stricev
iz ne-vem-katerega kolena,
bogata bera članov uredniškega odbora,
zbrana praktično vsa šolsko-knjižničarska
scena
– prispevek prav vsakega od vas v reviji –
za vse izkušnja dragocena.«

Šolska knjižnica (s prvo številko 1991) je bila
ob reviji Šolski šport prva izmed revij Zavoda
za šolstvo, ki so začele nastajati na posameznih
strokovnih področjih, in je tako rekoč tlako-
vala pot vsej preostali pedagoški periodiki. Z
obujanjem spominov in osvetlitvijo duha časa,
v katerem je nastala ideja za revijo, je začela
Ema Stružnik, ki je bila glavna urednica od
prve številke 1991 do 4. številke 2000, kasneje
jo je dopolnila še mag. Majda Steinbuch, ki je
prav od začetka sodelovala kot članica ured-
niškega odbora, se kalila s pisanjem prispev-

kov, kot avtorica, nato pa od 2001 do 2013 kot
odgovorna urednica iskala vedno nove mož-
nosti, vzore in povezave. Obe sta izpostavili
tudi pomembno vlogo revije pri oblikovanju
šolskega knjižničarstva kot stroke. Izpostavljene
ni so bili še naslednji mejniki: nove strokovne
vsebine – izredni študenti FF, oblikovanje re-
vije – ISO-standard, celostna grafična podoba,
sodelovanje z Oddelkom za bibliotekarstvo,
informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske
fakultete, uveden je bil znanstveni aparat
pri članku, dodali smo prevode povzetkov in
predstavitve avtorjev.

Okoliščine za nastanek revije Šolska knjižnica
v okviru Zavoda za šolstvo in tudi okoliščine
izhajanja v naslednjih letih so nam osvetlili še
uredniki oz. vodje založbe ZRSS: Tine Logar,
Marija Lesjak Reichenberg in Zvonka Kos.
Vrsto let bdi nad izdajanjem Šolske knjižnice
urednica na založbi Simona Vozelj, ki je pred-
stavila svojo vlogo.

Okroglo mizo je voditeljica Alja Bratuša skle-
nila z naslednjimi besedami:

»Naša jubilarntka je sodobna, moderna,
zato se je že med pogovorom parkrat na
facebook dala,
na instagramu svojo podobo razkazovala,
nekajkrat čivknila in prijateljicam
Knjižnici in Knjižničarskim novicam SMS
poslala.

In četudi bo kdaj samo v elektronski obliki med
nami krožila,
ji želimo, da se bo v skladu s strokovnimi trendi
nosila,
vedno k visokim standardom stremela,
in občinstva zadosti imela.
Še nas bo navduševala, da jo bomo brali,
analizirali, citirali in občudovali,
vanjo – tudi brez honorarja – ker smo idealisti
– pisali,
jo urejali, zanjo skrbeli in jo čisto za svojo vzeli.
Vse najboljše!«

Po odmoru je sledilo delo v skupinah, kjer so
kolegi v 4 sklopih predstavljali svoje primere
dobre prakse, dr. Vlasta Zabukovec pa je iz-
vedla delavnico Veščine kritičnega mišljenja.

Šolska knjižnica
(s prvo številko
1991) je bila ob reviji
Šolski šport prva
izmed revij Zavoda
za šolstvo, ki so
začele nastajati
na posameznih
strokovnih
področjih, in je tako
rekoč tlakovala
pot vsej preostali
pedagoški periodiki.

Vedno znova se šolski knjižničarji sprašujemo, kako povečati interes za branje, kako sploh nekatere učence pritegniti k branju, kako uporabnike spodbuditi, da bi z veseljem brali.

1. SKUPINA: BRANJE, SPODBUJANJE BRANJA

V tej skupini so sodelujoči predstavili preizkušene primere dobre prakse, ki spodbujajo branje. Vedno znova se šolski knjižničarji sprašujemo, kako povečati interes za branje, kako sploh nekatere učence pritegniti k branju, kako uporabnike spodbuditi, da bi z veseljem brali. Slišali smo predstavitev o skupinskem glasnem branju, kako je potekalo medgeneracijsko branje/pripovedovanje z avtističnim otrokom v knjižnici ZGNL, lahko izpeljemo tudi idejo o bralni znački »od A do Ž«, tudi aktualna problematika je lahko povod za branje knjižničnega gradiva, predstavljen je bil primer branja ob ločitvi staršev. Na področju branja se pojavljajo različne težave, slišali smo tudi predstavitev modela, v katerem se teh težav lotevajo s t. i. bralnimi minutkami, ki so nadstandardna oblika dela z učenci, ki se soočajo z različnimi težavami na področju branja. Zanimiv je bil primer medgeneracijskega sodelovanja, ko so učenci postali ustvarjalci knjige, zapisovalci izštevank, pesmic in otroških iger po pripovedovanju svojih starih staršev, v pravljичnem decembru je veliko možnosti za vključevanje šolske knjižnice v delo šole, predstavljeni so bili primer superbralnice in načini spodbujanja branja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju ter oblika spodbujanja branja, ki so jo poimenovali kar bralni tedni, saj so dejavnosti po posameznih razredih trajale po ves teden.

Moderatorica te najštevilčnejše skupine po predstavitvi primerov je bila Mateja Drnovšek.

2. SKUPINA: INFORMACIJSKO OPISMENJEVANJE, UPORABA IKT

V skupini so sodelujoči prikazali svoje praktične primere pri delu z IKT (tako v knjižnici kot pri pouku). Predstavitve so bile zanimive ter poučne. Vsaka je spodbudila nove ideje in povezave. S prikazi praktičnih primerov so udeleženci dobili vpogled v delo in različne načine motiviranja mladih uporabnikov. Udeleženci so imeli tudi dovolj časa za vprašanja, pregled povezav ter preizkušanje določenih programov. Če na kratko povzamemo predsta-

vitve, se je skupina seznanila z izdelavo spletne publikacije in vključevanjem v mednarodne projekte, doživela povezavo pouka v knjižnici in muzejih, dobila idejo, kako učencem predstaviti šolski arhiv, uporabo kataloga COBISS ter različne programe, ki jih knjižničarji lahko uporabimo pri pouku, ter na koncu preizkusila zanimiv interaktivni kviz. Moderator te skupine je bil Gregor Škrjč.

3. SKUPINA: UČENJE

V tretji skupini so nastopajoče predstavile primere dobre prakse, s področja učenja, poučevanja in formativnega spremljanja, ki jih izvajajo na svojih šolah v okviru KIZ, v sodelovanju z zaposlenimi in v različnih projektih. Knjižničarji se lahko različno povezujejo z učitelji in drugimi strokovnimi delavci šole, pomagamo bogatiti in celo nadgrajevati vzgojno-izobraževalno delo. Nabor iz praks je bil pester in zelo raznolik, tako da so slušatelji lahko dobili precej idej za svoje nadaljnje delo s področja bralnih učnih strategij, slišali smo dva primera uporabe elementov formativnega spremljanja v okviru KIZ s povezavo zgodovine in pri navodilih za pisanje seminarskih nalog, dobili smo nekaj idej, kako lahko prvič učence prvošolce povabimo v knjižnico in kako vabimo v knjižnico naše sodelavce, spoznali smo, kako zanimiva je radijska igra, ki spodbuja slušno senzibilnost otrok, podali pa smo se tudi čez meje, in sicer s projektom Erasmus+.

Predstavitve so bile zanimive in raznovrstne, zato zahvala vsem sodelujočim, predvsem pa čestitke za pogum, da so svoje delo predstavile tudi drugim kolegom. Moderatorici te skupine sta bili Tadeja Česen Šink in Andreja Urbanec.

4. SKUPINA: SREDNJE ŠOLE

V 4. skupini smo primere dobre prakse predstavile srednješolske knjižničarke. Posebej zanimivo je bilo, ker smo izkušnje delile knjižničarke, zaposlene v šolah vseh nivojev srednješolskega izobraževanja – tako poklicnega kot tehniškega in gimnazijskega. Naši uporabniki imajo zato nemalokrat zelo različne želje, a naš namen je bolj ali manj vedno isti – dijake vzgojiti v redne obiskovalce in jih izobraziti v

**Učiti učence
kritično misliti je
nad vse pomembno
poslanstvo vzgojno-
izobraževalnih
institucij, saj družba
potrebuje kritične
mislece.**

suverene uporabnike knjižnic, predvsem pa jih navdušiti za vseživljenjsko branje.

Da bi to dosegle, izkoriščamo vse mogoče motivacijske elemente: organiziramo bralne značke in skupinska branja, različne kvize, v knjižnicah na posebej izpostavljenih mestih ob različnih aktualnih priložnostih ponujamo raznovrstno bralno gradivo (npr. ob različnih praznikih, obletnicah, projektih ipd.). Da bi poudarili pomen knjižnice prav v vseh življenjskih situacijah, sodelujemo v neštetih medpredmetnih povezavah, tudi kuhamo in vrtnarimo, za piko na i pa kdaj postanemo celo pesnice in pisateljice – vzornice mladih nadarjenih literatov. Seveda se trudimo iti v korak s časom, zato sebe in mlade ves čas spodbujamo k uporabi sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije (spoznavamo spletne različice slovarjev, priročnikov, brskamo po najrazličnejših podatkovnih bazah, v knjižnici celo »deskamo«), ki nemalokrat zelo olajša in pospeši razrešitev mnogih informacijskih potreb.

Če povzamemo: bilo je zanimivo, dobrodošlo, živo, zato še enkrat hvala Ireni, Bernardi, Katarini, Mojci, Metki, Vasiliji, Karmen, Tanji in Mileni ter vsem, ki ste se zbrali na naših predstavitev, nam prisluhnili in se z nami strinjali, da brez dobrih knjižničarjev ni dobre šole. Na svidenje prihodnje leto! Moderatorica te skupine je bila Metka Kostanjevec.

5. SKUPINA: **DELAVNICA KRITIČNO MIŠLJENJE,** **IZVAJALKA DR. VLASTA** **ZABUKOVEC**

V delavnici kritično mišljenje je dr. Vlasta Zabukovec udeležence s pomočjo vprašanj spodbudila k razpravi o razumevanju pojma *kritično mišljenje* ter o njegovem pomenu in razumevanju. Med drugim smo iskali razlike med kritičnimi in nekritičnimi misleci, podajali mnenje o tem, kateri misleci (kritični, nekritični) pridejo bolje skozi življenje, katero mišljenje je družbeno zaželeno ipd.

Pri podajanju mnenj in oblikovanju definicije, kaj je kritično mišljenje, smo ugotovili, da obstajajo različne teorije oz. da ni vsesplošnega soglasja o tem, kaj natanko je kritično mišljen-

je. Takšno vsesplošno soglasje niti ni mogoče, obenem pa niti ni potrebno. Tudi v znanostih, ki se ukvarjajo z mišljenjem, namreč vlada velika raznolikost pogledov na to, kaj je kritično mišljenje, in prav takšna pestrost mnenj o tem, kako kritično mišljenje kar najbolj učinkovito poučevati. Razpravljavci pa smo enotno izpostavili, da ni dvoma, da je učiti učence kritično misliti nad vse pomembno poslanstvo vzgojno-izobraževalnih institucij in da družba potrebuje kritične mislece.

Ocenjujemo, da smo organizatorji dosegli namen: širjenje dobre in preizkušene prakse, preverjenih idej, včasih je potrebna le kakšna malenkost in praksa postane veliko bolj učinkovita. Tega pa si želimo vsi – učinkovito delo, ki obrodi sadove, tako da smo na koncu zadovoljni tako šolski knjižničarji kot naši uporabniki.

Ne prav v ospredju pa je bil še en namen: druženje ob programu in med njim, pogovor in komentarji med predavanji, klepet ob kavici, spoznavanje kolegov ...

Druženje, pogovor, strokovne debate in predstavljeni primeri dobre prakse so dodobra zapolnili dan šolskih knjižničarjev in upamo, da naslednje leto srečanje ponovimo vsaj v takšnem obsegu.

Zbornik povzetkov je na voljo tudi v elektronski obliki na povezavi: <http://www.zrss.si/digitalnknjiznica/zbornik-konference-solskih-knjiznicarjev-2017/>.

Organizacijski odbor Konference šolskih knjižničarjev 2017 – uredniški odbor revije Šolska knjižnica:
Romana Fekonja, ZRSS
Špela Bergoč, ZRSS
Alja Bratuša, OŠ Polzela
Tadeja Česen Šink, OŠ Frana Albrehta Kamnik
Mateja Drnovšek, OŠ Polje
Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor
Biserka Lep, ZRSS
mag. Nada Nedeljko, ZRSS
Gregor Škrj, OŠ Prule
Andreja Urbanec, OŠ Orehek Kranj
Simona Vozelj, ZRSS ●

Sedem let pričakovanj: šolski knjižničarji o katalogu

Seven Years of Expectations: School Librarians on the Catalogue

Katarina Švab in Maja Žumer

Izvleček

Knjižnični katalogi so pomembni tako za uporabnike knjižnic kot tudi za knjižničarje, ki so mnogokrat posredniki med učenci in knjižničnim katalogom. Do nedavnega so imeli v Sloveniji šolski knjižničarji avtonomno možnost izbire med programsko opremo: WinKnj, COBISS-om in Šolsko knjižnico idr. V skladu z dopolnitvami Zakona o knjižničarstvu (2015) se morajo vse osnovnošolske knjižnice vključiti v nacionalni bibliografski sistem. Pred sedmimi leti smo želeli izvedeti, kako si osnovnošolski knjižničarji pomagajo s knjižničnim katalogom, kadar iščejo gradivo za svoje učence, in kako ocenjujejo pomembnost naprednih funkcij, ki jih imajo knjižnični katalogi prihodnjih generacij. Januarja 2010 je na spletno anketo odgovorilo 131 knjižničarjev slovenskih osnovnih šol. Knjižničarji za svoje učence iščejo predvsem znano gradivo (po naslovu in avtorju) in jim je nabor bibliografskih elementov ustrezen, obogatili pa bi ga z vsebinskim opisom. Bolj kot drugačne bibliografske elemente in njihov spremenjeni vrstni red bi knjižničarji potrebovali oznake za velike tiskane črke, urejenost zadetkov po relevantnosti, sezname vsebinsko podobnega gradiva in povezave na nadaljevanja oz. predhodna dela. Na podlagi rezultatov ankete preverjamo, ali so zelene funkcije že vključene v sistem, v katerega se bodo morale vključiti osnovnošolske knjižnice.

Ključne besede

osnovnošolske knjižnice, šolski knjižničarji, uporabniki, učenci, knjižnični katalogi

UDK 027.8:025.3(497.4)

Keywords

primary school libraries, school librarians, users, pupils, library catalogues

Abstract

Library catalogues are important both for library users and for librarians, who are often intermediaries between pupils and the library catalogue. Until recently, school libraries in Slovenia were the only publicly-funded libraries in a position to choose their library automation system: WinKnj, COBISS or Šolska knjižnica [School Library]. Amendments to the Librarianship Act (2015) stipulate that all primary school libraries have to be included in the national bibliographic system. Seven years ago, in January 2010, an online survey was conducted among 131 Slovenian primary school librarians. We wanted to find out how school librarians were using their library catalogue when searching for materials for their pupils, and how they assessed the importance of the advanced functionality of next-generation catalogues. Pupils and school librarians were searching the catalogue mostly for known sources (by title and author) and rated the selection of bibliographic elements as appropriate. Librarians expressed their need for clear capital letter indicators, the possibility to sort results by relevance, and to sort results based on similarity and links to prequels and sequels. Based on the results of the survey, we have analysed how those features are included in our current library system.

1 UVOD

Manifest o šolskih knjižnicah opredeljuje njihove naloge in cilje. Tako naj »[š]olska knjižnica nudi storitve za učenje, knjige in druge vire, ki omogočajo vsem članom šolske skupnosti, da postanejo kritični misleci in učinkoviti uporabniki informacij različnih oblik, formatov in na različnih nosilcih« (IFLA/UNESCO, 2001, str. 138). Kot nalogo opredeljuje zagotavljanje dostopa do lokalnih, regionalnih, nacionalnih in globalnih virov ter ustvarjanje priložnosti, ki učence izpostavljajo različnim idejam, izkušnjam in mnenjem (IFLA/UNESCO, 2001).

Knjižničarji se morajo torej zavzemati za to, da sledijo potrebam učencev in jim nudijo okolje, v katerem bodo lahko razvijali in kasneje nadgrajevali svojo informacijsko pismenost. Da bi postali informacijsko pismeni kritični misleci, potrebujejo okolje, v katerem bodo razvijali veščine za iskanje, najdenje in kritično vrednotenje informacij. Takšno orodje je vsekakor knjižnični katalog, ki je hkrati tudi temeljno orodje knjižničarjev. Ob tem naj omenimo, da so knjižnični katalogi zadnjih trideset let tarča kritik, saj so z vidika uporabnika težavni za uporabo, neintuitivni, njihova uporaba se drastično zmanjšuje na račun drugih ponudnikov informacij itd. (Borgman, 1986, 1996; Calchoun et al., 2009; Lewandowski, 2009).

Glede na to, da so osnovnošolske knjižnice v prvi vrsti namenjene učencem in učiteljem, je pričakovati, da so uporabniki bolj specifični in bolj homogeni kot npr. uporabniki splošnih knjižnic. Osnovnošolske knjižnice so bile do nedavnega v slovenskem knjižničarskem prostoru izjemno specifične, saj so bile avtonomne pri odločanju glede uporabe različne programske opreme in s tem izbire knjižničnega kataloga. Izbirale so lahko med WinKnj (podjetji SOAP in MordiCom), COBISS-om (Institut informacijskih znanosti – IZUM) in Šolsko knjižnico, ki pa se od leta 1999 ne posodablja več (Kovačič, Miklič in Kuštrin Tušek, 2007) in drugimi programskimi opremami, kar je pomenilo veliko pestrost razlogov, ki so govorili v prid eni ali drugi programski opremi. Šolske knjižnice so pred sedmimi leti (2010) večinoma uporabljale programsko opremo WinKnj (71 %), ta delež pa se znižuje in leta 2018 bodo

Da bi učenci postali informacijsko pismeni kritični misleci, potrebujejo okolje, v katerem bodo razvijali veščine za iskanje, najdenje in kritično vrednotenje informacij.

Osnovnošolske knjižnice so bile do nedavnega v slovenskem knjižničarskem prostoru izjemno specifične, saj so bile avtonomne pri odločanju glede uporabe različne programske opreme in s tem izbire knjižničnega kataloga.

vse šolske knjižnice morale uporabljati nacionalni bibliografski sistem. S spremembami Zakona o knjižničarstvu (4. december 2015) je namreč začel veljati člen 39. č, ki določa, da so »šolske knjižnice z namenom vodenja in izposoje njihovega knjižničnega gradiva za potrebe vzgojno-izobraževalnega procesa vključene v nacionalni bibliografski sistem«. To, da se bodo šolske morale knjižnice priključiti COBISS-u, so nakazovale že navedbe v koalicijski pogodbi iz leta 2008. Kot razlog so takrat navedli »večjo varnost avtorjev (predvsem mladinskih) in uvedbo izplačila knjižničnega nadomestila tudi za izposajo v šolskih knjižnicah« (Stojanovič, 2010).

Da bi dobili vpogled, kaj knjižničarji pričakujejo od knjižničnega kataloga in ali jim pri referenčnem pogovoru tudi dejansko pomaga, je bila v okviru doktorskega študija izvedena raziskava z osnovnošolskimi knjižničarji. Po sedmih letih ponovno ugotavljamo in vrednotimo, v kolikšni meri so se knjižnični katalogi izboljšali v dodatnih funkcijah ter koliko so izpolnili potrebe in pričakovanja šolskih knjižničarjev.

2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Z raziskavo, ki je bila med šolskimi knjižničarji izvedena leta 2010, smo želeli pridobiti informacije o programski opremi, katalogu in bibliografskih podatkih:

- Katere bibliografske podatke najbolj potrebujejo pri referenčnem pogovoru z učenci?
- Kakšen bibliografski zapis bi šolski knjižničarji potrebovali?
- Katere funkcije bi katalog za potrebe učencev moral še omogočati?

3 METODOLOGIJA

Raziskavo smo oblikovali v obliki anonimne spletne ankete, ki je zajemala 31 vprašanj. Obvestilo o anketi je bilo poslano po elektronski pošti prek dopisnega seznama Društva šolskih knjižničarjev Slovenije in takratnim vodjem oz. koordinatorjem študijskih središč, ki smo jih zaprosili za posredovanje obvestila svojim članom v skupini. Anketa je bila dosegljiva tudi v spletni učilnici za knjižnično dejavnost. Nanjo so osnovnošolski knjižničarji odgovorili v času od 20. januarja do 15. februarja 2010.

Podatki o sodelujočih

V raziskavi je sodelovalo 131 osnovnošolskih knjižničark in knjižničarjev. Razporeditev sodelujočih je bila zelo različna glede na starost, delovno dobo in velikost šole, na kateri so bili zaposleni. Na anketo je odgovorilo največ knjižničark in knjižničarjev, starih od 40 do 49 let (40 %), ki so imeli v šolskih knjižnicah povprečno 15 let delovnih izkušenj. Druga velika skupina so bili knjižničarji, stari od 30 do 39 let (30 %), ki so večinoma imeli izkušnje samo s šolsko knjižnico, v kateri so bili zaposleni. Povprečno so bili knjižničarji v trenutni šolski knjižnici zaposleni 12 let oz. so imeli v povprečju 14 delovnih let izkušenj s šolskimi knjižnicami. Kar 88 knjižničarjev, ki so odgovorili na anketo, je bilo zaposlenih le v knjižnici, v kateri so trenutno delali. Knjižničarsko oz. bibliotekarsko izobrazbo je imelo 48 % vprašanih, prav toliko jih je imelo drugo izobrazbo, 4 % sodelujočih pa na to vprašanje ni odgovorilo.

Osnovnošolski knjižničarji, ki so odgovarjali na anketo, so leta 2010 večinoma uporabljali programsko opremo WinKnj (59 %), sledil je

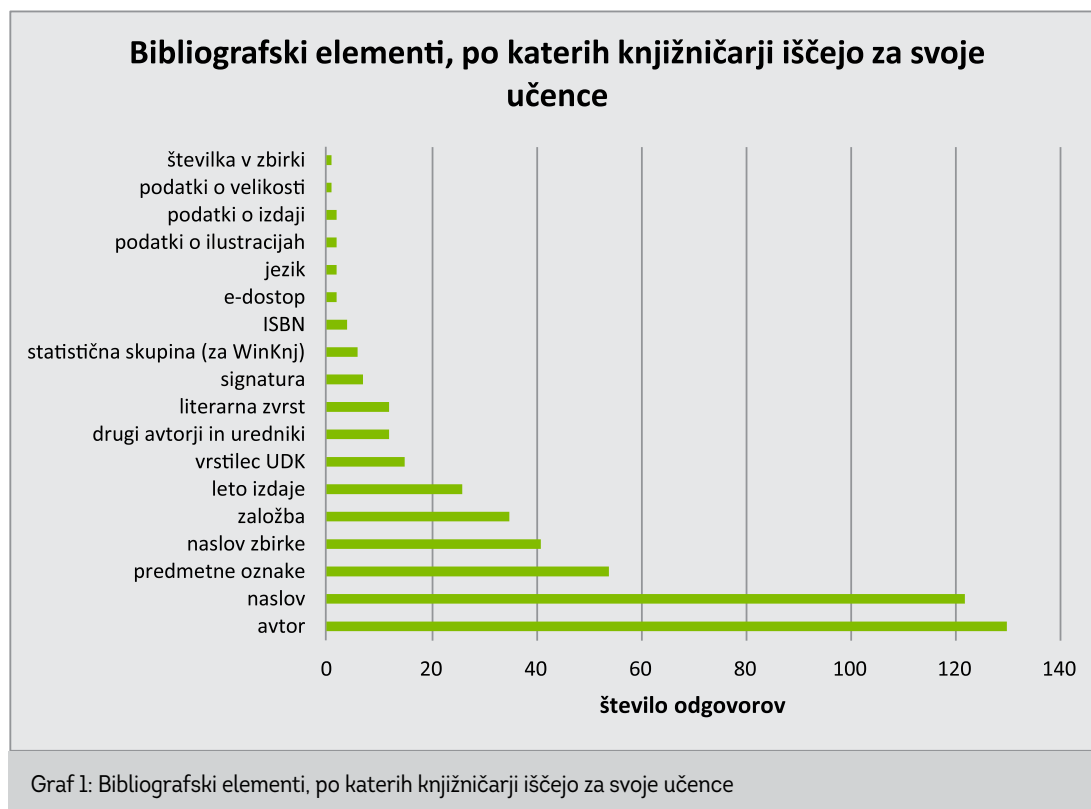
COBISS (29 %), 10 % jih je takrat še uporabljalo Šolsko knjižnico, trije knjižničarji (2 %) pa so uporabljali drugo programsko opremo.

4 REZULTATI

4.1 ISKANJE PO KNJIŽNIČNEM KATALOGU

V anketi so sodelujoči odgovarjali na vprašanje, po katerih bibliografskih podatkih tipično iščejo monografsko publikacijo za učenca. Knjižničarji najpogosteje začnejo poizvedovati po naslovu in avtorju in le šest jih začne iskati po predmetnih oznakah oz. eden od teh po statističnih skupinah (graf 1). Iskanje po predmetnih oznakah je šele na tretjem mestu. Knjižničarji zelo pogosto iščejo tudi po založbi in naslovu zbirke, letu izdaje in vrstilu UDK.

Preseneča dejstvo, da knjižničarji iščejo predvsem po avtorju in naslovu oz. po znanem gradivu. Za slednje obstaja več možnih razlag: ali da učenci že vedo naslov knjige, ki bi si jo želeli izposoditi, ali pa knjižničar na podlagi dobrega poznavanja svoje zbirke takoj prepozna informacijsko potrebo učenca.

4.2 IDEALEN BIBLIOGRAFSKI ZAPIS

Knjižničarji splošnih in šolskih knjižnic so predlagali in rangirali elemente, ki bi jih po njihovem mnenju moral vsebovati in prikazovati bibliografski zapis za monografsko publikacijo (preglednica 1). Predlagani zapis šolskih knjižničarjev pa se od trenutno obstoječega bibliografskega zapisa v COBIB-u razlikuje samo pri vsebinskem opisu. Najverjetneje to temelji na navajenosti na obstoječe knjižničarske kataloge in katalogizacijsko prakso.

Tako v večini splošnih kot tudi v šolskih knjižnicah je leposlovje urejeno po t. i. sistemu CPM.

Splošni knjižničarji, ki so bili vključeni v fokusno skupino in intervjuje, so povedali, da jih otroci sprašujejo po elementih, ki so redko vneseni v knjižnični katalog. Zato knjižničarji uporabljajo spletne iskalnike, imajo svoje lastne sezname, največkrat pa se zanašajo na svoj spomin in izkušnje. Poleg avtorja in naslova so pomembni čas in kraj dogajanja ter glavne osebe. Slednje bi lahko zajela tudi kratka vsebina, čeprav so jo knjižničarji izpostavili posebej. Pomemben podatek za otroke je težavnostna stopnja branja. Tako v večini splošnih kot tudi v šolskih knjižnicah je leposlovje urejeno po t. i. sistemu CPM,¹ kar daje uporabnikom informacijo, kako zahtevno je gradivo, vendar starostno obdobje ni in ne more biti sinonim za težavnostno stopnjo branja, poleg tega pa je izvzeta tudi vsa strokovna literatura.

Knjižničarji splošnih knjižnic pri svojih uporabnikih, predvsem pri osnovnošolcih, opažajo močno izraženo vizualno komponento.

Knjižničarji splošnih knjižnic pri svojih uporabnikih, predvsem pri osnovnošolcih, opa-

1 Postavitev leposlovja po starostnih skupinah: cicibani, pionirji, mladina.

žajo močno izraženo vizualno komponento: vizualni prikaz naslovnice in tipične strani. Omenili so, da debelina knjige ni povezana samo s številom strani, temveč z občutkom, ki pa ni merljiv v centimetrih niti v številu strani. Osnovnošolski uporabniki splošnih knjižnic povprašujejo tudi po vrsti nosilca, če imajo na voljo isto vsebino na različnih nosilcih, in želijo lepo ohranjene knjige (Švab, 2016).

4.3 POMEMBNE FUNKCIJE KNJIŽNIČNEGA KATALOGA

Pomembnost funkcij, ki naj bi jih omogočal knjižnični katalog, so knjižničarji ocenjevali po lestvici od 1 (nepomembno) do 5 (zelo pomembno).

Knjižničarji so kot najpomembnejše izbrali iskanje knjig z velikimi tiskanimi črkami. Glede na to, da se učenci v prvih letih šolanja učijo pisati in brati, je knjižničar med prvimi, ki mora ta proces spodbujati in razvijati. In tega se knjižničarji tudi zelo dobro zavedajo (graf 2).

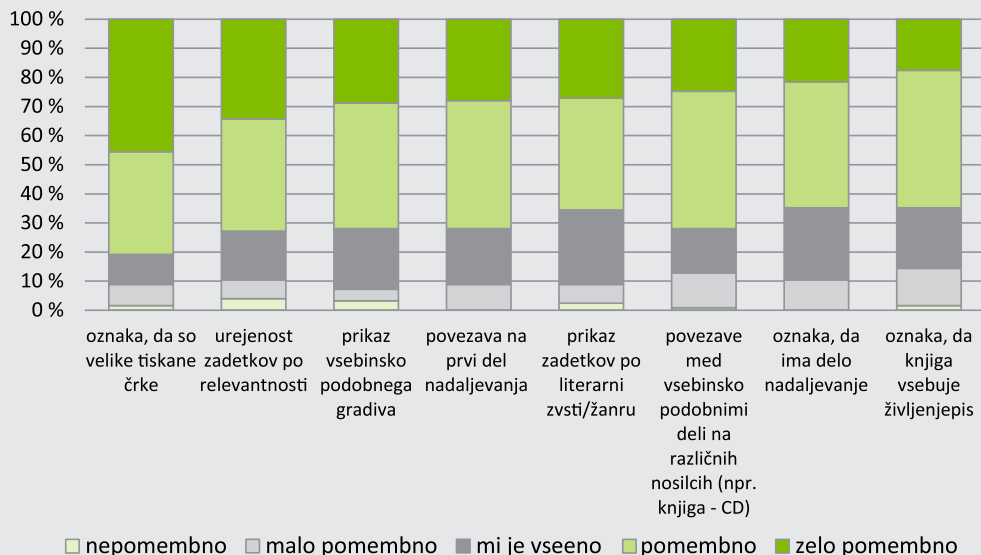
Izpostavili so tudi možnost urejenosti zadetkov po relevantnosti, kar mnogi iskalniki in bibliografski informacijski sistemi že omogočajo. Uporabniki pregledajo le nekaj prvih izpisanih zadetkov, poleg tega pa bi morali biti razvrščeni glede na kriterije, ki jih določi uporabnik, in/ali tako, da razvrščenost zadetkov uporabnik dejansko razume.

Veliko (več kot 50 %) jih je omenilo, da se jim zdi pomembno, da bi katalog omogočal hiperpovezave med primeri enake vsebine

Preglednica 1: Idealna razporeditev in prikaz bibliografskega zapisa za monografsko publikacijo

Šolski knjižničarji (vzorec: 131; januar 2010)	Splošni knjižničarji (vzorec: 11; januar in april 2014) (Švab, 2016)
Avtor in naslov Podnaslov Založba Leto izdaje Predmetne oznake Vsebinski opis Vrsta gradiva Kraj izdaje	Avtor in naslov Čas in kraj dogajanja Glavne osebe Ključne besede Kratka vsebina Težavnostna stopnja branja Naslovnica Tipična stran Obseg in debelina knjige Vrsta nosilca Ohranjenost knjige

Kako pomembno se vam zdi, da katalog omogoča naslednje možnosti oz. funkcije?

Graf 2: Kako pomembno se vam zdi, da katalog omogoča naslednje možnosti oz. funkcije?

na različnih nosilcih, posebej prikaze knjig z življenjepisom in da bi dela povezoval z nadaljevanji. Knjiga, videokaseta ali zvočni posnetek imajo lahko enako vsebino, katalog pa prikaže le zadetke z naslovom, ki smo ga vpisali. Tako knjižničar iz kataloga ne izve, ali obstaja ista vsebina, ki je lahko z drugačnim naslovom še na kakem drugem nosilcu. Po knjigah, ki vsebujejo življenjepis, uporabniki zelo povprašujejo pri pisanju domačih nalog, domačih branj, seminarских nalog ali referatov. Učenci morajo za pridobitev teh informacij brskati po knjižničnih policah in pregledovati gradivo na različnih postavitvah. Če pregledujejo po knjižničnih policah, to za sosledje ne zadostuje (če knjige niso oštevilčene ali ne vsebujejo seznama knjig v zbirki). Osnovnošolskim knjižničarjem bi bile te izboljšave zelo pomembne, na drugi strani pa so uporabniki (učitelji in učenci) nesamostojni in neuspešni pri iskanju v katalogu in so odvisni od knjižničarjevega znanja in njegove pomoči oz. lastne iznajdljivosti in iskanja po spletu. Da bi se bolj približali uporabnikom, knjižnični katalogi prihodnjih generacij vsebujejo obogatene bibliografske zapise (Chickering in Yang, 2014).

Prednosti vključenosti osnovnošolske knjižnice v sistem COBISS so preglednost, vključenost v vzajemni katalog, dostop in podaljševanje prek spleta, hiter dostop do informacij, prevzemanje iz vzajemne baze, podprtost s strani države ...

5 SPREMEMBE KNJIŽNIČNEGA KATALOGA COBIB V SEDMIH LETIH GLEDE NA PRIČAKOVANJA IN POTREBE OSNOVNOŠOLSKIH KNJIŽNIČARJEV

Na podlagi rezultatov raziskave iz leta 2010 smo maja 2017 izvedli analizo, katere funkcije, ki so jih šolski knjižničarji označili kot zelo pomembne oz. pomembne, knjižnični katalog COBISS že omogoča.

Osnovnošolski knjižničarji, ki so že leta 2010 uporabljali COBISS, so navedli tako prednosti vključenosti osnovnošolske knjižnice v sistem COBISS (preglednost, vključenost v vzajemni katalog, dostop in podaljševanje prek spleta, hiter dostop do informacij, prevzemanje iz vzajemne baze, podprtost s strani države ...) kot tudi slabosti (preobsežen in neprilagojen posebnostim delovanja in potrebam šolske knjižnice, zahteven, počasen razvoj aplikacij ...) (Švab in Žumer, 2010).

V teh sedmih letih katalogizacijska pravila in s tem nabor elementov niso doživeli sprememb.

Posodobil pa se je uporabniški vmesnik knjižničnega kataloga COBIB, ki je dobil sodobnejši in bolj privlačen videz. Nov uporabniški vmesnik za OPAC se je konec leta 2016 oz. v začetku leta 2017 preimenoval v COBISS+. Privzeti način (osnovni podatki) je v splošnem manj obsežen in bolj pregleden, kljub temu pa mora uporabnik še vedno sklepati, npr. da kratica »izd.« pomeni izdajo. Slednje je logično vsakemu knjižničarju, vendar pa imajo začetniki, med katere vsekakor spadajo tudi učenci, lahko veliko težav. Razporeditev podrobnega prikaza podatkov ostaja enaka.

V veliko pomoč je fasetna navigacija, dodana funkcija, ki omogoča zbir izdaj in prevodov nekega dela. A tudi ti podatki so prikazani le, če so v katalog tudi ustrezno vneseni.

V nadaljevanju so opisane posamezne funkcije, ki so jih šolski knjižničarji označili kot zelo pomembne oz. pomembne.

5.1 ELEMENTI IN VRSTNI RED ELEMENTOV V BIBLIOGRAFSKEM ZAPISU

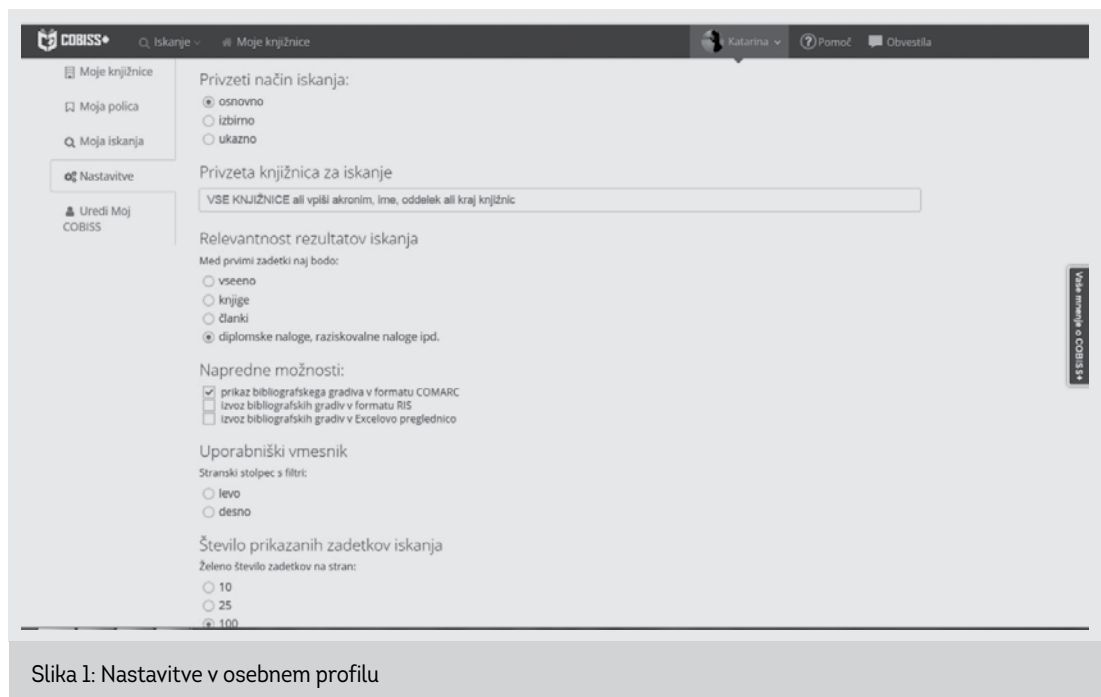
5.1.1 Velike tiskane črke

Velike tiskane črke so običajno uporabljene le v izbranih knjigah, po navadi za starostno obdobje otrok nekako do 8. leta, starši pa jih

povezujejo tudi s poenostavljeno ali skrajšano vsebino (Švab in Žumer, 2015). Knjižničarji v format COMARC ne morejo vpisovati oznake za velike ali male tiskane črke, lahko pa označijo, da ima gradivo povečan tisk (106 a, d), kar pa ni isto. Pomagajo si lahko le tako, da za gradivo z velikimi tiskanimi črkami naredijo posebno postavitev in tako iz signature ugotovijo, da gre za tovrstno gradivo. V Mestni knjižnici Maribor to zapišejo v opombe (300a) kot dogovorjen izraz »velike tiskane črke« (Rogina, 2014). Uporabniki kataloga, med katerimi so tudi osnovnošolci in njihovi starši, težko iščejo gradivo z velikimi tiskanimi črkami po katalogu, saj morajo iskati po ključnih besedah in odpreti vsak zapis posebej ali pa brskati po knjižničnih policah v knjižnici. Temu bi se bilo moč izogniti s posebno kodo in s skenirano tipično stranjo iz knjige, ki bi bila prikazana na seznamu zadetkov. Poleg velikih črk bi lahko videli vsečnost ilustracij, postavitev in zgoščenost besedila itd.

5.1.2 Urejenost zadetkov po relevantnosti in prikaz zadetkov po literarni zvrsti/žanru

Zadetke je v COBISS+ možno razvrščati po relevantnosti, avtorju, naslovu in letu izida (naraščajoče ali padajoče), vendar uporabnik ne ve, kakšni so kriteriji za urejenost po

Slika 1: Nastavitve v osebnem profilu

relevantnosti. Če se uporabnik prijavi, lahko v kategoriji »Relevantnost rezultatov iskanja« izbira med naslednjimi možnostmi: vseeno, knjige, članki, diplomske naloge/raziskovalne naloge. Odločiti se mora le za eno izmed njih. Razvrščanje po tipu gradiva (knjige, članki, diplomske naloge, raziskovalne naloge) pa ni enako pojmovanju relevantnosti, kot je to pojmovano v informacijski znanosti (Kanič, 2009).

Prikaz zadetkov po literarni zvrsti pa je pri novem vmesniku omogočen v fasetni navigaciji pri vrsti vsebine.

Glede na format COMARC lahko vnesemo literarno vrsto, npr. kratka proza (105f, f), pravljice (105f, f1) ali/in vrsto vsebine, npr. slikanice (105b, x2). Konsistentnost in natančnost vpisovanja v ta polja pa bi v katalogu zmanjšala zmedo uporabnikov, ki si na različne (tudi napačne) načine skušajo interpretirati različne oznake za otroško leposlovno gradivo (Švab in Žumer, 2015). To je še posebno problematično pri delih, ki imajo več različic kot npr. *Martin Krpan* (avtor Fran Levstik, ilustrator Tone Kralj), ki ima oznako slikanica, knjiga, pravljice in kratka proza.

5.1.3 Prikaz vsebinsko podobnega gradiva

Komercialni spletni iskalniki in tudi knjižnični katalogi, predvsem t. i. knjižnični katalogi prihodnjih generacij, imajo že dolgo možnost iskanja po vsebinsko podobnem gradivu (ang. patrons reading this item also read ...). S tem se uporabniku ponudijo še kakšno gradivo, ki se z iskalno zahtevo ni uvrstilo na seznam zadetkov – tako relevantno gradivo, ki ima drugače popisano vsebino, kot tudi delno relevantno gradivo. Ta možnost uporabniku omogoči tudi brskanje in srečno naključnost (ang. serendipity) ter občutek, da lahko najde še kaj koristnega.

5.1.2 Povezave oz. relacije na predhodno delo in nadaljevanje

Tudi kasnejše raziskave so potrdile, da bi tako knjižničarji kot tudi uporabniki potrebovali relacije, ki bi sorodna dela povezovale med seboj (Švab, 2016). Knjižnični katalogi prihodnjih

generacij tega večinoma še ne omogočajo, zato pa uporabljajo različne povezave na zunanje vire, ki opisujejo in ponujajo več informacij o delu in ne le samo o popisovani publikaciji (npr. Wikipedia, LibraryThink ...).

5.1.5 Dodatne informacije

Vedno bolj se v zapise vključuje kratka vsebina del, predvsem literarnih, kar nakazuje, da mnogi vpisovanja kratke vsebine ne vidijo kot potratno časa, temveč obogatitev za uporabnike in informatorje. Prav tako so dobrodošli povzetki in naslovi URL, ki dajejo informacijo o sorodnih elektronskih virih ali celo povezave na celotna besedila. Katalogizatorji imajo možnost dodajanja naslovnice, vendar je z naslovnico obogatenih zapisov še zelo malo, pričakujemo pa, da jih bo v prihodnosti vedno več.

6 DISKUSIJA

Menili smo, da bi si knjižničarji želeli drugačne parametre za iskanje in drugačen vrstni red bibliografskih podatkov za prikaz monografskih publikacij. Osnovnošolski knjižničarji iščejo za svoje učence predvsem po avtorju in naslovu, torej po znanem gradivu. Na podlagi pridobljenih podatkov predvidevamo, da knjižničarji verjetno zelo dobro poznajo knjižnično zbirko, in četudi učenec sprašuje po gradivu na neko tematiko, knjižničar že ve, kateri naslovi oz. avtorji bi bili ustrezni. Zato manj preseneča dejstvo, da v manjšem deležu uporabljajo iskanje s predmetnimi oznakami ali ključnimi besedami.

Prav tako rezultati ankete med osnovnošolskimi knjižničarji (januar 2010) kažejo, da je idealen vrstni red skoraj enak vrstnemu redu v obstoječem slovenskem vzajemnem katalogu. Poleg predmetnih oznak si želijo tudi vsebinski opis, ki bi jim omogočil hiter vpogled v vsebino dela.

Še vedno moramo vztrajati, da bi izboljšali in vsebinsko bogatili svoje kataloge, da bi postali enakovredni ponudniki informacij na spletu.

Vse funkcije, ki so jih pred sedmimi leti šolski knjižničarji označili kot pomembne, (še) niso vključene v obstoječi knjižnični katalog. Želja po prikazu vsebinsko podobnega gradiva, kot

Komercialni spletni iskalniki in tudi knjižnični katalogi, predvsem t. i. knjižnični katalogi prihodnjih generacij, imajo že dolgo možnost iskanja po vsebinsko podobnem gradivu.

Z novim vmesnikom COBISS+ je veliko lažje pregledovanje zadetkov v fasetni navigaciji (vrsta vsebine) po literarni zvrsti oz. žanru.

Knjižnični katalog naj bi (p)ostal temeljno orodje knjižničarja, ki bo vse potrebne informacije pridobil v katalogu in mu ne bo treba informacij iskati pri drugih ponudnikih ali še vedno izdelovati lastnih seznamov.

to omogočajo komercialni ponudniki sistemov za poizvedovanje, se šolskim knjižničarjem ni uresničila. Eksplicitne oznake, da knjige vsebujejo življenjepisa, ni in uporabniki morajo pogledati v vsak zapis ter na podlagi naslova ugibajo, ali določeno delo vsebuje tudi življenjepis. Z novim vmesnikom COBISS+ je veliko lažje pregledovanje zadetkov v fasetni navigaciji (vrsta vsebine) po literarni zvrsti oz. žanru. S prikazom pa mora veljati tudi obveza knjižničarjev, da ta podatek konsistentno vnašajo. Katalog ne omogoča relacij med deli, čeprav je to za uporabnike pri branju nadaljevanj zelo pomembno, če se dela pomembno pomensko povezujejo in nadaljujejo. Mnogi knjižničarji podatke, ki jih potrebujejo, vnašajo med opombe, gesla ali naredijo posebno postavitev. Tako knjige z velikimi tiskanimi črkami prepoznajo po postavitveni signaturi, bibliografskega elementa, ki bi npr. označeval velike in male črke, vrsto pisave, pa knjižnični katalogi ne omogočajo. Da pa je ta tematika izjemno aktualna, priča članek Anke Rogina (2014), ki izpostavi problem vzpostavljanja relacij med posameznimi deli oz. publikacijami (npr. film in literarna predloga, po kateri je bil film posnet) v formatu COMARC ter potrebnost natančnejše opredelitve specifičnosti gradiva in primernosti gradiva za določene

uporabnike (ne samo za vrsto skupine uporabnikov) ter lastnosti gradiva (npr. povečan tisk; velike tiskane črke; tisk, primeren za dislektike, slabovidne). Te relacije in izboljšave so posebej izpostavljene v modelu FRBR (Funkcionalne zahteve za bibliografske zapise) (IFLA, 1998), ki je tudi temelj novih katalogizacijskih pravil RDA (Resource Description and Access), ki že veljajo v anglosaškem svetu in jih bomo prevzeli tudi v Sloveniji (Komisija za katalogizacijo, 2017).

Prav tovrstne raziskave lahko pripomorejo k zavedanju, da je treba knjižnični katalog izboljševati ne samo zaradi specifične uporabniške skupine osnovnošolcev, temveč tudi zaradi knjižničarjev, ki so velikokrat še vedno posredniki med gradivom in uporabniki.

Ostaja želja po uresnitvi, ki jo je zapisala Merčunova (2007, str. 101), »da lahko s premišljeno in prijetno oblikovanim vmesnikom ter novimi funkcijami knjižnični katalog postane več kot samo mesto, kjer se uporabniki ustavijo le, ko iščejo točno določeno gradivo«. Tako bo knjižnični katalog (p)ostal temeljno orodje knjižničarja, ki bo vse potrebne informacije pridobil v katalogu in mu ne bo treba informacij iskati pri drugih ponudnikih ali še vedno izdelovati lastnih seznamov. ●

Viri

- Borgman, C. L. (1986). Why are online catalogs hard to use? *Journal of the American Society for Information Science*, 37 (6), 387–400.
- Borgman, C. L. (1996). Why are online catalogs still hard to use? *Journal of the American Society for Information Science*, 47 (7), 493–503.
- Calhoun, K. S. [et al.] (2009). *Online catalogs: What users and librarians want*. Dublin, Ohio: OCLC.
- Chickering, F. W. in Yang, S. Q. (2014). Evaluation and comparison of discovery tools: An update. *Information Technology and Libraries*, 33 (2), 5–30.
- IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records (1998). *Functional Requirements for Bibliographic Records: Final Report*. Munich: K. G. Saur.
- IFLA/UNESCO: Manifest o šolskih knjižnicah (2001). *Šolska knjižnica*, 11 (3), 138–139.
- Kanič, I. [et al.] (2009). Bibliotekarski terminološki slovar. *Knjižnica*, 53 (3-4), 3–371.
- Komisija za katalogizacijo pri Narodni in univerzitetni knjižnici, zapisnik 17. seje (2017). Pridobljeno 4. 5. 2017 s spletne strani: http://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/Zapisnik_17.seje_Komisije_za_katalogizacijo.pdf.
- Kovačič, A., Miklič, M., Kuštrin Tušek, N. (2007). Programski paket Šolska knjižnica v Windows okolju : sanje ali resničnost?. *Šolska knjižnica*, 17 (3/4), 151–154.
- Lewandowski, D. (2009). Ranking library materials. *Library Hi Tech*, 27 (4), 584–593.
- Merčun, T. (2007). Online knjižnični katalogi prihodnosti. V: Ambrožič, M. (ur.), *Knjižnice za prihodnost: napredek in sodelovanje* (str. 91–104).
- Rogina, A. (2014). Katalogizacija v formatu Comarc: Kaj zdaj?: nekaj dilem, kot jih vidimo v Mariborski knjižnici. *Organizacija znanja*, 19 (2), 54–58.

Stojanovič, S. (4. februar 2010). Re: Prošnja za pojasnilo, Cobiss in šolske knjižnice. [Elektronska pošta].

Švab, K. (2016). *Analiza atributov in relacij v bibliografskih informacijskih sistemih*. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta.

Švab, K., Žumer, M. (2010). Slovenian school libraries: ready for new services? V: *Digital scholarship: support by digital libraries. Digital natives: challenges & innovations in reaching out*

to digital born generations, 86–93. Pridobljeno 4. 5. 2017 s spletne strani: http://ozk.unizd.hr/lida/datoteke/lida_2010_proceedings.pdf.

Švab, K., Žumer, M. (2015). The Value of a Library Catalog for Selecting Children's Picture Books. *Cataloging & Classification Quarterly*, 53 (7), 717–737.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o knjižničarstvu - ZKnj-1A. *Uradni list RS*, št. 92/15.

DR. KATARINA ŠVAB je knjižničarka in asistentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na Filozofski fakulteti.

Naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

E-naslov: katarina.svab@ff.uni-lj.si

DR. MAJA ŽUMER je redna profesorica na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na Filozofski fakulteti.

Naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

E-naslov: maja.zumer@ff.uni-lj.si

Bogatenje besedišča

Enriching the Vocabulary

Marta Gorjup

Izvleček

V prispevku je predstavljen primer prakse, in sicer medpredmetne ure, pri kateri so bili preizkušeni nekateri elementi formativnega spremljanja. S formativnim spremljanjem želimo učence spodbuditi, da prevzamejo aktivnejšo vlogo pri svojem učenju in zanj tudi prevzamejo več odgovornosti kot do zdaj. Pri izvedeni uri je v ospredju element samovrednotenja, vendar ga je težko ločiti oz. izolirati od preostalih elementov, kot so poznavanje kriterijev, ugotavljanje predznanja, vrstniško sodelovanje ... Elementi se med seboj prepletajo in dopolnjujejo in tako so bili pri izvedeni uri v bistvu prisotni vsi elementi v manjši ali večji meri. Učenci so s pomočjo slovarjev iskali neznane besede in potem so svoje iskanje samovrednotili.

Ključne besede

šolska knjižnica, KIZ, slovarji, besedišče, formativno spremljanje

UDK 027.8:37.091.26

Abstract

This paper presents an example from practice, namely a description of an implemented cross-curricular lesson, in which certain elements of formative assessment were tested. Formative assessment is used to encourage students to take on a more active role in their learning process, and to assume greater responsibility for it. The implemented lesson focused on the element of self-assessment, however, it is difficult to separate or isolate it from other elements, such as knowledge of criteria, determining prior knowledge, peer cooperation, etc. These elements intertwine and complement one another, which means that, to a smaller or greater degree, all elements were present in the implemented lesson. Students looked up unknown words using dictionaries, after which they self-assessed their search.

Keywords

school library, library and information knowledge, dictionaries, vocabulary, formative assessment

Formativno spremljanje je odlična priložnost, da učenci zavzamejo aktivnejšo vlogo pri svojem učenju in zanj prevzemajo odgovornost.

UVOD

Pri svojem delu se vedno znova sprašujem, koliko tistega, kar predajam učencem, tako pri načrtovanih urah KIZ kot tudi pri drugih dejavnostih v knjižnici, si ti dejansko zapomni-jo, še posebej zato, ker njihovo delo v knjižnici po navadi ni ocenjeno (izjema na naši šoli je seminarska naloga pri predmetu domovinska in državljanska kultura in etika v 8. razredu). Formativno spremljanje, kot smo ga spoznali na srečanju študijske skupine v šolskem letu 2015/2016 in nato z vključitvijo v razvojno skupino, se mi je zdelo odlična priložnost, da poskušam skupaj s sodelavci, z učenci in ne nazadnje s starši pripeljati učence do tega, da bodo zavzeli aktivnejšo vlogo pri svojem učenju in zanj prevzemali odgovornost. Tako bodo postali samostojni pri branju, iskanju informacij, izbiri pristopa k določenemu besedilu, uporabi IKT itd., skratka pri doseganju vseh kompetenc, naštetih v Kurikulu KIZ za osnovno šolo (2008). Seveda je vključitev v projekt tudi poklicni izziv.

NASTANEK URE

Septembra 2016 sem pri prvih urah KIZ v več razredih v pogovoru o tem, kako spregovorimo o vsebini prebrane knjige, opazila, kako revno besedišče imajo nekateri učenci. Tako sem že oktobra zanje pripravila kotiček Beseda za vsak dan pa tudi vsakoletni adventni koledar ugank je za učence od 5. do 9. razreda pripravljen podobno. Besedo, po kateri sprašujemo, je treba razložiti, največkrat z uporabo slovarja (običajno SSKJ pa tudi Slovar tujk ali Etimološki slovar). Z učiteljicama slovenščine sem se dogovorila, da bomo po obravnavi SSKJ v 7. razredu izvedle še medpredmetno povezavo v šolski knjižnici. Delo sem načrtovala z eno od učiteljic slovenskega jezika. Pripravila sem osnutek ure, skupaj sva pripravili delovni list, odločila sem se, da vključim tudi preverjanje naučenega s pomočjo spletnega orodja in mobilne aplikacije Plickers.

Način izvedbe KIZ: **Medpredmetna povezava s slovenščino**

Razred: 7. razred

Trajanje: 1 ura

Specifični cilj: Učenci poznajo namen in

dostopnost slovarjev. Poznajo in ločijo različne vrste slovarjev.

Operativni cilji

Učenci:

- uporabljajo SSKJ, izberejo slovar v skladu s potrebo,
- uporabljajo slovarske priročnike v knjižni obliki,
- razvijajo zmožnosti selektivnega branja – iščejo dani podatke,
- vrednotijo svojo zmožnost selektivnega branja,
- razvijajo poimenovalno zmožnost, tako da predstavijo pomen danih besed ter jih smiselno uporabijo v povedih.

Vsebina: Slovar slovenskega knjižnega jezika

MEDPREDMETNA POVEZAVA S PREDMETOM SLOVENŠČINA

Izvajalki: Uro sva izvedli z učiteljico slovenščine Marijo Mojco Strmšek v 7. razredu in z učiteljico Alenko Petrič v 7. b-razredu.

ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

Ugotavljanje predznanja je element, iz katerega izhajamo, če želimo, da učenci dosežejo zastavljeni cilj, torej uspešno opravijo zastavljene naloge in pridobijo novo znanje oz. utrdijo že obravnavane vsebine. Ob vključitvi v razvojno nalogo sem se odločila, da bom za začetek posebej pozorna na element samovrednotenje. Elementi formativnega spremljanja se med seboj prepletajo in tako postopoma vključujem tudi druge. Učenec, ki ne pozna ciljev in krite-

Slika 1: Delo s slovarji po skupinah

Slika 2: Učenci odgovarjajo preko aplikacije Plickers

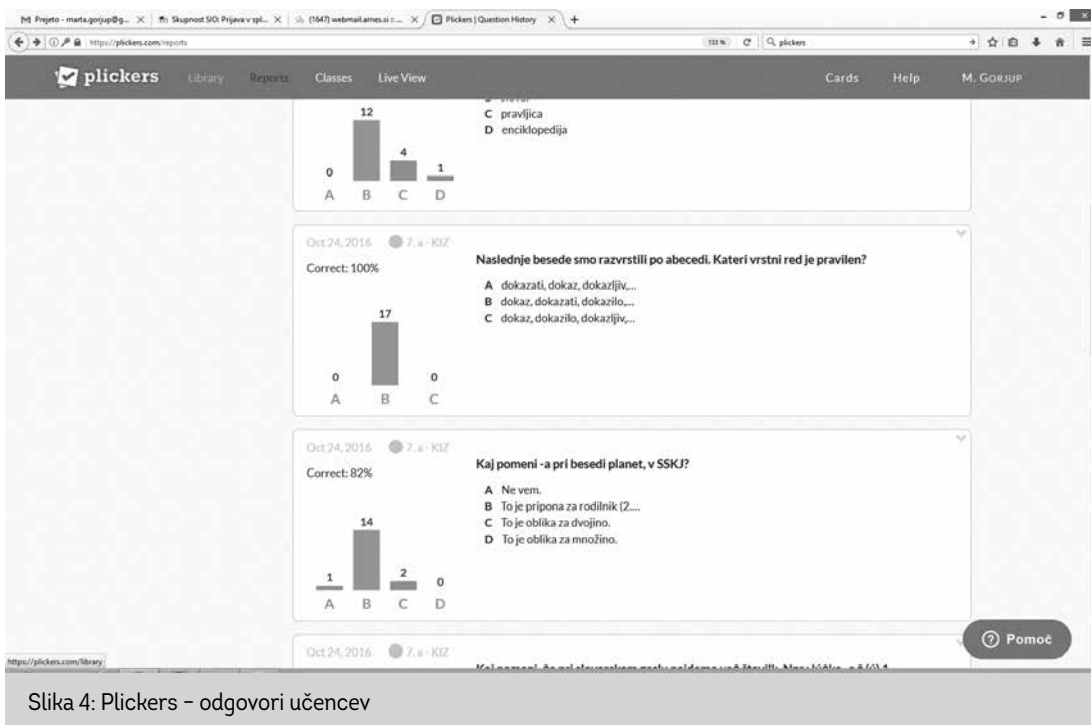
Slika 3: Iskanje besed po slovarju

rijevi, ne more ustrezno vrednotiti svojega dela. Pri opisani uri sem prvič vključila vrstniško vrednotenje, sicer v manjši meri, saj smo imeli na voljo le eno šolsko uro. Ob koncu ure so

učenci dobili navodilo za samovrednotenje, na podlagi izkušenj (medpredmetna povezava z zgodovino v 6. razredu v lanskem šolskem letu, kulturni dan Rastem s knjigo) pa sem pripravila natančne iztočnice za samovrednotenje. Pogovorili smo se tudi o tem, kako podati povratno informacijo sošolcu. Povratno informacijo o svojem delu so učenci dobili med uro, ko sem spremljala njihovo delo oz. so ponjo prihajali sami z vprašanji, ali je dobro oz. pravilno napisano. Pri dajanju povratnih informacij sem v zaključku ure uporabila še spletno orodje in mobilno aplikacijo Plickers.

PRIČAKOVANI REZULTATI/DOSEŽKI

Izbrali smo besede, ki jih učenci poznajo v drugačnem pomenu (npr. portal, kokica), besede, s katerimi se srečujejo pri branju literarnih besedil (trubadur), besede, ki so odraslim samoumevne, učencem pa ne, saj za določene pojme uporabljajo le slengovske besede. Naš cilj je bil, da učenci znajo poiskati želeno besedo v slovarju, razbrati njen pomen ter razumevanje izkazati tako, da jo uporabijo v novi povedi. Med iskanjem se je izkazalo, da večina učencev redko uporablja slovar v tiskani obliki, zato so potrebovali dodatna

Slika 4: Plickers - odgovori učencev

Naslednje besede smo razvrstili po abecedi. Kateri vrstni red je pravilen?

A. dokazati, dokaz, dokazljiv, dokazilo
 B. dokaz, dokazati, dokazilo, dokazljiv
 C. dokaz, dokazilo, dokazljiv, dokazati

Correct: 100%
 Total: 17/17

17

Answer	Card #	First name	Last name
B	7	Adna	
B	9	Ajdin	
B	16	Alex	
B	10	Aljaž	
B	8	Anja	
B	11	Irma	
B	2	Jakov	
B	14	Karin	

Slika 5: Plickers – primer vprašanja in odgovori

navodila. Z drugimi nalogami niso imeli težav, kar se je izkazalo tudi pri preverjanju na koncu ure. Učenci so se učili vrednotiti svoje delo, za to pa so potrebovali natančna navodila, ker so drugače v svojih izjavah presplošni (npr. naredil sem dobro).

DIDAKTIČNI PRISTOPI

Sodelovalno učenje, timsko poučevanje in sodelovalno delo učiteljev, aktivne metode: debata, delo z viri ...), aktivne oblike dela: individualno delo in delo v parih.

POTEK UČNEGA PROCESA

Gre za uro, pri kateri učenci utrjujejo svoje znanje o Slovarju slovenskega knjižnega jezika in se ga učijo uporabljati v knjižni obliki. V uvodnem delu ure smo ustno preverili predznanje učencev. Učiteljica jih je povprašala, kaj je SSKJ, kako je sestavljen, kako ga uporabljamo, kaj je iztočnica, kaj so kvalifikatorji itd. Pozorna je bila na to, da je vključila vse učence, tudi tiste, ki niso dvigovali rok, in večino med njimi spodbudila k razmišljanju in odgovarjanju. Glavni del ure predstavlja samostojno delo učencev, ki se učijo uporabljati slovarj, znajo razbrati pomen danih besed ter izkazati

razumevanje tako, da zapišejo novo poved z dano besedo. S sošolcem v paru se pogovorijo o pomenu besede ter vrednotijo delo drug drugega s pomočjo prej dogovorjenih kriterijev. O svojem delu razmišljajo in ga po navodilih vrednotijo (glej prilogo 1). Učiteljica in knjižničarka delo spremljaja, po potrebi jih usmerjava z vprašanji in spodbudami, da svoje zapise v zvezku dopolnijo. Za zaključek znanje učencev preverimo s spletnim orodjem in mobilno aplikacijo Plickers,¹ ki je za učence nekaj novega in zato radi sodelujejo.

VREDNOTENJE IZVEDENE URE

Ena od skupin je pred izvedbo ure že uporabljala spletno izdajo SSKJ, druge pa ne. Pri ugotavljanju predznanja so ti učenci vedeli

¹ Spletno orodje Plickers (<https://plickers.com/>) omogoča pripravo spletnega kviza, s katerim lahko preverimo (pred) znanje učencev. Predhodno natisnemo kartice, ki jih razdelimo učencem (kartice so oštevilčene in jih lahko razdelimo po seznamu učencev, ki smo ga predtem vnesli v aplikacijo). Prikažemo posamezno vprašanje, učenci se odločijo za enega od odgovorov in dvignejo kartico, obrnjeno navzgor z izbrano možnostjo (a, b, c, d). Odgovore zajamemo z mobilnim telefonom in ob tem se nam nemudoma prikaže, kdo je odgovoril in koliko učencev se je odločilo za posamezno možnost. Pravi odgovor je obarvan zeleno, napačni rdeče. Učitelj ob tem vidi tudi odgovore posameznikov.

1. Besedo sem našel hitro – abecedni vrstini red mi ni povzročal težav. Pri iskanju sem imel malo težav, a sem besedo zelo hitro našel.
2. Razumel sem razlago besede in kratice ob njej.
3. S pomočjo razlage v SSKJ sem ~~našel~~ ustrezno uporabil v povedi.
4. Razlago sošolca sem poslušal zelo pozorno.
5. Poved sem napisal slovnično pravilno.
6. Upošteval sem kriterije LOVRO 7, A

1. Da, ~~nisem~~ pri iskanju nisem imela velikih težav.
2. Da, Razumela sem kaj beseda pomeni in tudi kratice ob njej.
3. Da, beseda sem pravilno uporabila v moji povedi.
4. ~~Da,~~ ^{Ne nisem} pozorno ~~sem~~ poslušala razlago sošolca.
5. Da, poved sem zapisala slovnično pravilno.
6. Da, pri podajanju ~~4~~ ocene sem upoštevala kriterije.

Svoje delo bi ocenila s 4-5 ~~ker~~ sem delala vredno ampak ne popolno.

Slika 6: Primer samovrednotenja

bistveno več kot učenci drugih skupin. Pri eni od ur je bila prisotna tudi ravnateljica, po tej uri je zmanjkalo časa za evalvacijo izvajalk in ravnateljice, smo pa v pogovoru vse tri izpostavile opažanje, da je večina učencev pri iskanju po slovarju nespretna. Med spremljanjem dela učencev smo tiste, ki so potrebovali pomoč, usmerjale z dodatnimi vprašanji in namigi. Učenci so bili pri uri sproščeni, tudi klepetavi,

prisotnost ravnateljice na to ni vplivala. Sama sem glede na to, da se mi delovni list ni zdel ravno zahteven, pričakovala, da bodo učenci delo hitreje opravili in bodo potrebovali dodatne naloge, pa se je izkazalo, da ni tako. Želela bi si, da bi bil to šele začetek uporabe SSKJ pri pouku. Učence smo pri eni od naslednjih ur prosili, da zapišejo nekaj vtisov; ti so zbrani v prilogi 2.

POTREBNI POGOJI ZA IZVEDBO URE, ZAZNANI PROBLEMI

Za uporabo spletnega orodja Plickers potrebujemo projektor, s katerim prikažemo vprašanje, možne odgovore ter po odgovarjanju tudi, kateri odgovor je pravilen in kako so učenci odgovarjali. Uporabljamo mobilni telefon ter kartice, ki jih pred tem natisnemo. Ker je bilo to za učence nekaj novega, se jim je zdelo, da se igrajo, v resnici pa smo preverjali, koliko so se naučili, sami pa, ali je bil njihov odgovor pravilen.

Bilo bi dobro, če bi imel vsak učenec svoj slovar in bi delo v paru začeli šele, ko bi rešili naloge, namenjene samostojnemu delu. Učenci sicer vedo, da so slovarska gesla razvrščena po abecedi, jim pa iskanje po abecedi dela precej težav. Večinoma uporabljajo spletne slovarje, vendar smo tako jaz kot učiteljici slovenščine mnenja, da poznajo in uporabljajo tudi slovar v knjižni obliki. Kljub temu da so delali, je prišlo do pogovarjanja, predvsem o stvareh,

ki se niso nanašale na naloge, zato so kakšno od nalog naredili površno oz. bili prehitro zadovoljni z napisanim. To so tudi sami priznali in opazili kot slabost, zato bomo morali skupaj najti način, kako to premostiti. Menim, da čim jasnejši bodo cilji učenja, tem manj bo skušnjav za klepetanje. Razmisliti moramo, kako bomo spremenile potek ure, da bomo lahko vključili več dela s slovarjem, morda bi bilo smiselno, da delo poteka dve uri in lahko zastavimo več nalog oz. njihovo število in zahtevnost prilagodimo posamezniku.

Knjižničarji se z učenci pri pouku srečujemo manjkrat kot učitelji drugih predmetov, je pa knjižnica prostor, kjer so učenci po navadi bolj sproščeni in v takem vzdušju tudi učenje poteka drugače. Formativno spremljanje s svojimi elementi nam ponuja veliko različnih možnosti in načinov dela, s katerimi bomo dosegli, da bodo učenci razmišljali o svojem učenju, njegovih namenih ter zanj prevzemali odgovornost. Seveda pa je to proces, ki privede do vidnih sprememb v daljšem obdobju. ●

MARTA GORJUP, univ. dipl. bibl. in prof. teol., knjižničarka na OŠ Karla Destovnika - Kajuha, Ljubljana
Naslov: OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Jakčeva ulica 42, 1000 Ljubljana
E-naslov: marta.gorjup@os-kdk.si

PRILOGA 1: Delovni list za učence ter navodila za samovrednotenje

UPORABA SSKJ

1. Razmisli, kaj pomeni dana beseda, in zapiši njen pomen.
2. Besedo poišči v slovarju. Ugotovi, ali si imel prav, in dopolni svojo razlago. Pri vsaki besedi zapiši, v katero besedno vrsto sodi (samostalnik, pridevnik, glagol). Ugotovi, koliko pomenov ima beseda.
3. Besedo uporabi v novi povedi.
4. Besedi poišči sopomenko.
5. S sošolcem v paru se pogovori o pomenu besede ter drug drugemu ocenita (podajta povratno informacijo) poved, ki sta jo zapisala. Pri tem upoštevajta kriterije, ki smo jih zapisali. (Poved je popolna in razumljiva, besedni red je pravilen, poved je slovnično pravilno zapisana.)

NAVODILA ZA SAMOVREDNOTENJE

Ob koncu ure razmisli in ovrednoti svoje delo.

	Da	Ne	Želim dodati še:
Besedo sem našel hitro – abecedni vrstni red mi ni povzročal težav.			
Razumel sem razlago besede in kratice ob njej.			
S pomočjo razlage sem besedo pravilno uporabil v novi povedi.			
Pozorno sem poslušal razlago sošolca.			
Novo poved sem zapisal slovnično pravilno.			
Pri podajanju povratne informacije sošolcu sem upošteval dane kriterije.			

PRILOGA 2: Mnenja učencev o izvedeni uri; zapis posnetka samovrednotenja

Učence smo pri eni od naslednjih ur slovenščine prosili, naj zapišejo svoje vtise o uri, morda izpostavijo pozitivne in negativne stvari ter zapišejo tudi, kako so se pri uri počutili. Mnenja so različna, tako kot so različni učenci, so pa tudi oni opazili, da je takšen način dela priložnost, da se več naučijo, česar pa ne izkoristijo vedno, ker se zaklepetajo.

Izjave učencev:

- Delo v dvojicah se mi zdi v redu, ob tem se dobro počutim. SSKJ sem znala uporabljati že prej. (Ajna)
- Redkokdaj se naučim kaj novega; kar me zanima, preberem na internetu. Delo v knjižnici pa je odlično. (Ivano)
- Pri takem načinu dela se počutim dobro. Pozitivno je, da se naučimo brskati po spletnem in knjižnem slovarju. Zame to ni nič novega, saj vedno, ko se učim in mi kakšna beseda ni jasna in njenega pomena ni v učbeniku, poiščem razlago na spletnem SSKJ. Pri tem mi je všeč, da se naučim novih besed. (Amra)
- Pozitivno je, da se hitreje učim pri delu v dvojicah. Rada vidim, da je rezultat dober. Negativno je to, da se premalo osredotočim na delo in sem z mislimi včasih odsotna. (Kiara)
- Ta način učenja je zame boljši, všeč sta mi delo v dvojicah in skupinsko delo, ker ima vsak svoje delo. (Irhad) (*Op.: Najbrž je mišljeno, da usak opravi svoj del naloge.*)
- Delo v parih je pozitivno, ker si pomagamo, negativna stran je, da preveč govorimo oz. klepetamo. (Pia)
- Z uporabo slovarja je zapis povedi bolj točen. Pri delu v paru je slabo, ker se začneš pogovarjati in pozabiš na delo, pa je lahko zato izdelek nepopolno narejen. (Nal)
- Ko imamo delo v skupini ali v dvojicah, mi je všeč, ker si delo razdelimo in ni treba samo eni osebi narediti vsega. (Tamara)

Nekaj učencev smo tudi posneli pri samovrednotenju. Zapis posnetka učenke Maje:

Maja: »V slovarju sem poiskala besedo nepotreben. Našla sem jo hitro, nisem imela problemov z iskanjem, ker doma uporabljam slovar.«

Knjižničarka: »Povej še kaj o tem, kako si besedo uporabila v novi povedi.«

Maja: »Poved, ki sem jo napisala, je: *Ta razlaga je nepotrebna.*«

Knjižničarka: »Kako bi pa ocenila svoje delo, si bila uspešna?«

Maja: »Ja.«

PRILOGA 3: Priprava na uro

PRIPRAVA NA VZOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO

RAZRED: 7. a

Predmet: SLJ/KIZ

Vsebina: SSKJ – Slovar slovenskega knjižnega jezika

Trajanje: 1 pedagoška ura

Splošni cilji – kompetence KIZ:

- Samoiniciativnost in podjetnost: učenec razvija samozavest, odgovornost za znanje, ki ga gradi z iskanjem, izborom in uporabo informacij.
- Učenec nadgrajuje učni proces iz razreda in z informacijami gradi lastno znanje.
- Sporazumevanje v maternem jeziku: poišče razlago besede, bere, zapisuje razlago, poda povratno informacijo sošolcu.

Operativni cilji:

- Učenci poznajo namen in dostopnost slovarjev.
- Poznajo in ločijo različne vrste slovarjev.
- Uporabljajo slovarske priročnike – SSKJ.
- Razvijajo poimenovalno zmožnost, tako da predstavijo pomen danih besed ter jih smiselno uporabijo v povedih.
- Vrednotijo svojo zmožnost selektivnega branja.
- Vrednotijo svoje delo in delo sošolca v paru.

Medpredmetne in kroskurikularne povezave: KIZ, SLJ, ura izvedena v šolski knjižnici

Elementi FS: Ugotavljanje predznanja, samovrednotenje in vrstniško vrednotenje, povratna informacija.

Vsebina/tema predmeta: Uporaba SSKJ

Izvajalki: učiteljica slovenskega jezika in knjižničarka

Didaktični pristop

- frontalna razlaga,
- pogovor,
- samostojno delo s slovarjem,
- delo v dvojicah.

Učna sredstva in pripomočki: SSKJ, samostojni delovni zvezek za slovenščino, učni listi, kartice Plickers za podajanje odgovorov ob koncu ure, računalnik s projektorjem in mobilni telefon, s katerim posnamemo odgovore.

Viri

Slovar novejšega besedja slovenskega jezika (2013). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (1970–1991). Ljubljana: SAZU.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (2002). Ljubljana: DZS.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (2014). SSKJ 2. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Slovenščina za vsakdan in vsakdan 7 (2011). Samostojni delovni zvezek za slovenski jezik v sedmem razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett.

Potek dela

Motivacija

Po uvodnem pozdravu učiteljica učence z vprašanji spodbudi, da razložijo, katere vrste slovarjev poznamo, kaj je SSKJ, kako je sestavljen, kako iščemo gesla, kaj so kvalifikatorji. Napovemo, da bodo učenci danes uporabljali slovar pri samostojnem delu.

Obraznava

Učenci dobijo delovni list, preberemo naloge in se dogovorimo, kako bodo ocenili sošolčevo poved. (Kriteriji) Učencem povem tudi, da bodo opravili samovrednotenje. Vsak dobi listič z besedo, ki jo bo moral razložiti, pri delitvi lističev z učiteljico upošteva njihovo predznanje, učno šibkejši učenci dobijo lažje besede ali pa je sošolec v paru boljši in mu bo pomagal. Učenci razmišljajo o pomenu besede in ga zapišejo. Vsak par dobi SSKJ (pri tem preverim, ali so vzeli zvezek, v katerem je njihova beseda). Iščejo besedo v slovarju in naloge zapisujejo v svoj zvezek. Z učiteljico pomagava pri morebitnih nejasnostih. Podajava povratne informacije o zapisanem, da lahko dopolnijo zapise. Zadnjo nalogo naredijo s sošolcem v paru, pogovorijo se o pomenu besede ter ocenijo njegovo poved. Na podlagi navodil razmislijo o svojem delu, ga vrednotijo in vrednotenje zapišejo na list, ki ga oddajo.

Zaključek

Učencem razdelim kartice Plickers, preizkusimo njihovo uporabo, nato pa z nekaj vprašanji preverimo, kakšno je njihovo razumevanje principa uporabe SSKJ. Tudi tako dobijo povratno informacijo o svojem delu.

SEZNAM BESED:

civilizacija
dognanje
efektiven
frajer
kokica
meden
nejevolja
nepotreben
nonsens
planet
pogum
portal
robot
spontan
trubadur

Ustvarjanje pravljice

Creating a Fairy Tale

Tinka Fric - Kočjaž

Izveček

Izvajanje knjižničnoinformacijskih znanj v knjižnici ponuja velik spekter različnih možnosti. Ena izmed njih je vpeljava elementov formativnega spremljanja, s pomočjo katerih so učenci še bolj aktivno vključeni v pouk. Največkrat knjižnično informacijsko znanje poteka v obliki medpredmetnega sodelovanja. V naši uri smo povezali uro slovenščine v 4. razredu. Učenci so ponovili znanje o ljudskih in umetnih pravljicah, povezali znanje o knjižnici, se v knjižnici orientirali in uporabljali knjižnične storitve ter nato samostojno izdelali svojo pravljico kot dokaz o pridobljenem znanju. Učenci so pri delu aktivni in motivirani.

UDK 027.8:37.091.26

Ključne besede

šolska knjižnica,
knjižnično informacijsko
znanje, pravljica,
slovenščina, slikanica

Abstract

Implementing library and information knowledge in a library offers a wide range of opportunities. One of them is the introduction of elements of formative assessment, through which students become more actively involved in lessons. Library and information knowledge is most often implemented in the form of cross-curricular collaboration. In this lesson it was linked to a Slovenian Language lesson in the 4th grade. Students revised their knowledge of folk tales and literary fairy tales, integrated it with their knowledge about the library, became familiar with the library's layout and used library services, after which they independently created their own fairy tale as evidence of learning. The students were active and motivated for work.

Keywords

school library,
library and information
knowledge, fairy tale,
Slovenian Language,
picture book

UVOD

Delo v knjižnici me veseli in poklic knjižničarke zelo rada opravljam. Ves čas si postavljam nove izzive in iščem nove ideje, kako knjižnico in branje še bolj približati učencem. Na študijskem srečanju v lanskem šolskem letu nas je svetovalka ZRSS seznanila s pojmom formativno spremljanje in nam predstavila, kako lahko naše delo poteka še drugače. Takoj sem se v tem našla in se odločila sodelovati ter s tem pridobiti nova znanja in nove ideje.

NASTANEK URE

Ideja

Trudim se, da čim več ur KIZ izvedem v medpredmetni povezavi v sodelovanju z učitelji. Z nekaterimi že zelo dobro sodelujemo in vsako leto ure izvedemo skupaj. Tako sem spodbudila tudi učiteljico razrednega pouka, ki je poučevala 4. razred, da bi v obliki medpredmetnega povezovanja uro slovenščine izvedli skupaj.

Načrtovanje

Potem ko je ideja dokončno dozorela v moji glavi in pri učiteljici, sva se skupaj usedli in načrtovali delo. Najprej sva pregledali učni načrt za slovenščino, da bi ugotovili, s katero vsebino bi uro najbolj smiselno povezali in izvedli. Tako sva se odločili za temo. Nato sva pregledali cilje in vsebine, ki sva jih želeli doseči z uro. Nazadnje pa sva se lotili še samega poteka – kako bo ura potekala, katera od naju bo izvedla kateri del ... Po končanem načrtovanju sva se lotili priprave na uro; vsaka je pripravila svoj del. Razmislila sem tudi, kje bova umestili elemente formativnega spremljanja in kako.

Način izvedbe KIZ

KIZ sva izvedli v obliki medpredmetne povezave s poukom slovenščine. Načrtovali sva 2 uri, vendar sva nato dodali še eno uro, ki sem jo izvedla sama naslednji dan v obliki nado-meščanja in samostojne ure KIZ.

KIZ

Specifični cilji

Učenci:

- spoznajo pot knjige od avtorja do bralca;
- poznajo osnovne bibliografske podatke;
- uporabljajo signaturo za iskanje knjižničnega gradiva v prostem pristopu.

Slika 1: Ustvarjanje pravljice

Operativni cilji

Učenci:

- razumejo vrednost ustvarjalnih dosežkov pri nastajanju vira;
- najdejo gradivo v prostem pristopu.

Tematski sklop: Knjiga

Vsebina: avtor, rokopis, ilustrator, tiskarna, založba; skrajšani bibliografski opis; ureditev leposlovnega gradiva na policah

Razred: 4. razred

Trajanje: 2 PU (*naknadno še ena PU*)

MEDPREDMETNE IN KROSKURIKULARNE POVEZAVE

Predmet: SLOVENŠČINA

Vsebina/tema: Pravljice

Izvajalec/izvajalka: Petra Avguštin, učiteljica razrednega pouka

ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

Pri načrtovanju sem se odločila, da bom pri uri preizkusila tri elemente formativnega spremljanja. To so ugotavljanje predznanja, dejavnosti/dokazila in povratna informacija. Te elemente sem preizkusila v prvih dveh urah izvedbe. Ugotavljanje predznanja sem preizkusila v začetku izvedbe, dejavnosti/dokazila pri obeh urah, povratno informacijo pa po koncu. Po izvedenih urah in analizi sem ugotovila, da bi lahko z izvedbo še ene, samostojne ure preizkusila tudi element vrstniško sodelovanje/vrednotenje. S to dodatno uro sem nadaljevala začetni uri ter dosegla najvišji taksonomski cilj po Bloomovi lestvici – vrednotenje.

PRIČAKOVANI REZULTATI/ DOSEŽKI

Z izvedbo KIZ sem želela, da se učenci samostojno znajdejo v knjižnici, kar pomeni, da poznajo skrajšani bibliografski opis in na podlagi tega na polici najdejo knjigo. Cilj sem preverila tako, da sem za njih pripravila različne naslove pravljič z avtorji (pomešano), to sem jim razdelila. Učenci so morali najprej povezati podatke in nato na polici poiskati knjigo.

Poleg tega sem jim želela tudi prikazati, kako knjiga nastane oziroma kako poteka njena pot od avtorja do bralca. Najprej sem jim to predstavila frontalno, nato pa jih kar postavila v vlogo avtorja, ilustratorja, založnika in tiskarja.

DIDAKTIČNI PRISTOPI

Pri urah sem uporabila naslednje didaktične pristope: timsko poučevanje in sodelovalno delo učiteljev, aktivne oblike dela – delo v parih in individualno delo, delo z viri (leposlovje).

POTEK UČNEGA PROCESA

Učni proces sva z učiteljico izvedli po naslednjih korakih:

- Ponavljanje: učenci so skupaj sestavljali podatke o avtorjih in naslovih pravljič ter jih iskali na policah (pravljice so poznali že od prej, prav tako so že prej spoznali postavitev gradiva na policah). Ob tej dejavnosti smo ugotavljali predznanje učencev oz. aktivirali smo njihovo predznanje, da so začeli razmišljati o pravljičah, da so se spomnili, da razlikujemo med ljudskimi in umetnimi pravljičami. Potem ko so povezali naslove pravljič z njihovimi avtorji, so morali te

Slika 2: Vsak učenec je postal avtor pravljič

Slika 3: Iskanje pravljič na policah v knjižnici

pravljice (slikanice) poiskati na policah v knjižnici. S tem smo ozavestili njihovo predznanje o tem, kje v knjižnici najdejo pravljičice in kako. Učenci so ta del učnega procesa opravili v obliki skupinskega dela. V tem delu smo vpletli element formativnega spremljanja vrstniško sodelovanje, saj so učenci med seboj morali sodelovati, prav tako pa so dobili povratno informacijo o svojem znanju.

- Ponavljanje učne snovi: učenci so pri pouku slovenščine že spoznali značilnosti pravljič (ljudskih in umetnih). Ponovili so (pripovedovali) značilnosti pravljičice, ki jih poznajo. Šlo je za frontalno ponavljanje, učenci so dvigovali roke, učiteljica pa jih je pozivala k odgovorom. Vnaprej sva pripravili lističe, na katerih so bile zapisane značilnosti pravljičice – ljudske in umetne. Ko so učenci ugotovili, katero od značilnosti, so ustrezen listič pritrčili na pravo mesto na tabli. Na tabelski sliki je tako nastal prikaz skupnih značilnosti ljudske in umetne pravljičice ter v katerih značilnostih se razlikujeta med seboj.
- Obravnava nove učne snovi: učencem sem predstavila pot knjige – kako nastane, kaj dela avtor, kaj ilustrator, kaj je naloga založbe in kaj tiskarne. Učenci so poslušali. Šlo je za klasično, frontalno obravnavo učne snovi.
- Utrjevanje: Učiteljica je prebrala pravljičico Volk in sedem kozličkov. Učenci so pravljičico analizirali – iskali so lastnosti pravljičice, ki so v tej zgodbi. Analiziranje je potekalo na klasičen, frontalen način. Pogovor sva vodili z učiteljico, učenci so dvigovali roke in odgovarjali.

PRILOGA 1: Delovni list z napisanimi avtorji in naslovi pravljic, ki so jih učenci iskali

H. C. Andersen	Deklica z vžigalicami	E. Peroci	Moj dežnik je lahko balon
F. Levstik	Kdo je napravil Vidku srajčico	S. Makarovič	Sovica Oka
J. Vandot	Kekec in Bedanec	J. in W. Grimm	Rdeča kapica
J. Patience	Obuti maček	H. C. Andersen	Kraljična na zrnu graha
P. Suhadolčan	Peter Nos	J. in W. Grimm	Sneguljčica
B. Š. Žmavc	Popravljalnica igrač	Ljudska pravljica	Bela kača s kronico
I. Mestnik	Veselje v zajčjem hotelu	Ljudska pravljica	Pet bratov
J. Patience	Ostržek	Ljudska pravljica	Lonček kuhaj
J. in W. Grimm	Trnuljčica	Ljudska pravljica	Zlata ribica
D. Kette	Šivilja in Škarjice	Ljudska pravljica	Peter Klepec
T. Pavček	Juri Muri v Sloveniji	Ljudska pravljica	Narodna pripovedka
I. Mestnik	Zgodba o Zari	Ljudska pravljica	Rdeča kokoška
J. in W. Grimm	Volk in sedem kozličkov	Ljudska pravljica	Zdravilno jabolko
G. Vitez	Zrcalce	Ljudska pravljica	Deklica lastovica
H. C. Andersen	Grdi raček	Ljudska pravljica	O pustu in zakletem gradu

PRILOGA 2: Delovni list z napisanimi značilnostmi pravljic, ki so jih ugotavljali učenci

PRAVLJICA

LJUDSKA UMETNA

DOMIŠLJIJSKO BESEDILO

KRAJ IN ČAS NISTA ZNANA.

NASPROTJA

(DOBRO - ZLO, PRIJAZNE - HUDOBNE OSEBE)

ČUDEŽNA DEJANJA

(LJUDJE SE SPREMENIJO V ŽIVALI.)

ČUDEŽNI PREDMETI

(SVETILKE, OGLEDALA ...)

PRAVLJIČNA ŠTEVILA

(3, 5, 7, 9, 12)

KONEC JE SREČEN.

LASTNOSTI JUNAKOV SO ENAKE

(LEP PRINC, HUDOBNA MAČEHA ...)

ZNAČILEN ZAČETEK

(NEKOČ JE ...)

KNJIŽEVNE OSEBE/PRAVLJIČNI JUNAKI

(BREZ IMEN - KRALJ, PRINCESKA

IZMIŠLJENA IMENA - SNEGULJČICA, PEPELKA

DOMIŠLJIJSKA BITJA - ŠKRATI, ČAROVNICE)

ŽIVALI IMAJO ČLOVEŠKE LASTNOSTI.

PRILOGA 3: Priprava na uro

OŠ Žužemberk

PRIPRAVA NA UČNO URO

Šolsko leto 2015/2016

Datum: 21. 4. 2016

Razred: 4. r.

Zaporedna št. ure: 5., 6. (KIZ)

Knjižničarka: Tinka Fric - Kočjaž

Predmet: KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKA ZNANJA, SLOVENŠČINA**Učna tema:** KNJIGA (KIZ) / PRAVLJICE**Izvajalci:** Tinka Fric - Kočjaž, Petra Avguštin**Medpredmetne povezave:** slovenščina, KIZ**Učni cilji**

Učenci:

- spoznajo pot knjige od avtorja do bralca;
- poznajo osnovne bibliografske podatke;
- se znajdejo v knjižnici in samostojno poiščejo pravljice.

Pričakovani dosežki

Učenci:

- uporabljajo osnovne storitve v knjižnici,
- se postavijo v vlogo avtorja in ilustratorja ter izdelajo svojo slikanico;
- razumejo vrednost ustvarjalnih dosežkov pri nastajanju vira.

Vzgojni cilj: Sporočilna vrednost pravljic.**Učne oblike:** frontalna individualna delo v parih delo v skupinah**Učne metode:** razlaga pogovor pripovedovanje diskusija opisovanje igra vlog demonstracija
 delo z besedilom pojasnjevanje sodelovalno učenje delo z informacijskimi viri analiza dela**Struktura pouka:** uvajanje obravnava nove snovi ponavljanje in utrjevanje preverjanje**Učila in učni pripomočki:** knjige iz priročne knjižnice leposlovje tabla videokaseta učni list CD plakat
 LCD-projektor računalnik neknjižno gradivo**Didaktična načela:** nazornost postopnost sistematičnost aktualizacija individualizacija diferenciacija
 vzgojnost ustreznost

POTEK URE

Korak	Postopek
Uvod	<u>Knjižničarka</u> pozdravi učence in napove potek ure. Učence pozdravi tudi učiteljica.
Jedro	<u>Knjižničarka</u> učence razdeli v pare. Vsak par dobi kuverto z napisanimi naslovi pravljic in avtorji – učenci morajo v paru povezati avtorje in naslove pravljic. Nato pravljice poiščejo na policah v knjižnici. Po končani dejavnosti predstavijo rezultate. <u>Učiteljica</u> učence vpraša, katere značilnosti pravljic poznajo. Učenci že pripravljene liste z zapisanimi značilnostmi pravljice prilepijo na tablo, potem ko ugotovijo značilnost.

Jedro	<p><u>Učiteljica na glas prebere pravljico Volk in sedem kozličkov</u>. Učenci ugotovijo, katere značilnosti najdejo v pravljici, ter naštejejo pravljичne junake, ki so nastopili v pravljici.</p> <p><u>Knjižničarka</u> pove, da so zdaj ponovili glavne značilnosti pravljic ter ponovili, kaj so ljudske in umetne pravljice. Pove, da je prvi del zaključen. Učence nato vprašam, kdo pravljice napiše – AVTOR. Nato jih vprašam, kako imenujemo knjigo, v kateri je pravljica zapisana. Vprašam jih, zakaj ji rečemo slikanica ter kdo slike v pravljici nariše. Nato jim razložim, kakšna je pot knjige od avtorja do bralca.</p> <p>Učencem pokažem slikanico Volk in sedem kozličkov – poiščemo prvine bibliografskega opisa.</p> <p>Napovem, da se bodo zdaj učenci prelevili v avtorja in ilustratorja. Knjižničarka poda ustna navodila: Zdaj boste učenci postali avtorji in ilustratorji. Razmislite in si izmislite svojo pravljico ter jo zapišite. Pri tem upoštevajte glavne značilnosti pravljic. Pravljico napišite v obliki slikanici –vsebuje naj naslovnico in 3 strani zgodbe s slikami. Prazen list pred sabo lahko uporabite za pomoč. Čas za delo je pol ure. OPOZORILO: Najprej naj zgodbo napišejo, nato ilustrirajo. Po podanih navodilih preverim, ali so jih učenci razumeli.</p> <p>Učenci samostojno delajo, vmes jih z učiteljico opazujeva/jim pomagava.</p> <p>Po končanem delu učenci predstavijo pravljico.</p>
Zaključek	<p>Učenci oddajo pravljice/slikanice, da bomo pripravili razstavo.</p> <p>Na koncu ovrednotimo uro, ali smo dosegli zastavljeni cilj, da učenci poznajo značilnosti pravljice in sami postanejo avtorji.</p> <p>Učenci s pomočjo samolepilnih listkov ocenijo uro.</p>
Evalvacija	<p>Ura je potekala po načrtu. Nekaterim učencem je zmanjkalo časa za izdelavo slikanice. Navodila za izdelavo slikanice bi morala biti bolj natančna, vsaj naslov pravljice (nekateri so imeli težave). Izvedena bo še dodatna ura – pregled izdelkov drug drugemu (vrstniško vrednotenje), nekateri bodo še dokončali svojo slikanico.</p>

Iskanje gradiva v knjižnici

Searching for Materials in a Library

Janja Habe

Izvleček

Prispevek predstavlja primer učne ure v šolski knjižnici v okviru knjižnično informacijskega znanja, in sicer s poudarkom na vpeljavi nekaterih elementov formativnega spremljanja (ugotavljanje predznanja učencev, oblikovanje kriterijev uspešnosti, vrstniško vrednotenje, učiteljeva povratna informacija, pridobitev dokaza – učnega dosežka). Ura je zasnovana v 2. razredu kot medpredmetno povezovanje s predmetom slovenščina. Uporabljena je aktivna oblika dela (delo v dvojicah), ki dobro sovпада z izbranim elementom FS – vrstniškim vrednotenjem.

Ključne besede

šolska knjižnica, knjižnično informacijsko znanje, formativno spremljanje, iskanje knjižničnega gradiva

UDK 027.8:37.091.26

Keywords

school library, Library and Information Knowledge, formative assessment, searching for library materials

Abstract

This paper presents an example of a lesson in a school library under Library and Information Knowledge, focusing on the introduction of certain formative assessment elements (determining the pupils' prior knowledge, creating success criteria, peer assessment, teacher's feedback, obtaining evidence – attainment). This lesson has been designed for the 2nd grade as cross-curricular integration with the subject of Slovenian Language. An active working method has been used (working in pairs), which corresponds well with the selected FA element – peer assessment.

UVOD

S formativnim spremljanjem sem se prvič srečala novembra 2015 na študijski skupini za knjižnično dejavnost. Svetovalka za knjižnično dejavnost na Zavodu RS za šolstvo je na srečanju študijske skupine predstavila razvojni projekt Formativno spremljanje, ki temelji na izboljševanju kakovosti učenja in poučevanja, in zainteresirane šolske knjižničarje povabila k sodelovanju. Predstavitev me je zelo pritegnila, ker sem v elementih formativnega spremljanja videla priložnost za uresničitev vsega tistega, kar si kot pedagog želiš doseči pri učencih – večjo motivacijo, aktivnost, samovrednotenje, prevzemanje odgovornosti za svoje učenje, doseganje optimalnega učnega rezultata, vse skupaj seveda ob pomoči in povratni informaciji učitelja. Gre torej za osredotočenost na učenca, ki naj bi z razvojem svojih spretnosti in veščin, usvajanjem strategij in uporabo sredstev samostojno reševal zadane naloge, pridobival znanje; učitelj je tisti, ki vodi, usmerja.

NASTANEK URE

Ure knjižnično informacijskega znanja (v nadaljevanju KIZ) po navadi načrtujem skupaj z učitelji na razredni in predmetni stopnji že pred začetkom šolskega leta. Dogovorimo se, kako bomo cilje iz učnega načrta KIZ čim bolj smotno medpredmetno povezali s predmeti, ki jih poučujejo. Glede na to, kateri element FS sem si najprej zadala, da ga bom preizkusila, sem se odločila za izvedbo učne ure v 2. razredu. Učiteljico in učence (ter njihove starše) sem še pred izvedbo ure seznanila s projektom FS, predvsem pa s tem, da bomo učence med izvajanjem ure tudi snemali. KIZ je bil izveden kot medpredmetna povezava s predmetom slovenščina. Pedagoški proces sva z učiteljico načrtovali tako, da je najprej eno pedagoško uro slovenščine izvedla z učenci ona, naslednjo uro pa sem izvedbo KIZ navezala na obravnavano snov prejšnje ure. Časovno bi bilo cilje SLJ in KIZ nemogoče izvesti v eni učni uri. Prožno delo, ki so ga obravnavali pri SLJ, mi je služilo kot motivacija na začetku ure KIZ-a – da smo knjigo, katere odlomek so brali v berilu, poiskali v šolski knjižnici.

V elementih formativnega spremljanja sem videla priložnost za uresničitev vsega tistega, kar si kot pedagog želiš doseči pri učencih – večjo motivacijo, aktivnost, samovrednotenje, prevzemanje odgovornosti za svoje učenje, doseganje optimalnega učnega rezultata.

Gre torej za osredotočenost na učenca, ki naj bi z razvojem svojih spretnosti in veščin, usvajanjem strategij in uporabo sredstev samostojno reševal zadane naloge, pridobival znanje; učitelj je tisti, ki vodi, usmerja.

KIZ

Specifični cilj:

Učenci se navajajo na samostojno iskanje želenega gradiva.

Operativna cilja:

Učenci spoznavajo abecedno razvrstitev knjižničnega gradiva.

Učenci se navajajo na orientacijo med knjižničnim gradivom v svoji starostni stopnji.

Učna tema:

Postavitev gradiva

Razred: 2. a

Trajanje: 1 pedagoška ura

MEDPREDMETNE IN KROSKURIKULARNE POVEZAVE

Predmet: slovenščina

Vsebina/tema: Obravnava proznega besedila Piko Dinozaver (L. Suhodolčan)

Soizvajalka: učiteljica razrednega pouka

ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

Odločila sem se, da bom preizkusila element FS vrstniško vrednotenje. Že pri samem načrtovanju ure se je izkazalo, da brez nekaterih drugih elementov FS zastavljenega elementa ne bo mogoče preizkusiti. Pedagoški proces težko steče, če najprej ne ugotovimo predznanja učencev, se pogovorimo o njihovih izkušnjah – to je izhodišče, na katerem gradimo nadaljevanje ure. Izkušnje in predznanje so nam lahko v pomoč pri postavljanju ciljev in oblikovanju kriterijev uspešnosti. Slednji so nujni, ker na njih temelji učenčevo vrednotenje (tako samovrednotenje kot vrstniško vrednotenje). Pričakovala sem, da bodo potrebna tudi moja vprašanja in povratna informacija, še toliko bolj, ker so drugošolci pri vrstniškem vrednotenju še precej okorni. Uro sem zavrnila kot praktično delo v dvojicah, katerega rezultat je bil dokaz – učni dosežek, da učenec zna knjigo samostojno poiskati. Na podlagi tega razmisleka sem ugotovila, da bodo v izvedbo ure bolj ali manj vključeni vsi elementi FS.

PRIČAKOVANI REZULTATI/ DOSEŽKI

Načrtovala sem, da bo oblikovanju kriterijev uspešnosti, moji razlagi (kako je urejena šolska knjižnica, kako se išče posamezno knjigo znotraj postavitve C) in prikazanemu primeru iskanja slikanice sledil praktični del, ki ga bodo izvedli učenci. Najdena prava knjiga je/bo dokaz, da so učenci snov usvojili.

DIDAKTIČNI PRISTOPI

Na začetku ure sta bili v ospredju učna metoda pogovor (učenci so pripovedovali, kaj že vedo o iskanju knjig), nato je sledila demonstracija na primeru proznega dela, ki so ga prejšnjo uro obravnavali pri pouku slovenščine (L. Suhodolčan: Piko Dinozaver).

Uporabila sem tudi aktivno obliko dela, in sicer delo v parih. Ta oblika dela je v danem primeru dobro sovpadla z izbranim elementom FS – vrstniškimi vrednotenjem. Vsak učenec je pozorno spremljal delo/iskanje knjige sošolca v paru in tako lažje podal svoje mnenje oz. vrednotil sošolčevo delo. Pri iskanju sprva učenec v paru ni pomagal sošolcu, tako da je šlo tudi za individualno delo (sošolec je bil le opazovalec).

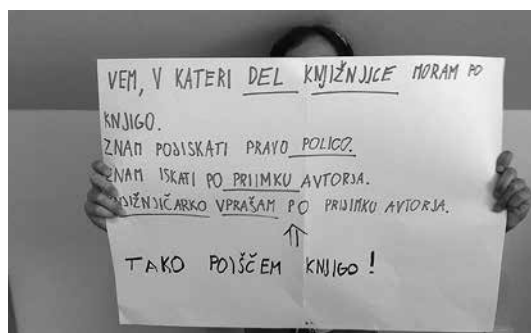
POTEK UČNEGA PROCESA

Na začetku vsake učne ure je pomembno, da knjižničar učence motivira za delo, zato sem drugošolce spomnila na odlomek proznega dela Piko Dinozaver, ki ga je pred tem z njimi obravnavala učiteljica razredne stopnje. Odzvali so se z zanimanjem in pripovedovali, kakšen je Piko Dinozaver, povzeli so dogajanje v odlomku in z navdušenjem poročali o svojih hišnih ljubljenceh in o tem, kakšne si želijo imeti. Prebiranje odlomkov je odlična motivacija za branje; če se učenci navdušijo nad odlomkom, potem kar tekmujejo, kdo si bo prvi uspel izposoditi knjižni izvod, ki je na voljo v šolski knjižnici. Na podlagi teh izkušenj sem jih vprašala, ali bi si želeli izposoditi slikanico in jo prebrati v celoti. Večina jih je odgovorila pritrdilno, nekateri pa so predlagali, naj jim celotno slikanico preberem kar jaz.

Knjige namenoma nisem imela pri sebi, da sem jih lahko izzvala z vprašanjem, v katerem

delu knjižnice jo bomo sploh našli. S tem sem ugotavljala njihovo predznanje in ugotovila, da dobro vedo, kje so postavljene slikanice (z rokami so pokazali proti policam z leposlovjem C). Takoj za tem sem jih vprašala še, kje so postavljene poučne knjige, npr. knjige o pravih dinozavrih. Tudi pri tem niso imeli težav in so me usmerili k policam s poučnim gradivom. S tem so utrdili svoje znanje, jaz pa sem preverila njihovo predznanje tudi na tem področju.

Pohvalila sem njihovo znanje in jih spodbudila z novim vprašanjem, in sicer ali želijo biti samostojni pri iskanju knjig, tako da ne bi vedno potrebovali moje pomoči. Čeprav vedo, v kateri del knjižnice je treba po posamezno knjigo, pa je vendarle težko najti tisto pravo med številnimi drugimi knjigami. Kako bi to lahko dosegli? Učenci so izrazili, kaj v praksi pomeni, da znajo sami poiskati knjigo, in sočasno oblikovali plakat s kriteriji uspešnosti.

Slika 1: Plakat s kriteriji uspešnosti

Na plakat so zapisali:

Vem, v kateri del knjižnice moram po knjigo.

Znam poiskati ustrezno polico.

Povabila sem jih do polic z leposlovjem z oznako C in jim razložila, da so knjige postavljene po abecednem vrstnem redu po priimku avtorja. Demonstrirala sem jim na primeru Pika Dinozavra – knjigo smo poiskali pri črki S (avtorjev priimek je Suhodolčan).

Vrnili smo se k mizam in na plakat so dopisali še en kriterij uspešnosti:

Znam iskati po priimku avtorja.

Vprašala sem jih, kaj lahko naredijo, če vedo le naslov knjige, avtorja pa ne. Učenci so razmislili o možnih rešitvah in predlagali, da za

Prebiranje odlomkov je odlična motivacija za branje; če se učenci navdušijo nad odlomkom, potem kar tekmujejo, kdo si bo prvi uspel izposoditi knjižni izvod, ki je na voljo v šolski knjižnici.

priimek avtorja vprašajo knjižničarko. Tokrat so na plakat dopisali še ta kriterij uspešnosti: *Knjižničarko vprašam po priimku avtorja.*

V nadaljevanju ure so učenci najprej izžrebali listke, s pomočjo katerih so se razdelili v pare, nato je vsak par izžrebal tudi listek za iskanje gradiva.

Slika 2: Listki za iskanje knjig

Dobro je bilo, ker so bili vsi učenci zelo aktivni; iskanje gradiva je potekalo v parih in vsak učenec v paru je imel konkretno zadolžitev.

Natančno sem jim razložila, kako bodo iskali slikanice, ki so bile zapisane na listkih. Najprej bo le en učenec v paru iskal knjigo, drugi pa ga bo samo opazoval, ne bo mu pomagal, lahko mu bo le držal listek. Kasneje bosta dobila drug listek in svoji vlogi zamenjala.

Slika 3: Iskanje gradiva

Moja naloga je bila, da opazujem iskalce knjig in jim zagotavljam povratne informacije o iskanju. Predvsem sem bila pozorna na tiste, ki so imeli težave pri iskanju, saj jih je ustrezna povratna informacija premaknila z »mrtve« točke. Nekateri so namreč vztrajno iskali na napačni polici, ena od deklic celo v napačnem delu knjižnice (med gradivom s postavitvijo P). Pri tokratni učni uri si je dobro zapomnila, da mora upoštevati priimek avtorja, ni pa imela utrjene osnovne razporeditve gradiva v šolski knjižnici.

Ko je učenec iskalec našel knjigo (dokaz učenja), mu je učenec opazovalec posredoval povratno informacijo. Pomagal si je s kriteriji uspešnosti, ki so jih med učno uro tvorili in zapisali na plakat. Ker učenci niso imeli še nobenih izkušenj s podajanjem povratne informacije, sem jim morala pomagati z vprašanji in usmerjanjem na plakat. Povratna informacija je bila na primer taka: »Začel si iskati v pravem delu knjižnice, vendar si se najprej premaknil do napačne police, ker si iskal po začetnici imena, ne priimka avtorja. Nato si ...«

Slika 4: Medvrstniško vrednotenje

Ko je učenec opazovalec svojemu sošolcu podal povratno informacijo, sem paru dala nov listek za iskanje gradiva. Učenca sta v paru zamenjala vlogi iskalca in opazovalca. Tako se je ves postopek iskanja knjige in vrstniško vrednotenje ponovilo.

VREDNOTENJE IZVEDENE URE

Po končani uri sem le-to analizirala. Ugotovila sem, da je potekala po načrtu, vendar bi tej uri morala slediti še najmanj ena ura utrjevanja, da bi se res vsi učenci naučili samostojno poiskati gradivo. Dobro je bilo, ker so bili vsi učenci zelo aktivni; iskanje gradiva je potekalo v parih in vsak učenec v paru je imel konkretno zadolžitev.

Tudi učenci so bili po končani uri zadovoljni. Bilo jim je všeč, da so lahko izrazili svoje misli o tem, kakšnega hišnega ljubljénčka imajo oziroma si želijo imeti. Poleg tega jim je bilo všeč, da so se med uro gibali po knjižnici in vrstniško vrednotili (zdelo se jim je, da so za nekaj časa prevzeli vlogo učitelja).

Poučevanje z elementi formativnega spremljanja se je izkazalo kot kakovostno poučevanje, ki v ospredje postavlja učenca in znanje.

POTREBNI POGOJI ZA IZVEDBO URE, ZAZNANI PROBLEMI

Glede na to, da gre za praktično iskanje knjig v realnem okolju, je pedagoško uro treba izvesti v knjižnici. Dobro je, da izberemo knjige slovenskih avtorjev, da učenci v tej začetni fazi učenja lažje razlikujejo med imenom in priimkom avtorja (npr. učenka je imela težave pri avtorju Tom Barber, glej prilogo 1).

SKLEP

Poučevanje z elementi formativnega spremljanja se je izkazalo kot kakovostno poučevanje, ki v ospredje postavlja učenca in znanje. Učitelj oziroma knjižničar se pomakne v ozadje, a kljub temu odigra zelo pomembno vlogo – brez njegovega skrbnega načrtovanja in

vodenja ure učenci ne bi sledili ciljem in usvojili standardov znanja, ki jih predpisuje učni načrt. Moja vloga se je torej spremenila, zato je pomembno, da sem usvojila znanje, ki mi je pomagalo otresti se strahu pred neznanim področjem in me opolnomočilo za vodenje takšnega pouka. Ugotavljam, da sem marsikateri element FS uporabljala že prej, pred vključitvijo v ta projekt. Tako sem na primer v preteklosti že spodbujala vrstniško vrednotenje, a vedno negotova, ali ga izvajam prav. S sodelovanjem v tem projektu pa sem dobila potrditev in orodje za izvajanje tovrstnih elementov pri pouku. Priprave na poučevanje z elementi FS so sprva od mene zahtevale več časa in poglobljanja kot klasično poučevanje, a po pridobljenih izkušnjah mi je že mnogo lažje in tudi časovno sem učinkovitejša. ●

JANJA HABE, prof. slovenščine in univ. dipl. novinarka, knjižničarka na OŠ Spodnja Idrija
Naslov: Osnovna šola Spodnja Idrija, Šolska ulica 9, 5281 Spodnja Idrija
E-naslov: janja.habe@guest.arnes.si

PRILOGA 1: Primeri listkov za iskanje knjig

Listek 1
ANDREJ ROZMAN: GOSPOD FILODENDRON IN MARSOVCI

Listek 2
DRAGOTIN KETTE: ŠIVILJA IN ŠKARJICE

Listek 3
SVETLANA MAKAROVIC: SOVICA OKA

Listek 4
LEOPOLD SUHODOLČAN: KROJAČEK HLAČEK

Listek 5
GREGOR VITEZ: ZRCALCE

Listek 6
TOM BARBER: ZGODBA O DVEH KOZAH

PRILOGA 2: Priprava na uro

Datum: 15. 6. 2016
Razred: 2. a
Knjižničarka: Janja Habe
Predmet: KIZ
Šola: OŠ Spodnja Idrija
Zaporedna št. ure: 4

Medpredmetna povezava: slovenščina

Učna oblika: frontalna, skupinska, delo v parih, individualno delo
Učna metoda: razlaga, pogovor, demonstracija

Učna tema:
Postavitve gradiva

Specifični cilj:
Učenci se navajajo na samostojno iskanje zelenega gradiva.

Operativna cilja:
Učenci spoznavajo abecedno razvrstitev knjižničnega gradiva.
Učenci se navajajo na orientacijo med knjižničnim gradivom v svoji starostni stopnji.

Pripomočki: listki za iskanje, knjige

Potek učnega procesa:

Dejavnosti učitelja	Dejavnosti učencev
V uvodni motivaciji se navežem na odlomek proznega dela Piko dinozaver, ki ga je pred tem z učenci obravnavala učiteljica razredne stopnje. Vprašam jih, ali bi si želeli izposoditi slikanico in jo prebrati v celoti.	Izrazijo zanimanje za knjigo.
Vprašam jih, kje so v knjižnici postavljene slikanice (ugotavljanje predznanja, izkušenj).	Pokažejo na police z leposlovjem C.
Vprašam jih, ali znajo pokazati, kje so postavljene poučne knjige za njihovo starost (ugotavljanje predznanja, izkušenj).	Razlagajo o delih knjižnice, ki jih že dobro poznajo (utrjevanje znanja).
Vprašam jih, ali si želijo biti samostojni pri iskanju knjig, tako da ne bi vedno potrebovali moje pomoči. Kako bi to lahko dosegli (pomagam jim pri oblikovanju kriterijev uspešnosti)?	izrazijo, kaj v praksi pomeni, da znajo sami poiskati knjigo, in s tem oblikujejo plakat s kriteriji uspešnosti.
Povabim jih k policam z leposlovjem C in jim razložim, da so knjige postavljene po abecednem redu priimeka avtorja. To jim pokažem na primeru Pika dinozavra – knjigo poiščemo pri črki S.	Poslušajo in opazujejo (usvajanje novega znanja).
Vprašam jih, kaj lahko naredijo, če vedo le naslov knjige, imena avtorja pa ne (spodbujanje razmišljanja, ugotavljanje razumevanja – če ne poznamo priimeka avtorja, knjige ne moremo iskati).	Razmislijo o možnih rešitvah, npr. za priimek avtorja vprašam knjižničarko.
Vsakemu paru dam listek za iskanje.	Razdelijo se za delo v parih.
Opazujem iskalce knjig in jim dajem povratne informacije o iskanju. Predvsem sem pozorna na tiste, ki imajo težave pri iskanju (ustrezna povratna informacija jih premakne z »mrtve« točke).	En učenec v paru išče, drugi ga opazuje.
Ves postopek iskanja knjige se ponovi z drugimi listki za iskanje.	Sprejemajo učiteljevo povratno informacijo in si z njeno pomočjo pomagajo.
	Ko učenec iskalec najde knjigo (dokaz učenja), mu učenec opazovalec posreduje vrstniško vrednotenje (pomaga si s kriteriji uspešnosti).
	Učenca v paru zamenjata vlogo iskalca in opazovalca.

Opombe po izvedeni uri:

Ena načrtovana ura je premalo. Potrebovali bi vsaj še eno uro utrjevanja, vaje. Eno od učenk je zmedel listek s tujim avtorjem, ker ni vedela, kaj je ime in kaj priimek. Naslednjič bo bolje, da v tej fazi učenja uporabim le slovenske avtorje.

Ko tudi pri športu ne gre brez branja

When Even Sport Cannot Be Done without Reading

Tamara Bračič
Ivanka Jana Svetec

UDK 796 37.014.22

Izvleček

V prvem delu članka avtorici predstavljata proces oblikovanja in razumevanja pisnih navodil za vaje na stolu in ob njem, ki so izšla v obliki kataloga v sklopu programa Minuta za zdravje na Osnovni šoli Frana Albrehta Kamnik. Pred leti so na šoli želeli učence in učitelje spodbuditi h gibanju med poukom. Program se je imenoval Minuta za zdravje. V njegovem okviru sta nadarjeni učenki pripravili katalog z opisom in slikami vaj, ki jih lahko izvajamo na stolu ali ob njem. Ta navodila so bila poleg samega programa ena izmed spodbud za gibanje. Drugi del članka pa predstavlja, kako sta avtorici programa Minuta za zdravje, razredna učiteljica Ivanka Jana Svetec in učiteljica športa Tamara Bračič, pri učencih preverili, kako so razumeli pisna navodila za vaje iz kataloga. Želeli sta torej preveriti bralno razumevanje pisnih navodil z namenom, da bi vsi učenci pravilno izvedli opisane vaje. Razumevanje pisnih navodil sta preverili pri različno starih učencih (od 3. do 9. razreda), ki so obiskovali interesno dejavnost drug z drugim. Učence sta razdelili v dve skupni. V prvi so bili avtorji navodil, v drugi pa izvajalci vaj. V nadaljevanju zato opisujeta proces oblikovanja in preoblikovanja pisnih navodil, saj so učenci, avtorji navodil, hitro ugotovili, da so jih izvajalci razumeli drugače. Navodila so spreminjali toliko časa, dokler jih večina ni razumela kot oni oziroma kot je to prikazovala slika pravilne izvedbe vaje.

Ključne besede

bralna pismenost, pisna navodila, bralno razumevanje, vaje na stolu, vaje ob stolu, minuta za zdravje, medpredmetno povezovanje, oblikovanje in razumevanje navodil, razredna in predmetna stopnja

Abstract

In the first part of the article the two authors present the process of creating and understanding written instructions for exercises in a chair and next to one, which have been published in the form of a catalogue under the programme Minuta za zdravje [A Minute for Health] at the Fran Albreht Primary School in Kamnik. A few years ago, the school wanted to encourage the pupils and teachers to move around during lessons. The programme was called A Minute for Health. Under this programme, two gifted pupils prepared a catalogue containing descriptions and pictures of exercises which can be performed in a chair and next to one. In addition to the programme itself, these instructions were an incentive for movement. The second part of the article presents how the authors of the programme A Minute for Health, the class teacher Ivanka Jana Svetec and the sports teacher Tamara Bračič, checked how the pupils understood the written instructions for the exercises in the catalogue. They therefore wanted to check the reading comprehension of the written instructions so that all of the pupils would perform the exercises correctly. They checked the comprehension of written instructions among pupils of different ages (from the 3rd to 9th grade), who attended the extracurricular activity together. They divided the pupils into two groups. The authors of the instructions were in the first group and those performing the exercises were in the second. The authors of the programme continue by describing the process of creating and rewriting the written instructions, because the pupils, i.e. the authors of the instructions, soon realised that the performers had understood them differently. They kept changing the instructions until most of the pupils understood them the way they did or as was demonstrated in the picture showing proper execution.

Keywords

reading literacy, written instructions, reading comprehension, exercises in a chair, exercises next to a chair, a minute for health, cross-curricular integration, creating and understanding instructions, class and subject level

UVOD

Človeško telo ni ustvarjeno za dolgotrajno sedenje, a sodoben način življenja mnogim od nas prinaša prav to. Dejstvo, da nas je sodobna informacijska tehnologija posadila na stol, že kaže svoje negativne posledice. Sedeči slog življenja ni več nekaj, kar bi veljalo le za odrasle. To je vzorec, ki ga vedno bolj prevzemajo tudi otroci in mladostniki.

Veliko preveč otrok je gibalno premalo dejavnih.

Učenci v slovenskih osnovnih šolah imajo po predmetniku v prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju tri ure športne vzgoje, v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju

pa le še dve. Nekateri si v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju izberejo izbirni predmet s področja športa in s tem pridobijo še eno uro gibanja na teden, nekateri se v prostem času ukvarjajo s športom, spet drugi imajo to srečo, da jih starši usmerjajo v gibanje, tako s svojim lastnim zgledom kot tudi z usmerjeno organizacijo vse družine v športno aktivno preživljanje skupnih popoldnevov, vikendov, počitnic. Veliko preveč otrok pa je gibalno premalo dejavnih.

Naloga vseh pedagoških delavcev, predvsem pa športnih pedagogov je torej otrokom ponu-

diti čim več gibanja in jim omogočiti, da se sprostijo in spočijejo med naporim učnim dopoldnevom, da prekinejo miselne aktivnosti in vsaj za kakšno minuto pretegnejo zakrčene mišice od sedenja. »Med aktivnim odmorom se utrujeni del telesa hitreje opomore, hkrati pa vadba ugodno vpliva na nekatere fiziološke funkcije, upočasnjene med statično obremenitvijo. Aktiven odmor zmanjša tudi psihično napetost, ki je tako značilna za današnji način življenja. Po takšnih odmorih smo uspešneje kos naporom do konca pouka oziroma delovnega dne.« (Berčič, 1989)

Zato smo se na naši šoli odločili, da poskrbimo za zdravje naših učencev. Športni pedagogi smo verjeli in zaupali svojemu znanju in izkušnjam ter prepričali učence, učitelje in druge delavce šole, da si je vredno vzeti čas za telesno aktivnost. Pripravili smo program Minuta za zdravje in ga začeli sistematično izvajati tako v šoli kot doma. K sodelovanju smo spodbudili vse učence in učitelje, s svojim zgledom pa smo pritegnili tudi pozornost drugih delavcev šole, staršev in bližnjih krajanov.

MINUTA ZA ZDRAVJE NA NAŠI ŠOLI

Odločili smo se, da Minuta za zdravje na naši šoli sistematično zaživi in nas sprosti. Minuto za zdravje smo izvajali med poukom oziroma v času odmorov, učence pa spodbujali, da bi jo izvajali tudi doma. Športni pedagogi smo k sodelovanju povabili vse učitelje in jim predstavili možnosti za izvedbo gibanja v dopoldanskem času: z gibanjem v nov dan – vsak dan prvo šolsko uro, vsaj enkrat tedensko v času odmora, kot proaktivno in preventivno dejavnost, ko je v razredu nemir, pred pisanjem testa.

Ker je skrb za zdravje eden od glavnih ciljev naše šole, smo Minuto za zdravje smiselno vključili tudi:

- v program uresničevanja skupnih ciljev šole, ki so zapisani v letnem delovnem načrtu šole v okviru triletnega projekta Izpopolnjevanje za samoevalvacijo. Za doseganje tega cilja smo izbrali naslednjo strategijo: s povečanim vključevanjem gibanja v šolski vsakdan učenca spodbujamo zdrav način življenja in uresničujemo enega od glavnih

ciljev – skrb za zdravje naših učencev in zaposlenih;

- v delo z nadarjenimi učenci; tisti učenci, ki so po konceptu za delo z nadarjenimi prepoznani kot nadarjeni, poleg rednega šolskega programa potrebujejo posebej prilagojene programe in aktivnosti. Za doseganje tega cilja smo izbrali naslednjo strategijo: v individualni program nadarjenega učenca, ki ga sestavimo skladno z njegovimi interesi in željami, lahko vključimo aktivnosti, ki jih spodbujajo k nadgradnji znanja, so v skladu z njihovimi interesi, hkrati pa koristijo njihovim sošolcem, mlajšim in starejšim učencem na šoli, zaposlenim na šoli, staršem idr.

Dve naši nadarjeni učenki sta za svoje delovno področje izbrali šport. Športni pedagog ju je motiviral za sodelovanje pri načrtovanju in izvedbi našega programa Minuta za zdravje. Pripravili sta mini katalog z vajami, ki se izvajajo na stolu in ob njem, in jih opremili s fotografijami pravilne tehnične izvedbe posameznih gibalnih nalog in pisnimi navodili.

V nadaljevanju si lahko ogledate nekaj vaj in navodil iz omenjenega kataloga.

CILJI MINUTE ZA ZDRAVJE

Opredelili smo naslednje cilje programa Minuta za zdravje:

- spodbuditi učitelje in učence, da v času pouka ali med odmori prekinejo delo in nekaj časa posvetijo razteznim in dihalnim vajam;
- spodbuditi učitelje, da z gibalnimi vajami prekinejo naporno intelektualno delo in za kratek čas učence razbremenijo;
- poučiti učence o pomenu kratkega razgibanja v času dolgotrajnega sedenja;
- razvijati samozavest, samostojnost in kreativnost učencev pri načrtovanju, izvedbi in organizaciji (učenka Iza iz petega razreda pravi takole: »Minuto za zdravje rada vodim, ker si lahko sama izberem vaje, ki jih bom pokazala svojim sošolcem, in se pri tem počutim kot učiteljica.«);
- navajati učence na medsebojno sodelovanje in javno nastopanje.

Pripravili smo program Minuta za zdravje in ga začeli sistematično izvajati tako v šoli kot doma.

Športni pedagogi smo k sodelovanju povabili vse učitelje in jim predstavili možnosti za izvedbo gibanja v dopoldanskem času.

RAZTEZANJE VRATNIH MIŠIČ

Sedimo na stolu, se z levo roko primemo desne strani glave in jo potisnemo k levi rami. V tem položaju vztrajamo 5 sekund. Vajo ponovimo še z desno roko tako, da se primemo leve strani glave in jo potisnemo k desni rami. Vztrajamo 5 sekund.

Sklenjeni roki damo za glavo in jo potisnemo navzdol tako, da gledamo v tla. V tem položaju vztrajamo 5 sekund.

Dlani damo skupaj in s konicami prstov brado potisnemo navzgor tako, da gledamo v strop. Vztrajamo 5 sekund.

SONOŽNI POSKOKI »NAPREJ-NAZAJ«

(Vajo izvajamo le v pritličju.)

Stojimo za stolom, se z rokama primemo naslonjala in izvajamo sonožne poskoke tako, da je enkrat spredaj leva, drugič desna noga.

Vajo ponovimo osemkrat.

RAZTEZANJE MIŠIČ NOG

Stojimo za stolom in se z rokama primemo naslonjala. Levo nogo pokrčimo, dvignemo v stran in jo iztegnemo.

Vajo z vsako nogo ponovimo osemkrat.

PREDKLON

Stojimo nekoliko odmaknjeno za stolom, z iztegnjenima rokama se opremo na naslonjala in naredimo predklon do višine naslonjala. V tem položaju vztrajamo 5 sekund.

Vajo ponovimo osemkrat.

Minuta za zdravje je čas, ko se med katero koli učno uro zavestno odločimo in nekaj minut namenimo gibalnim vajam.

VSAK LAHKO IZVAJA MINUTO ZA ZDRAVJE

Minuta za zdravje je čas, ko se med katero koli učno uro zavestno odločimo in nekaj minut

namenimo gibalnim vajam. Te lahko izvedemo kar v učilnici stoje, sede na stolu ali pa stol uporabimo kot pripomoček. Pozorni moramo biti na pripravo prostora, treba ga je temeljito prezračiti in razmakniti klopi. Priložnosti za

izvedbo je dovolj, pomembna je odločitev in udejanjanje le-te.

Pri izvajanju gibalnih nalog v okviru Minute za zdravje je pomembna vloga učitelja, ki s svojim pozitivnim pristopom in zgledom vpliva na kakovostno izvajanje vaj in visoko stopnjo motivacije. Pri tem mu pomagajo učenci demonstratorji, ki se na pomembno vlogo ustrezno pripravijo in so pri izvedbi natančni, prepričljivi in energični. Tako učitelji kot učenci si pri tem lahko pomagajo z mini katalogom vaj in DVD-jem, kjer je vsaka vaja natančno opisana in orisana (fotografija ali posnetek). Tako smo res poskrbeli, da vsi učitelji in učenci razumejo namen posamezne vaje in jo izvajajo pravilno. Za doseg cilja, da bo naš katalog v končni obliki napisan razumljivo za vsakega, ki bi ga želel uporabiti, pa smo »moralni« naš program povezati z bralno pismenostjo.

KAKO SMO MINUTO ZA ZDRAVJE POVEZALI Z BRALNO PISMENOSTJO

Zakaj smo se torej toliko ukvarjali z natančnostjo navodil in kaj naju je spodbudilo, da sva se dela lotili v takšni obliki?

Ko sta nama učenki prinesli navodila iz kataloga v pregled, še nisva vedeli, da se bova z učenci lotili tega dela. Ob branju njunih nerazumljivih zapisov pa sva se čutili vedno bolj odgovorni za to, da učence naučiva tovrstne spretnosti, ne da samo popravljava njihove napake. Zanimala naju je kakovost oziroma razumljivost podajanja navodil pri različno starih učencih in ali so sposobni prek opazovanja in svojih popravkov v končni fazi navodilo pravilno oblikovati oziroma ga zapisati tako, da ga bomo vsi bralci razumeli, kot ga razumejo sami.

Delo z nadarjenimi učenci je ob nastajanju kataloga vaj na stolu in ob njem pokazalo, da imajo učenci celo v višjih razredih osnovne šole precejšnje težave z oblikovanjem ustreznih navodil za izpeljavo preprostih gibalnih vaj. Njihove zapise je bilo treba v veliki meri popraviti, kar pomeni, da je treba funkcionalni pismenosti nujno nameniti večjo pozornost, saj so prav neumetnostna besedila tista, ki jih

morajo učenci znati v življenju vsakodnevno tako oblikovati kot prebrati oz. razumeti.

Neprimerno pisno in ustno izražanje učencem povzroča težave oz. botruje slabšim učnim dosežkom na vseh predmetnih področjih, zato je učencem vredno ozavestiti pomembnost jasnega izražanja, da bodo sposobni neko delo uspešno samostojno dokončati.

CILJI MEDPREDMETNE POVEZAVE ŠPORT IN BRALNA PISMENOST

- učenci se zavedajo pomembnosti jasnega, nedvoumnega izražanja;
- učenci primerno oblikujejo pisna navodila;
- učenci razumejo pisna navodila;
- učencem ta medpredmetna povezava pomaga pri pozitivnem oblikovanju samopodobe.

OPIS DIDAKTIČNO-METODIČNEGA POTEKA UČNE DEJAVNOSTI

Naključno izbrane učence različnih starosti sva razdelili v dve skupini po deset učencev.

Prva skupina:

Učenci so ob fotografijah oblikovali pisna navodila za izvedbo gibalnih vaj ob stolu (avtorji besedil).

Druga skupina:

Učenci so po zapisanem navodilu izvajali vajo, kot so jo razumeli (izvajalci vaj).

Avtorji besedil so si ogledali fotografije izbranih vaj iz kataloga vaj na stolu in ob njem ter oblikovali navodila za izvedbo vaj.

Pri prvem pisanju sva opazili, da so bili nekateri starejši učenci zelo hitri in niso predvidevali, da bi njihovo navodilo lahko kdo napačno razumel. Mlajši učenci pa so ob gledanju fotografije sami izvajali vajo in si tako skušali izboljšati predstavo o položaju različnih delov telesa. Opazovali so se in po »korakih« vajo ubesedili.

Izvajalci so prebrali zapisana navodila in poskušali izvesti vajo, kot so sami razumeli zapisano navodilo. Če je učenec želel, mu je

Zanimala naju je kakovost oziroma razumljivost podajanja navodil pri različno starih učencih in ali so sposobni prek opazovanja in svojih popravkov v končni fazi navodilo pravilno oblikovati oziroma ga zapisati tako, da ga bomo vsi bralci razumeli, kot ga razumejo sami.

besedilo prebrala učiteljica, da ne bi slabo branje vplivalo na razumevanje prebranega.

Ob istem besedilu so izvajalci prikazovali bolj ali manj različne izvedbe. Mnoge so naju močno presenetile. Bile so nenavadne, nekatere zelo izvirne, druge komične.

Nekateri izvajalci pa so le skomignili z rameni, odkimavali z glavo in izjavili: »To je nemogoče.«

Avtorji besedil so si ogledali posnetek vaje in ugotavljali razumevanje navodila za izvajanje. Svoje zapise so popravljali, dokler jih večina ni razumela kot oni sami in jih ustrezno izvedla.

Zelo zanimivo je bilo opazovati avtorje besedil pri večkratnem popravljanju svojega prvega zapisa.

Pri iskanju pravih besed za pravilno izvedbo vaje so uporabljali različne strategije:

- opustili so prvi zapis in se ponovno lotili pisanja (to jim je bilo lažje, kot popravljati prvotno besedilo);
- obkrožali so dele besedila, ki so bili sporni, in jih spreminjali,
- dele besedila, ki so bili sporni, so dodatno razlagali ...

Nekaterim je bilo treba pri tem pomagati z vprašanji:

- Katere so tiste besede, ki so izvajalca vaj »nagovorile«, da je vajo izvedel narobe?
- S katerimi besedami ali besednimi zvezami bi te besede nadomestil, da bi dosegli cilj?

Nisva pričakovali, da bodo učenci tako zahtevno aktivnost izvajali s tako veliko mero notranje motivacije, kot tudi ne, da je opolnomočenje učencev z bralno pismenostjo lahko tako zabavno. Bili so vztrajni, že majhen napredek je bil zanje velik uspeh. Vsi so se želeli preizkusiti v vlogi avtorja besedil in v vlogi izvajalca vaj.

Prostor in čas za igranje teh vlog sva našli v dvodnevni taborih »Za veselje in življenje«, ki jih izvajava za vse, ki jih bralna pismenost sprošča, opogumlja, nasmeji in mnogo pomembnega nauči.

Ob tem je nastal kratek film, ki ga najdete na tej povezavi: <https://url.sio.si/SportBP>

Še nekaj fotografij:

Učenec na podlagi fotografije določene vaje sestavlja navodila za izvedbo.

Učenec popravlja oziroma spreminja navodila.

Snemalec in učenec, ki bere navodilo za izvedbo vaje (v ozadju je učenec, ki je avtor navodila).

Uspelo nam je!

Foto: T. Bračič

Bili so vztrajni, že majhen napredek je bil zanje velik uspeh. Vsi so se želeli preizkusiti v vlogi avtorja besedil in v vlogi izvajalca vaj.

Pomembno je, da so učenci zaznali problem bralne nepismenosti, postali pozorni na svoje ustno in pisno izražanje ter dvignili raven svoje notranje motivacije, da bi izboljšali kakovost tvorjenih neumetnostnih besedil.

ANALIZA IZVEDBE DOSEŽKOV

V projektni skupini je bilo malo učencev, kar nama je omogočilo, da sva lahko z vsemi dosegli zastavljene cilje. Učenci so hitro razumeli, da je zelo težko ustrezno oblikovati navodilo. Pri delu so morali biti zbrani in vztrajni opazovalci, znati so morali povezovati svoje besedišče z aktivnostjo izvajalca, ugotavljali so, kateri del besedila je treba spremeniti in kako ga oblikovati, da ga bo izvajalec razumel tako, kot naj bi ga. Pri delu jih je bilo treba spodbujati in usmerjati, da smo v celoti dosegli zastavljene cilje.

SKLEP

Omenjena aktivnost je bila izvedena na primeru preproste gibalne vaje, vendar je kljub temu zahtevala veliko časa in energije tako učencev kot učiteljic, da so izoblikovali ustrezen končni zapis. Pomembno je, da so učenci zaznali

problem bralne nepismenosti, postali pozorni na svoje ustno in pisno izražanje ter dvignili raven svoje notranje motivacije, da bi izboljšali kakovost tvorjenih neumetnostnih besedil. Razveseljivo je, da so učenci ob doseganju ciljev sami želeli preizkušati pridobljeno znanje na novih primerih. Tudi učenec, ki je spremljal dejavnost le kot snemalec, je med potekom projekta ozavestil pomen bralne pismenosti.

Omenjeno delo je vsekakor vredno tako časa kot truda, vendar ga je sistematično in dosledno težko izvajati pri rednih urah pouka, torej v trenutku, ko se problem pojavi in bi bilo njegovo reševanje najbolj učinkovito. Največ možnosti za takšno delo pri rednem pouku imamo razredne učiteljice. Kakovostno pa bi ga bilo moč izvesti kot projektno delo ali pri interesni dejavnosti, saj so izkušnje pokazale, da se učenci pri delu tudi zabavajo, preizkušajo sami sebe in da jim delo predstavlja izziv. ●

Literatura in viri

- Berčič, H. (1989). *Vadi med delom*. Ljubljana: ZTKO in TKS Slovenije.
- Fonda, K., Kuštrin, V., Požar, S., Prunk, V. (2010). *Minuta gibanja v razredu*. Piran: Inštitut za varovanje zdravja in OŠ Cirila Kosmača Piran.
- Kovač, M. in sod. (2011). *Učni načrt. Program osnovna šola. Športna vzgoja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Kovač, M. in sod. (2015). *Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Športna vzgoja, šport*. (1. izd.). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Nolimal, F. in sod. (2012). *Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja: zbornik povzetkov strokovnega posveta, Rogla, 28. in 29. avgust 2012*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Whyte, G. (2009). *Bodite v formi*. Tržič: Učila.

Tamara Bračič, prof. športne vzgoje, učiteljica športa na OŠ Frana Albrehta Kamnik
Naslov: OŠ Frana Albrehta Kamnik, Šolska ulica 1, 1241 Kamnik
E-naslov: 110tamara@gmail.com

Ivanka Jana Svetec, prof. razrednega pouka, razredna učiteljica na OŠ Frana Albrehta Kamnik
Naslov: OŠ Frana Albrehta Kamnik, Šolska ulica 1, 1241 Kamnik
E-naslov: jana.svetec@gmail.com

Jezikovna in knjižna vzgoja v vrtcu

Language and Literary Education in Kindergarten

Tatjana Starič

Izvleček

V prispevku je prikazana pomembnost jezikovne in knjižne vzgoje pri predšolskih otrocih, kako vzgojiteljice v vrtcih prek dejavnosti s pomočjo kurikulumu in druge strokovne literature pripravljamo različne dejavnosti, pri katerih spodbujamo otrokovo komunikacijo. Kako pomembno se je z otrokom pogovarjati, mu brati zgodbe, pravljice, pesmi ga primerno motivirati in ga s tem navajati na življenje s knjigo. Pri tem pa upoštevamo načela in cilje iz kurikulumu, ki jih uresničujemo pri vzgojnem delu. Tudi sodelovanje s knjižnico je zelo pomembno, saj nam nudi strokovno podporo in nam ponuja veliko izbiro gradiva. Ker želimo tudi starše ozavestiti glede pomembnosti knjižne vzgoje za najmlajše, v vrtcu izvajamo obogatitvene programe, kot sta Palček Bralček in Knjižni nahrbtnik. S tem želimo starše spodbuditi, da tudi doma čim več berejo otrokom.

Ključne besede

jezikovna vzgoja, knjižna vzgoja, vrtec, načela, cilji in dejavnosti, sodelovanje s splošno knjižnico, ustvarjanje spodbudnega okolja, sodelovanje s starši, *Knjižni nahrbtnik*, *Palček Bralček*.

Keywords

language education, literary education, kindergarten, principles, objectives and activities, cooperation with a general library, creating a stimulating environment, cooperation with parents, *Knjižni nahrbtnik*, *Palček Bralček*.

Abstract

This paper presents the importance of the language and literary education of preschool children; how kindergarten teachers make use of the curriculum and other professional literature to prepare various activities which encourage the children to communicate; and how important it is to talk to children and read them stories, fairytales, and poems, thus properly motivating them and making them used to living with a book. In the process, we must abide by the curriculum principles and objectives, and realise them during our educational work. Cooperation with the library is also very important, since the latter provides professional support and offers us a broad selection of materials. Because we wish to make parents aware of the importance of literary education for our youngest, the kindergarten is carrying out enrichment programmes such as *Palček Bralček* [Dwarf the Reader] and *Knjižni nahrbtnik* [Book Backpack]. By doing so, we wish to encourage the parents to read to their children as much as possible.

UDK 028.5:373.2

1 UVOD

Branje je potovanje
na barkah besed prek tišine.
Molčiš in poslušas čenčanje
daljav in sveta iz bližine.

Bina Štampe Žmavc

Jezikovna in knjižna vzgoja sta zelo pomembni za razvoj govora, zato se moramo z otrokom že v zgodnjih letih veliko pogovarjati, mu pripovedovati in brati. Tako postopoma odkriva svet besedne umetnosti, kar spodbuja njegov čustveni, socialni in intelektualni razvoj. Otrok se v predšolskem obdobju uči izražati čustva, misli in razumeti sporočila drugih. Razvoj jezika pa je vpleten v vsa področja dejavnosti: jezik, matematika, narava, družba in umetnost (likovna, glasbena, plesna). Pomemben del jezikovnih dejavnosti so preprosta besedila, ki so vezana na vsakodnevno življenje doma in v vrtcu.

V vrtcu še posebej ustvarjamo okolje, ki spodbuja in podpira pridobivanje jezikovnih sposobnosti, spretnosti in znanj z urejanjem prostora, ponudbo sredstev in organizacijo vsakodnevnih dejavnosti. S tem spodbujamo otrokovo neverbalno in verbalno komunikacijo. Za vse otroke v vrtcu je zelo pomembno, da imajo možnost pridobivati izkušnje, še posebej za tiste, ki doma nimajo takšnih možnosti.

Ko pridejo otroci v vrtec, že imajo določene jezikovne sposobnosti, treba pa jim je ponuditi spodbudno okolje, da bodo te sposobnosti lahko razvijali naprej. Priporočljivo je, da v nekatere dejavnosti vključimo tudi starše, zato v vrtcih izvajamo dodatne programe, kot sta: *Palček Bralček* in *Knjižni nahrbtnik*.

V nadaljevanju bom predstavila cilje in načela iz kurikuluma, jezikovne dejavnosti v vrtcu za razvoj govora, spodbujanje komunikacije, spodbujanje branja, pripovedovanja, opisovanja, sodelovanja s knjižnico, namen *Palčka Bralčka* in *Knjižnega nahrbtnika* ter pomen sodelovanja s starši.

2 POMEN KNJIŽNE VZGOJE V VRTCU

2.1 Kurikulum in načela

Izhodišče in cilj predšolske književne vzgoje sta poslušanje besedila in spoznavanje knjig.

V vrtcu vzgojiteljica upošteva kurikulum, ki je nacionalni dokument in je oblikovan za tako imenovane dnevne programe ter je hkrati ustrezna strokovna podlaga za izpeljave v različnih programih, seveda ob upoštevanju posebnosti, ki jih tako na ravni organizacije življenja in dela kot na ravni izbire ciljev, dejavnosti ter različnih pristopov in metod prinašajo različni programi. V Kurikulumu za vrtce so predstavljeni cilji in iz njih izpeljana načela, temeljna vedenja o razvoju otroka in učenju v predšolskem obdobju ter globalni cilji in iz njih izpeljani cilji na posameznih področjih, predlagani primeri vsebin in dejavnosti na posameznih področjih, ki se med seboj povežejo in jih postavijo v kontekst dnevnega življenja otrok v vrtcu. Nekatere medpodročne dejavnosti, kot so moralni razvoj, skrb za zdravje in varnost, se kot rdeča nit prepletajo skozi vsa področja in so del načina življenja in dela v vrtcu. Predlagane vsebine in dejavnosti predstavljajo možne poti in načine uresničevanja ciljev, vzgojitelj pa je tisti, ki se po strokovni presoji odloča, kaj bo delal, kdaj in kako.

Uresničevanje načela enakih možnosti in upoštevanja različnosti med otroki se uresničuje prek zagotavljanja enakovrednih pogojev za optimalni razvoj vsakega otroka v vrtcu. Otroška igra je dejavnost, spremeni odnos do realnosti in je notranje motivirana, svobodna in odprta ter za otroka prijetna. Ne glede na to, za katero vrsto otroške igre gre, npr. funkcijska igra, domišljajska oz. simbolna sociodomišljajska, družabna igra, vzpostavi prostor, ki je opredeljen z razmerjem med otrokovim potencialom in potencialnim razvojem. Način in vsebina igre pa zagotavljata prostor, znotraj katerega so prepoznavna različna področja kurikuluma, npr. spoznavanje samega sebe v igri, pred ogledalom, v dialogu s samim seboj ... Tako je razvoj govora v predšolskem obdobju v velikem deležu prisoten v vseh področjih dejavnosti in ga moramo spodbujati. Vzgojiteljica pa naj bi pri vseh dejavnostih otroku dajala govorni zgled in tako neposredno vplivala na razvoj njegove jezikovne zmožnosti. To pomeni, da mora vzgojiteljica zelo paziti na svoj slog komunikacije.

Razvoj govora je v predšolskem obdobju v velikem deležu prisoten v vseh področjih dejavnosti in ga moramo spodbujati. Vzgojiteljica naj bi pri vseh dejavnostih otroku dajala govorni zgled in tako neposredno vplivala na razvoj njegove jezikovne zmožnosti.

Še bolj kot različne načrtovane dejavnosti prispeva k bralni vzgoji otrok spodbudno bralno okolje, kjer je na voljo veliko različnih bralnih gradiv, in to, da otroci vidijo brati odrasle.

2.2 Branje otroku in izbira literature

Poznavanje različnih dimenzij motivacije, prepoznavanje individualnih razlik med otroki, poznavanje medsebojnega delovanja in vplivanja posameznih dejavnikov motivacije so ključnega pomena, če želimo kot starši, vzgojitelji in učitelji ustvariti osnovo za razvijanje zavzetega bralca. Naš cilj je vzbuditi interes, spodbuditi pozitiven odnos do branja, povečati bralne aktivnosti in bralne dosežke.

Slika 1: Otroci si radi izberejo svojo slikanico in jo prelistavajo, se ob slikah pogovarjajo in tako plemenitijo besedni zaklad.

Otrokov interes za branje pa moramo razvijati skladno z drugimi njegovimi interesi. V vrtcu so otrokom v za to določenih kotičkih v igralnici vedno na voljo knjige, slikanice in revije, saj vsi otroci niso razpoloženi za isto dejavnost ob istem času. Tako se lahko umaknejo v kotičke, kjer listajo, gledajo ilustracije in »berejo« slikanice.

Slika 2: Ob slikanicah se pogovarjamo, spoznavamo nove besede, opisujemo slike in dogajanja na njih.

Skoraj vsak dan pa tudi vzgojiteljica skupaj z otroki prebira slikanice, se pogovarja z njimi ob ilustracijah, otroci jih opisujejo, poimenu-

jejo, učijo se novih izrazov, vse te dejavnosti pa jih spodbujajo h komunikaciji. Morda še bolj kot različne načrtovane dejavnosti prispeva k bralni vzgoji otrok spodbudno bralno okolje, kjer je na voljo veliko različnih bralnih gradiv, in to, da otroci vidijo brati odrasle. Poslušanje kakovostnih besedil za otroke, ki jih odrasli bere otroku, le-tega sprosti in mu da občutek varnosti, kar pozitivno vpliva tudi na njegovo čustveno doživljanje, vživljanje v posamezne junake, domišljjsko ustvarjanje in kasnejše razumevanje zahtevnejših besedil.

V kurikulumu delimo področje jezika na štiri ravni dejavnosti:

1. govorna vzgoja,
2. književna vzgoja,
3. predopismenjevanje,
4. knjižna vzgoja kot del informacijskega predopismenjevanja.

Za predšolske otroke velja, da jim je treba prisluhniti in jim prebirati znova in znova isto knjigo. Pomembno je upoštevati izbiro otroka, če želimo, da bo res poslušal. Otroci se razlikujejo v tem, katere vsebine jih privlačijo, pa tudi glede na zahtevnost besedil, ki jih zmorejo razumeti. Otroci v prebranih pesmih, zgodbicah, pravljicah morda ne razumejo pomena prav vsake besede ali stavka, razumejo pa jih v kontekstu in prav tako spoznavajo pomen novih besed, tudi tistih, ki jih v svojem okolju morda slišijo le redko ali nikoli, in postopoma širijo svoje besedišče. Pri izbiri otroških knjig, ki jih želimo brati, velja, podobno kot pri igračah, da je smiselno kombinirati otroške knjige, ki opisujejo realnost, vsakdanje življenje ter domišljjske zgodbe. Pravljice, v katerih se dogajajo najbolj nenavadne in nemogoče stvari, so pomembne, saj tako otroku posredno pomagamo, da si ustvari mejo med resničnostjo in domišljijo. Otroci imajo v knjigah radi tudi humor. Branje otroku ne more biti nekaj, kar se dogaja mimogrede, na hitro, branje zahteva čas, umirjenost in zainteresiranost. Pri njem ne smemo hiteti, kot tudi ne izpuščati posameznih stavkov, ker želimo priti čim prej do konca ali pa se nam zdi, da posameznega stavka otrok ne razume ali ga ne zanima. Zelo pomembno je branje zvečer v postelji, ko mu zgodbice prebira eden od staršev. Tisti, ki otroku bere, se mora pri branju kar se da potruditi,

Branje otroku ne more biti nekaj, kar se dogaja mimogrede, na hitro, branje zahteva čas, umirjenost in zainteresiranost.

vključiti mora smiselne poudarke in intonacijo glasu, v katerem naj bi bila prepoznavna čustvena izraznost, kar pomeni, da otrok pri poslušanju prepozna, kdaj gre za nekaj veseliga, strašnega, žalostnega ali občutljivega. Smiselno je spodbujati tudi druge otrokove dejavnosti, na primer igro z lutkami, igro vlog, likovno izražanje, gibalne igre, v katere otroci prenesejo vsebino knjige in jo na različne načine pretvorijo ali nadgradijo.

Tudi pripovedovanje ob slikah je ena od govornih spretnosti, ki se je otroci učijo v predšolskem obdobju. Kaj pripovedujejo in kako, katero razvojno stopnjo dosegajo, je najprej odvisno od starosti otrok, poleg tega pa še od spodbude odraslega, od knjig, ki so mu na voljo, in od vrste slikovnega gradiva. Aplikacije, ki se nanašajo na zgodbo in se med seboj dopolnjujejo, otrokom pomagajo, saj dopolnjujejo pripovedovanje in je pripoved zaradi tega na višji razvojni stopnji. V zvezi s spodbujanjem govornega razvoja ob slikanicah in otroških knjigah je treba posebej poudariti dejstvo, da strukturna raven zgodbe, ki jo pove otrok, ni nekaj stalnega, nasprotno, je v veliki meri povezana z različnimi podporami otrokovemu mišljenju in pripovedovanju, ki jih otroku ponudimo odrasli.

2.3 Izbor otroških književnih del

Pri izboru besedil upoštevamo izhodišča in cilje, ki jih želimo doseči, toda temeljna kriterija izbora sta kakovost in raznolikost književnih del za otroke. Beremo predvsem kakovostna besedila. Vzgojiteljica spoznava avtorje že med svojim študijem, sicer pa vrednotenjsko podlago za izbor osrednjega avtorja ponujajo bralci, literarna kritika in teorija. Poleg visoke književnosti izbiramo tudi zabavno književnost, ki jo najdemo v otroških revijah (Ciciban, Cicido). Pomembno je, da živega pripovedovanja ne nadomeščamo s poslušanjem posnetkov. Kasete in drugi pripomočki so lahko dopolnilo doživljanju besedila, nikakor pa ne morejo nadomestiti vzgojiteljičinega pripovedovanja oziroma branja iz knjig.

Temeljna literarno-likovna vrsta v vrtcu je slikanica. Otrok umetnostno besedilo doživlja skupaj z ilustracijami. Zaradi ilustracij »bere«

slikanice že vse od zgodnjega predbralnega obdobja.

Otrokom do 3. leta starosti so namenjene številne knjige z malo preprostega besedila, ki jim poskušajo približati različne pojme in situacije iz njegovega vsakdanjika. Njihova glavna značilnost je, da poleg poučnega elementa vključujejo element igre: knjige, igrače in igralne knjige (cvililknjžice, knjižice razgrni se, skrivanke, gibljivke, taktilke), preprostejše slikanice, kartonke, leporella ter spodbujevalne slikanice.

Knjige, ki so primerne od 3. leta naprej, so slikanice ali ilustrirane knjige za otroke, ki prinašajo sodobno umetno ali klasično ter ljudsko pravljico, realistične zgodbe za otroke, ki obravnavajo tudi že zahtevnejše probleme in načenjajo problemske teme (ločitev, smrt, strah, nasilje ipd.), otroško poezijo in dramatiko. Sem sodijo tudi nekatera daljša besedila, ki jih lahko beremo otrokom v nadaljevanjih, npr. zbirke pravljic za lahko noč, različni izbori sodobnih ali ljudskih pravljic ali samostojna zaključena besedila.

Tudi poučne knjige so primerne za otroke v predšolskem obdobju. So podlaga za pogovor o določeni temi, za razlago nekaterih pojmov, uporabne pa so tudi pri projektne delu v vrtcu.

2.4 Otroške knjige in drugi mediji

Uporaba medijev je že med predšolskimi otroki precej pogosta, v nekaterih družinah včasih celo škodljiva. V vrtcih uporabljamo medije za popestritev ponudbe in ob tem začnemo uvajati prvine medijske vzgoje in pismenosti že pri predšolskih otrocih (IKT: ogled pravljic, zgodb, poučnih risank ...). Medijska vzgoja se prepleta tudi z drugimi vrstami vzgoje v vrtcu.

2.5 Nekaj didaktičnih priporočil za obravnavanje otroške književnosti na medijih

- Otroci poslušajo pravljico, ki jo bere vzgojitelj iz slikanice, in hkrati opazujejo ilustracije. Isto pravljico nato poslušajo v obliki zvočnega zapisa ter primerjajo, kako bere vzgojitelj in kako glas na zgoščenki. Tudi ob poslušanju zgoščenke opazujejo ilustracije v slikanici.

Otrok umetnostno besedilo doživlja skupaj z ilustracijami. Zaradi ilustracij »bere« slikanice že vse od zgodnjega predbralnega obdobja.

- Otroci poslušajo pravljico ali daljše pripovedno besedilo in si ogledajo risanko, risani film ali film, posnet po književni predlogi. Tako spoznajo, da je isto zgodbo mogoče uprizoriti na več načinov.
- Otroci poslušajo radijsko igro. V mislih so sposobni oblikovati podobe knjižnih oseb. V radijski igri otrok sliši barvo glasu književne osebe, tonsko višino, premore, ki jih dela med govorom, tempo govora in druge človeške šume in glasove (jecljanje, pogrskovanje, hihitanje, način smejanja ...). Informacije, ki jih dobi pri poslušanju zgodbe in gledanju ilustracij, so bogatejše.
- Otroci si ogledajo tipične »uničevalne« risanke, npr. risanko Tom in Jerry, in upovedijo zgodbo. Ob pripovedovanju uvidijo, da je zgodba grajena predvsem na nasilju.
- Otroci doživljajo pravljico na CD-ROM-u. Prva slovenska slikanica na CD-ROM-u je *Maček Muri* avtorja Kajetana Koviča (Mladinska knjiga, 2001).

2.6 Predšolski otroci in knjižnica

Zelo pomembno je tudi sodelovanje vrtca s knjižnico. Knjižnico bi naj obiskali že z otroki prvega starostnega obdobja. Tako otroci spoznavajo pomen knjižnice: da si lahko izposojajo knjige, ki jih je treba v dogovorjenem času vrniti, da v knjižnici potekajo ure pravljic in da imajo v njej na izbiro veliko knjig. Knjižničarka se z vzgojiteljico dogovori za termin obiska in za skupino otrok pripravi pravljico uro. Knjižničarka mora seveda preučiti razvojno obdobje otrok, s katerimi se bo ukvarjala. Na podlagi tega bo za otroke izbrala primerno pravljico ali zgodbo, ki jim jo bo predstavila. Otroke je seveda že v vrtcu treba pripraviti na obisk v knjižnici, se z njimi pogovoriti, kako se je treba v knjižnici vesti, in jim povedati, da jim bo knjižničarka pripovedovala pravljice ali različne zgodbe. Treba jih je navdušiti, tako da gredo v knjižnico z velikim pričakovanjem. Najprej si skupaj z knjižničarko ogledamo knjižnico, se o le-tej pogovarjamo, nato pa nas knjižničarka povabi na pravljico uro. Otroke pritegne že to, da jim pravljico pripoveduje nekdo drug, seveda pa znajo knjižničarke zelo lepo pripovedovati, tako da jih otroci z vesel-

Knjižničarka se z vzgojiteljico dogovori za termin obiska in za skupino otrok pripravi pravljico uro. Knjižničarka mora preučiti razvojno obdobje otrok, s katerimi se bo ukvarjala.

jem in zanimanjem poslušajo. V knjižnici je v ta namen pripravljena pravljica soba, ki je po navadi tudi motivacijsko opremljena. Po navadi imamo po pravljicni uri še delavnico, ki se nanaša na pripovedovano zgodbo ali pravljico.

Slika 3: Po zgodbi *Muca copatarica* smo izdelali mačjo hišo in muce iz slanega testa.

Zelo pomembno in priporočljivo je tudi, da starši skupaj z otroki obiskujejo knjižnico, si izposojajo knjige in doma berejo otrokom. Otrokom moramo znati pokazati in prikazati, kako pomembno in hkrati zabavno je branje, ter jih ozaveščati, da lahko z znanjem, ki ga prinese branje, povečajo tudi kakovost svojega življenja.

3 PALČEK BRALČEK IN KNJIŽNI NAHRBTNIK V VRTCU

Da bi knjižno vzgojo v vrtcu še bolj spodbudili in vanjo vključili starše, smo v program knjižne vzgoje in jezika uvedli programa *Palček Bralček* in *Knjižni nahrbtnik*. Namen tega je, pridobiti starše, da bi brali svojim otrokom, saj branje knjig otrokom ustvarja toplino in krepi čustvene vezi v družini. Poleg tega pa pomirjevalno vpliva tudi na starše, saj skupaj z otrokom vstopajo v domišljjske svetove.

Namen programov je pridobiti starše, da bi brali svojim otrokom, saj branje knjig otrokom ustvarja toplino in krepi čustvene vezi v družini.

Vzgojiteljica pripravi nahrbtnik, v katerega da tri knjige: dve knjigi za otroke in literaturo za starše. Zraven priloži zvezek, v katerem so spremna beseda in navodila za izvedbo naloge.

3.1 S tem uresničujemo načela iz kurikuluma

Načelo sodelovanja s starši:

- Staršem mora biti dostopno obvestilo o ponudbi v vrtcu.
- Starši imajo pravico do sprotne izmenjave informacij in poglobljenega pogovora o otroku z vzgojiteljem.
- Starši imajo pravico sodelovati pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu ter po dogovoru z vzgojiteljico aktivno sodelovati pri vzgojnem delu, pri tem pa upoštevati strokovno avtonomnost vrtca.
- Pri stiku s starši je treba spoštovati zasebno sfero družin, njihovo kulturo, identiteto, jezik, navade, običaje.

Načelo sodelovanja z okoljem:

- Upoštevanje različnosti in možnosti uporabe naravnih in družbenokulturnih virov učenja v najbližjem okolju vrtca.
- Upoštevanje naravnih in družbenokulturnih specifičnih okolij, iz katerih prihajajo otroci.

Načelo aktivnega učenja in zagotavljanja možnosti verbalizacije in drugih načinov izražanja:

- Stalna skrb za sprotno zagotavljanje udobnega in za učenje spodbudnega okolja, ki omogoča izhajanje tako iz vzgojiteljevega načrtovanega in nenačrtovanega usmerjanja kakor tudi iz otrokovih samoiniciativnih pobud.
- Omogočanje in spodbujanje rabe jezika v različnih funkcijah.

3.2 Cilji, s katerimi uresničujemo knjižno vzgojo

- Otrok v vsakdanji komunikaciji poslušaja jezik in je vključen v komunikacijske procese z otroki in odraslimi.
- Ob poslušanju in pripovedovanju pravljic in drugih literarnih del razvija zmožnost domišljajske rabe jezika: spoznava moralno-etnične dimenzije; s knjižno osebo se identificira ter doživlja književno dogajanje.
- Otrok razvija predbralne in predpisalne sposobnosti in spretnosti.
- Otrok razvija sposobnost miselnega in čustvenega sodelovanja v literarnem svetu.
- Otrok spoznava besedo, knjigo kot vir informacij.

- Otrok ob knjigi doživlja ugodje in veselje, zabavo, povezuje estetsko in fizično ugodje ter pridobiva pozitiven odnos do literature.

3.3 Opis poteka dejavnosti *Knjižni nahrbtnik*

Vzgojiteljica priskrbi ustrezno literaturo za branje, glede na starostno stopnjo otrok v skupini (drugo starostno obdobje). Pripravi nahrbtnik, v katerega da tri knjige: dve knjigi za otroke in literaturo za starše. Zraven priloži zvezek, v katerem so spremna beseda in navodila za izvedbo naloge. Vsak teden en otrok nahrbtnik odnese domov. Starši mu doma preberejo knjige, otrokovo pripovedovanje pa zapišejo v zvezek, otrok del vsebine tudi nariše. Ko prinese nahrbtnik nazaj v vrtec, pred skupino pripoveduje obnovo knjige, katere zgodba mu je bila najbolj všeč.

Slika 4: Knjižni nahrbtnik

3.4 Opis poteka dejavnosti *Palček Bralček*

Otrok si po želji sam izbere knjigo v knjižnici ali jo prinese od doma, prehodno mu jo starši doma preberejo. Knjigo prinese v vrtec in pripoveduje njeno vsebino skupini otrok.

Vsi otroci javnega nastopa ne zmorejo. Za bolj plašne, tihe in tiste s skromnejšim besediščem bi bila to prehuda naloga, zato se z njimi pogovori vzgojiteljica sama. Včasih takšnim otrokom bolj ustreza, če lahko gledajo slike v knjigi in pripovedujejo ob njih ali pa odgovarjajo na vprašanja vzgojiteljice.

**Svet književnosti
sem si vedno
predstavljala kot
ogromno drevo, na
katerem rastejo
knjige.**

Vzgojiteljica ima po navadi narejen seznam otrok v skupini, ki je na vidnem mestu, in pri imenu otroka, ki je opravil nalogo, da žig ali kak drug znak, za katerega so se predhodno dogovorili. Tako lahko otroci tudi sami spremljajo, kdo je nalogo že opravil in kdo še ne. Za otroke takšno vizualno tekmovanje z vrstniki pomeni dodatno motivacijo.

Slika 5: Seznam Palček Bralček

Na koncu leta dobijo otroci za nagrado priznanje, tisti, ki gredo v šolo, pa knjigo.

4 SKLEP

Za konec citiram misel višje knjižničarke Nede Isakovič:

Svet književnosti sem si vedno predstavljala kot ogromno drevo, na katerem rastejo knjige – treba se je le vzpeti na prste in si »utrgati« knjigo in jo »použiti«. (Na najnižjih vejah so kartonke, slikanice s pesmicami in kratkimi besedilci, na vsaki višji rastejo bolj zahtevne in debelejšje knjige.)

Otrok je še majhen in ne doseže niti najnižjih vej, zato mu moramo pri tem pomagati starši, vzgojitelji, učitelji, knjižničarji, pač vsak, ki se srečuje z otrokom v njegovem otroštvu in odraščanju. Ko bo zrasel, bo posegal po vedno višjih in višjih vejah in si sam izbral svoje »sadeže«. Dokler je majhen, smo za to, da dobi v roke ne čim boljše, ampak najboljše »sadeže«, odgovorni odrasli. ●

5 Viri

- Bucik, N. (2003). Motivacija za branje. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (112–118). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Isakovič, N: Mami, povej mi pravljico. Dostopno na: http://www.zupca.net/dnevna_soba/pravlji-ce/mami_pravljico.htm (28. 8. 2017)
- Jamnik, T. (2003). Književna vzgoja v vrtcu. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (58–64). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Jamnik, T. (2003). Otroške knjige in drugi medij. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (92–93). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Jamnik, T. (1998). Predšolska bralna značka spodbuja starše, da bi brali svojim predšolskim otrokom. V: *Predšolska bralna značka* (6-8). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Karim, S. (2003). Knjiga in njene likovne spodbude. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (133–135). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kranjc, S. (2003). Jezikovna vzgoja v vrtcu. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (49–52). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kurikulum za vrtce (1999): predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2003). Vloga branja in pripovedovanja v otrokovem razvoju. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (22–33). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Mlakar, I. (2003). Vloga knjižnice. V: Grosman, M., *Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja* (84–91). Ljubljana: Mladinska knjiga.

TATJANA STARIČ, vzgojiteljica v Vrtcu Ivana Glinška Maribor
Naslov: Vrtec Ivana Glinška Maribor, Gledališka ulica 6, 2000 Maribor
E-naslov: stanic.vig@gmail.com

Inkluzija – tudi v šolski knjižnici

Inclusion – Also in School Library

Barbara Kavčič

Izvleček

V prispevku je prikazan primer izvedene ure KIZ v prvem razredu v povezavi s predmetoma slovenščina in spoznavanje okolja s poudarkom na integraciji slepe učenke. Učenci so ob izvajanju ure sledili ciljem KIZ in obeh omenjenih predmetov. Pri pripovedovanju oz. branju je bila posebna pozornost namenjena vključevanju drugih čutil (tip in vonj), saj je bilo tako slepi učenki omogočeno, da predmete, omenjene v pravljici, izkusi tudi drugače. Ustvarjeno je bilo spodbudno bralno okolje, brez motečih dejavnikov, pri samem branju pa so v ospredje še toliko bolj vstopili moduliranje glasnosti, intonacija ter spreminjanje glasov književnih oseb in raznolik tempo branja, s čimer se skuša slepemu učencu nadomestiti vidne predstave. Več poudarka je bilo namenjenega pogovoru, saj je za slepe beseda kot nosilka skritih informacij in čustev, ki si jih videči prenašamo po vidni poti, še posebej pomembna.

UDK 373.3:376

Ključne besede

šolska knjižnica, slovenščina, spoznavanje okolja, KIZ, pravljice, inkluzija, slepi in slabovidni učenci, branje

Abstract

This paper presents an example of a Library and Information Knowledge lesson carried out in the first grade, which was integrated with the subjects of Slovenian Language and Environmental Education, and focused on the inclusion of a blind female pupil. During the implementation of the lesson, the pupils pursued the objectives of Library and Information Knowledge and of the two aforementioned subjects. During storytelling or reading, special emphasis was placed on activating other senses (touch and smell), which enabled the blind female pupil to experience the objects mentioned in the fairytale in a different way. A stimulating reading environment was created, which did not contain any disruptive factors, while the reading itself focused even more on modulating the volume, on intonation, on changing the voices of literary characters, and on a diverse tempo of reading, in order for the blind pupil to compensate for visual perceptions. Greater emphasis was placed on discussion, because for the blind the word as a bearer of hidden information and emotions, which those of us who can see perceive visually, is that much more important.

Keywords

school library, Slovenian Language, Environmental Education, Library and Information Knowledge, fairytales, inclusion, blind and visually impaired pupils, reading

V prispevku je prikazan primer izvedene ure KIZ v prvem razredu v povezavi s predmetoma slovenščina in spoznavanje okolja s poudarkom na integraciji slepe učenke.

V skladu z učnim načrtom se v prvem razredu veliko ciljev v okviru pouka slovenščine, tudi v povezavi s KIZ, uresničuje s pripovedovanjem in pravljicami, prek katerih otrok zaznava realnost in ustvarja domišljajske like.

Otroci v razredu so kot cvetlice v šopku: vedno je eden med njimi odločen, da bo gledal v napačno smer, eden bo ovenel prej kot drugi, eden bo zažarel bolj kot preostali.

Oscar Wilde

UVOD

V letošnjem šolskem letu smo se na naši šoli soočili z novim izzivom – v prvi razred smo namreč dobili slepo deklico. Glede na to, da šolska knjižnica igra zelo pomembno vlogo pri branju in opismenjevanju, je to predstavljalo poseben izziv tudi zame. V skladu z načeli inkluzivne pedagogike, ki se ukvarja prav z vključevanjem otrok, ki so drugačni in zahtevajo od učiteljev posebne prilagoditve, sem zasnovala tudi ure knjižničnih informacijskih znanj. Pri tem sem se zavedala, da z inkluzijo učenci usvojijo več socialnih veščin, dobijo več izkušenj in se učijo živeti v realnem svetu (Rutar, 2010).

V skladu z učnim načrtom se v prvem razredu veliko ciljev v okviru pouka slovenščine, tudi v povezavi s KIZ, uresničuje s pripovedovanjem in pravljicami, prek katerih otrok zaznava realnost in ustvarja domišljajske like. To je še toliko bolj potrebno pri slepih in slabovidnih, ki imajo zaradi okrnjenega vida manj možnosti za razvijanje domišljije. Za slepega otroka je namreč pridobivanje informacij okrnjeno, saj jih pridobiva pretežno po slušni in tipni poti. Manj ko otrok vidi, težje se motivira za spontano opazovanje, zato le postopoma in počasi prihaja do pravih informacij. Zato je še posebej pomembno, da slepim ponudimo čim več raznovrstnih zgodb (Kermauner, 2009).

V prispevku bom predstavila uro KIZ v prvem razredu, v kateri se medpredmetno uresničujejo cilji predmeta slovenščina in deloma tudi predmeta spoznavanje okolja.

POUK V RAZREDU

Otroci so pred prihodom v knjižnico pri predmetu spoznavanje okolja obravnavali tematski sklop Čas, v okviru katerega so spoznali časovni potek dogodkov in se naučili uporabljati osnovne izraze za potek le-teh. V skladu s tekočim dogajanjem na šoli (prireditve ob

materinskem dnevu in začetku pomladi), so zaznali pojem letnega časa pomlad in njenih značilnosti, kot jih prepoznajo sami oz. so del njihovega izkušnjskega sveta. Poleg tega pa so pri pouku slovenščine od začetka šolskega leta sledili zastavljenim ciljem, kot jih opredeljuje učni načrt za slovenščino, področje književnosti, in sicer:

- učenci doživljajo interpretativno prebrano pravljico,
- razvijajo zmožnost predstavljanja, vživljanja v osebo,
- razvijajo zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa,
- ob razvijanju zmožnosti doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil razumejo in uporabljajo izraze pravljica, pisatelj, pesmica, pesnik, naslov.

POUK V ŠOLSKI KNJIŽNICI

Učenci so prišli v šolsko knjižnico s predznanjem oz. predhodno pripravo pri pouku slovenščine in spoznavanju okolja. Pri delu v knjižnici sem zasledovala naslednje cilje:

- učenec prisluhne pravljici v knjižničnem okolju,
- doživlja estetsko ugodje ob knjižničarjevem branju ali pripovedovanju,
- vsebino podoživlja z ilustracijami v knjigah (slepa učenka vsebino podoživlja s tipom in vonjem),
- se navaja na poslušanje.

Za uvodno motivacijo sem jim pokazala šopek pomladanskega cvetja. Slepiki učenki, ki je sedela poleg mene, sem šopek položila v naročje, da ga je lahko otipala in povonjala. Učenci so samostojno pripovedovali o svojih izkušnjah in prepoznavali različne cvetlice. Po krajšem pogovoru sem jim najprej zastavila tri uganke ter jim recitirala pesmico Anje Štefan Prvi žafran, s čimer sem želela ustvariti čim primernejše bralno razpoloženje. Pri slepi učenki je to še toliko bolj pomembno, ustvarila sem torej mirno okolje, brez motečih elementov, ki lahko slepega zbegajo ali celo prestrašijo (nepričakovan hrup, nenadni dotiki). Pomembna je tudi čustvena bližina ter predvsem medsebojno zaupanje, ki se je med menoj in učenko vzpostavilo v času celotnega šolskega leta. Nato sem

Izbor slikanice sem prilagodila slepi učenki, saj sem v prvih mesecih pouka in srečanjih z deklico ter tudi v pogovorih z njeno spremljevalko spoznala, kaj jo zanima, pritegne, o čem že veliko ve.

Izjemno je pomembno, da slepemu otroku ponudimo čim več zgodb, hkrati pa mu omogočimo, da predmete iz pravljic izkusi tudi drugače – otipa, povoha, okusi.

Za slepe je beseda še posebej pomembna, saj je ne samo nosilka informacij in pomenov, temveč tudi skritih intonacij, čustev, vsega, kar si videči prenašamo po vizualni poti. Je njihova temeljna vez s svetom.

napovedala branje in učencem pokazala slikanico Mateje Arhar Zaljubljeni zvonček. Izbor slikanice sem prilagodila slepi učenki, saj sem v prvih mesecih pouka in srečanjih z deklico ter tudi v pogovorih z njeno spremljevalko spoznala, kaj jo zanima, pritegne, o čem že veliko ve. Ugotovila sem, da jo privlači narava, živali, da zelo dobro pozna tudi različne vrste okrasnih rož oz. rastlin in njihove značilnosti. Zaradi tega ter tudi letnega časa in aktualnega dogajanja na šoli sem izbrala že omenjeno slikanico.

Poseben izziv zame je predstavljajo samo branje, saj slepi ne vidijo naše mimike in kretenj, zato jim moramo to nadomestiti z glasom. Moduliramo glasnost, intonacijo, spreminjamo glasove oseb, ki govorijo, prilagajamo tempo branja (Kermauner, 2009). Poslušanje pravljic namreč otrokom omogoča ustvarjanje domišljjskih slik. S tem imajo možnost treniranja možganov, logičnega mišljenja in ustvarjalnosti. Na čutilo vida lahko gledamo kot na okno, skozi katero prodira zunanji svet v nas, v naš subjektivni svet (Brvar, 2000). Če je ta pot zožena, če je znatno zmanjšana njena prepustnost, se pojavijo težave vidnega zaznavanja in pridobivanja vidnih predstav. Zato je izjemno pomembno, da slepemu otroku ponudimo čim več zgodb, hkrati pa mu omogočimo, da predmete iz pravljic izkusi tudi drugače – otipa, povoha, okusi (Kermauner, 2009). Vse to sem skušala v čim večji meri uresničiti tudi v okviru šolske ure v knjižnici. Deklici sem omogočila tipno zaznavanje predmetov, ki so del pravljice – košarica s prstjo, motika, lopatka. Zvonček in trobentico je lahko tudi povohala, zatipala koreninice in čebulico. S preprostima inštrumentoma (triangel, trobljica) sem ponazarjala, kdaj se v zgodbi pojavi zvonček in kdaj trobentica.

Po končani pravljici je sledil trenutek za čustveni premor in zbiranje vtisov. Učenci so drug za drugim pripovedovali o svojih občutjih, o tem, kako so doživljali pravljico. Z vprašanji sem jih spodbujala k temu, da so ubesedili svoje misli, pripovedovali o pravljici in svojih izkušnjah, mislih, hotenjih, čustvih. In to ne samo na ravni povzemanja vsebine, ampak tudi na ravni življenja v književne osebe,

poistovetenja z njo in privzemanja njene vloge. Izrazili so, kako se vživljajo v osebo, ki je sicer drugačna od njih, a jim še vedno podobna.

Več poudarka sem namenila pogovoru po prebrani pravljici, predvsem zaradi tega, ker je za slepe beseda še posebej pomembna, saj je ne samo nosilka informacij in pomenov, temveč tudi skritih intonacij, čustev, vsega, kar si videči prenašamo po vizualni poti. Je njihova temeljna vez s svetom. Z drugimi. Z njeno pomočjo so slepi lahko na najvišji možni način integrirani v družbo videčih. Beseda jih dela popolnoma enakovredne polnočutnim (Kermaeuner, 2009).

Po končanem pogovoru sem učencem povedala, da se je šolska ura v knjižnici končala in da bodo z delom nadaljevali v razredu. Izkoristila sem še priložnost in jih spodbudila k rednemu obisku šolske knjižnice, ne samo v okviru KIZ oz. pouka, ampak tudi posamezno, v času odmora in podaljšanega bivanja.

SKLEP

V prispevku sem predstavila sodelovanje šolske knjižničarke pri pouku slovenščine in spoznavanja okolja v prvem razredu s poudarkom na integraciji slepe učenke. Z dobrim sodelovanjem z učiteljico razrednega pouka sva več sorodnih vsebin povezali s cilji obeh predmetov. Zelo pomembno je bilo, da sem uspela ustvariti primerno bralno razpoloženje, vsi učenci so pravljici z zanimanjem prisluhnili, ob branju pa doživljali estetsko ugodje. Izjemno pomembno je bilo tudi moje lastno navdušenje nad zgodbo, saj sem le-to uspela prenesti tudi na slepo učenko. Vedeti moramo namreč, da pri povsem avtomatskem branju slepi ne dobijo dovolj drugih informacij, zato ni smiselno brati, če sami nismo pri stvari ali če nam je vsebina neprijetna. Če otrok zgodba ne pritegne oz. ne beremo dovolj zanimivo, se začnejo presedati, pri slepih pa se pojavijo določena gibanja, ki kažejo, da otrok ni dovolj motiviran (zibanje, pozibavanje z glavo, mencanje oči ipd.). To mi je predstavljalo tudi največji izziv. Oblikovati dovolj spodbudno okolje in pripovedovati na način, ki bo zadostil tudi drugim čutom – tipu, vonju, okusu. Učenci so podoživljali zgodbo z ilustracijami, slepa

učenka pa s tipanjem predmetov, povezanih z zgodbo. Pokazali so, da so se dobro vživeli v književne osebe, do njih so bili tudi kritični in skozi njih izražali svoja občutja.

Po izvedeni uri sva se s kolegico pogovorili o izvedeni uri in naredili evalvacijo najinega

sodelovanja. Ugotovili sva, da je bila ura zelo uspešna, da so vsi učenci sledili zastavljenim ciljem in da sva bili zelo uspešni tudi pri vključevanju slepe deklice. Sledila je istim ciljem kot njeni sošolci, le njena pot je bila na nekaterih delih malenkost drugačna. ●

Viri

Brvar, R. (2000). *Geografija nekoliko drugače*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kermauner, A. (2009). *Tipne slikanice za slepe*. Otok in knjiga, 36 (74), 85–91.

Rutar, D. (2010). *Inkluzija in inkluzivnost: model nudenja pomoči učiteljem pri delu z dijaki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke*. Ljubljana: Center za poklicno izobraževanje.

Štefan, A. (2009). *Iščemo hišico*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Arhar, M. (1997). *Zaljubljeni zvonček*. Tržič: Učila.

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 10. 4. 2017 s spletne strani

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf.

Učni načrt. Program osnovna šola. Spoznavanje okolja (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 10. 4. 2017 s spletne strani http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Spoznavanje_okolja_obvezni.pdf.

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 8. 4. 2017 s spletne strani: http://www.zrss.si/pdf/080711123601_l-k-knjiznicno_informacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf.

BARBARA KAVČIČ, prof. slovenščine in univ. dipl. bibl., šolska knjižničarka in učiteljica slovenščine na OŠ Piriče

Naslov: Osnovna šola Piriče, Zg. Piriče 37/b, 1215 Medvode

E-naslov: barbara.kavcic@guest.arnes.si

PRILOGA 1: Seznam leposlovnih knjig, primernih za slepe in slabovidne učence prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja (tudi v brajici)

Informacije so za slepega in slabovidnega otroka kakovostne le takrat, ko so prilagojene njegovi individualni percepciji in večkanalno podkrepjene (sluh, tip, vonj, okus), zato izbiramo pravljice oz. knjige, ki nam s svojo vsebino omogočajo, da predmete iz njihovih zgodb izkusijo tudi drugače. V spodnji preglednici je seznam tovrstnih knjig, poleg tega so vse dostopne tudi v brajici in tako primerne za slepe oz. slabovidne učence, ki so že samostojni bralci.

Avtor	Naslov	Založništvo in izdelava
Andersen, Hans Christian	Mala morska deklica	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1994
Andersen, Hans Christian	Vžigalnik	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1994
Glogovec, Viktorija Zmaga	Jakec lovi noč	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Glogovec, Viktorija Zmaga	Mihec lovi dan	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Golob, Berta	Drobne zgodbe	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Golob, Berta	Skrinja iz babičine bale	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1984
Grimm, Jacob in Wilhelm	Janko in Metka	s. l. : s. n., 1994
Grimm, Jacob in Wilhelm	Pepelka	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1990
Grimm, Jacob in Wilhelm	Rdeča kapica	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1982
Grimm, Jacob in Wilhelm	Žabji kralj	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1994
Grum, Bojan	Kužek Bahalo	Ljubljana: Društvo za enake možnosti slepih DEMS, 2007
Grum, Bojan	Poletne norčije	Ljubljana: Društvo za enake možnosti slepih DEMS, 2007
Jurca, Branka	Ko Nina spi	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1994
Kermauner, Aksinja	Žiga špaget gre v širni svet	Dob pri Domžalah: Miš, 2012
Kovič, Kajetan	Moj prijatelj Piki Jakob	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Kovič, Kajetan	Pajacek in punčka	s. l. : s. n., 1986
Kovič, Kajetan	Zmaj Direndaj	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1993
Levstik, Fran	Martin Krpan	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Lobel, Arnold	Regica in Skokica	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Makarovič, Svetlana	Pekarna Mišmaš v Kamni vasi	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1994
Peroci, Ela	Majhno kot mezinec	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985
Praprotnik-Zupančič, Lilijana	Zakaj so zebre progaste?	Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010
Suhodolčan, Leopold	Piko Dinozaver	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 1994
Voglar, Mira	Bibanke in uganke	Ljubljana: Tiflološka sekcija DDS, 1985

PRILOGA 2: Seznam tipnih slikanic oz. tipank (slovenski avtorji)

Taktilna (tj. tipna) slikanica oz. tipanka omogoča slepim in slabovidnim, da tudi sami lahko uživajo v slikah in drugih reliefno predstavljenih informacijah, hkrati pa močno izboljšajo tipno zaznavanje. S tipnimi slikanicami se otroci igranje učijo prepoznavanja in interpretiranja različnih oblik, tipanke pa so zelo zanimive tudi za polnočutne otroke, saj razvijajo empatijo in ozaveščajo razmišljanje o vrstnikih s posebnimi potrebami.

Avtor	Naslov	Založništvo in izdelava
Abraham, Ariela	Vesoljček Inkli	Ljutomer: s. n., 2015
Brvar, Roman	Oranžna pravljica	s. l. : s. n. , med 2010 in 2012
Brvar, Roman	Tipne barve	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2001
Iskra, Petra Suban, Alenka	Krojaček Jon	Koper: Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem, 2014
Kermauner, Aksinja	Miška Mici pade v shrambo	Burgdorf: Institute of Print Technology, 2014
Manček, Marjan	Piščanček Pik	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2014
Medved, Polona	Muc Muki	Ljubljana: s. n., 2012
Medved, Polona	Sidro	s. l. : s. n. , med 2010 in 2012
Rustja, Anja Figelj, Petra	Kapica in cofek	Nova Gorica: Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih, 2012
Rustja, Anja Figelj, Petra	Poišči me	Nova Gorica: Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih, 2012
Schmidt, Nina	Dopolni del	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2014
Schmidt, Nina	Kdo me spremlja	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2016
Strnad, Nastja	Jesen	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2014
Strnad, Nastja	Poletje	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2014
Strnad, Nastja	Pomlad	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2014
Strnad, Nastja	Zima	Ljubljana: Zavod za slepo in slabovidno mladino, 2014
Šipec, Valentina	Štirje letni časi: oblačila	Koper, V. Šipec, 2013
Šipec, Valentina	Štirje letni časi : roža	Koper, V. Šipec, 2013
Šipec, Valentina	Štirje letni časi : sadje	Koper, V. Šipec, 2013

Vir

COBISS – Kooperativni online bibliografski sistem in servisi. Dostopno na <http://cobiss6.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=SFRM&id=1705011323032784> (6. 6. 2017).

Marija Andrejčič

Andersenova noč 2017

V šolskem letu 2016/2017 smo v okviru Rastoče knjige prvič izvedli Andersenov večer in noč. To pomeni, da so učenci lahko izbirali med večerom do 21. ure in nočjo do 8. ure zjutraj naslednjega dne. V šoli smo prespali ob branju Andersenovih knjig in tako praznovali 2. april – Andersenov rojstni dan in svetovni dan otroških knjig.

V šolo smo prišli 31. 3. ob 19. uri. Najprej smo odšli na literarni pohod po Dolenjskih Toplicah. Med hojo smo se ustavljali in brali odlomke iz Andersenovih pravljic: Mala morska deklica, Grdi raček, Kakor napravi stari, je zmeraj prav, Svinjski pastir, Cesarjeva nova oblačila. Ob 21. uri smo se vrnili v šolo. V jedilnici nas je čakala pozna večerja oziroma povečerja. Učenci, ki so se prijaviili samo za večer, so odšli domov, preostali pa so se razdelili v tri skupine in nadaljevali z branjem. Glavno vodilo večera je bilo seveda branje, pogovarjanje o prebranih besedilih.

Ogledali pa smo si tudi risane filme, ki so posneti po Andersenovih delih, izdelali smo grdega račka ...

Pozno ponoči, ko smo bili že vsi utrujeni, smo se odpravili k počitku, in še to z Andersenovimi knjigami. Brali smo tudi leže v krogu, nato pa smo zaspali. Noč je kar prehitro minila in že je bilo treba vstati, pospraviti svoje stvari, se urediti ... Toda naša kuharica nam je v jedilnici pripravila okusen in obilen zajtrk, ki nam je zelo teknil. Potem smo vsi odšli ven na prijetno jutranje sonce, kjer so učence že čakali starši in skupaj odšli domov.

Noč je bila zelo prijetna, nepovnljiva in zabavna. Učenci in učitelji so se nanjo prostovoljno prijaviili. Ob letu jo bomo ponovili in ji dodali še nove vsebine. ●

Bibliopedagoška šola 2017 v treh izvedbah

Utrinki iz Strunjana
(Foto: Romana Fekonja)

Letošnja Bibliopedagoška šola 2017 je

bila izpeljana kar v treh izvedbah. Prva in druga izvedba v Strunjanu od 21. 3. do 22. 3. in od 23. 3. do 24. 3. 2017 ter tretja v Zrečah od 30. 3. do 31. 3. 2017. V Katisu spada med posodobitvene programe, ki trajajo strnjanih 24 ur. Vsak prijavljeni udeleženec mora po koncu, za pridobitev potrdila, oddati tudi spletno evalvacijo.

Program letošnjega izobraževanja so izvajali:

- Romana Fekonja (Strategije motiviranja za branje; Timsko delo – medpredmetno povezovanje);
- dr. Milena Kerndl (Bralne strategije za samostojno učenje pri pouku);
- Alja Bratuša (Načini in metode spodbujanja branja za vse učence – projektni pristop);
- Andreja Urbanec (Izvedba medpredmetne povezave geografija in knjižnično informacijsko znanje);

- dr. Vlasta Zabukovec (Branje – tradicionalno in e-branje: razlike, značilnosti, veščine);
- Gregor Škrlj (Z igro do branja – pripomočki v knjižnici za spodbujanje motivacije za branje).

Na začetku smo se morali vsi udeleženci v oblikovanih skupinah drug drugemu predstaviti in se spoznati ter zapisati svoja pričakovanja. Predavanje Strategije motiviranja za branje je potekalo v delavnicah, po skupinah (teme: kolektivni spomin; pogled v knjigo; da ali ne? ...). Delo in primeri (za osnovne šole ter za srednje šole) so se opirali na knjigo Strategije motiviranja za branje (Sarto, 2015). Udeleženci so morali ovrednotiti strategijo in pripraviti predstavitev.

Timsko delo in medpredmetno povezovanje v obliki delavnice je bilo razdeljeno na individualno in skupinsko delo. S pomočjo izvirnih vprašaj so bili posamezniki izzvani k razmisleku, pregledu stanja ter predlogom izboljšav pri timskem delu in opisu pričakovanj (vodstvo, učitelji ...). Treba je bilo izdelati miselni vzorec in ga predstaviti.

Predavanje Bralne strategije za samostojno učenje pri pouku je udeležencem prek igre vlog osvetlilo drugačno razmišljanje o situacijah, ki se tičejo knjižničarjev, pouka, dela. Z metodo 6 klobukov pa so analizirali določena besedila in razvijali ter pripravljali rešitve v danih situacijah.

Predavanje Načini in metode spodbujanja branja za vse učence – projektni pristop je vključevalo prikaze primerov dobre prakse na Osnovni šoli Polzela, kjer se po vertikali poveže vsa šola in izvede dan dejavnosti (kulturni, naravoslovni dan) ali drug dogodek (projektni teden). Predstavljenih je bilo veliko projektov, ki so potekali v določenih šolskih letih za spodbujanje branja, medgeneracijskega

povezovanja (s spodbudami, sodelovanjem bi radi učencem omogočili boljše delovne pogoje in izboljšali bralno pismenost).

Izvedba medpredmetne povezave geografija in knjižnično informacijsko znanje je potekala kot terensko delo. V Strunjanu in v Zrečah so se udeleženci z učnimi listi podali v naravo (z ustreznimi pripomočki: zemljevid, kompas) in

Utrinki iz Zreč
(Foto: Romana Fekonja)

spoznavali tipične značilnosti vsake po-

krajine, poti, zgodovino, ljudska izročila, značilne rastline in sadne vrste ter ne nazadnje literaturo v povezavi s krajem.

Branje – tradicionalno in e-branje: razlike, značilnosti, večšine je prineslo pregled mednarodnih raziskav s področja pismenosti (bralne, matematične, naravoslovne). Predavateljica je predstavila različne definicije (pojmovanja) in značilnosti linearne in e-branja (razlike v besedilih, formatih) ter metakognitivne strategije branja. Udeležence je izzivala k razmisleku z nalogami o bralni aktivnosti.

Z igro do branja – pripomočki v knjižnici za spodbujanje motivacije za branje pa je bil preplet teorije in prakse. Udeleženci so se podali skozi zgodovino družabnih/namiznih iger do predstavitev posameznih iger in možnosti uporabe iger pri pouku, dnevih dejavnosti ter drugih dogodkih na šoli oz. v šolski knjižnici.

Doseženi so bili cilji, zastavljeni s programom izobraževanja: udeležence seznaniti z novostmi v stroki, s področij knjižničarstva in spodbujanja branja, predstaviti strategije za motivacijo branja in spodbuditi prenos novih spoznanj v prakso. Vsak posameznik je lahko dobil vsaj kakšno idejo, drugačen pristop ali vidik dela ter spoznal novega kolega oz. kolegico. Dvodnevno izobraževanje se je sklenilo s pogovorom o perečih težavah (prehod na COBISS, predlog novega pravilnika o upravljanju učbeniškega sklada ...). ●

Jana Bauer

Sončnica na rami za šolska knjižničarja

Sončnica na rami je nagrada za pedagoške delavce, knjižničarje in vse tiste, ki se ukvarjajo s spodbujanjem branja med otroki in najstniki. Podeljuje jo Kulturno umetniško društvo Sodobnost z njo pa želi nagraditi trud in prizadevnost na področju spodbujanja veselja do

branja, spodbujanje spodbujanja branja med otroki in najstniki in ozaveščanje ozaveščanja splošne javnosti o pomembnosti branja kakovostne literature.

Kandidate za nagrado lahko predlagajo ustanove, ki delujejo na področju šolstva in izobraže-

vanja, knjižnice ter posamezniki ali kolektivi, ki vsakodnevno spremljajo delo predlagane kandidatke oziroma kandidata.

Kriteriji za nagrado so izvirnost na področju spodbujanja veselja do branja ter inovativnost programa, ki ga kandidat/-ka izvaja, število otrok in mladostnikov, ki sodelujejo v programu za spodbujanje veselja do branja, ki ga izvaja predlagani/-a kandidat/-ka, in objave o izvajanju in rezultatih programa na spletni strani šole, v šolskem glasilu in v drugih medijih.

V letu 2017 sta bila za nagrado izbrana šolska knjižničarja Maja Nagode Miklič z Osnovne šole dr. Vita Kraigherja in Gregor Škrlj z Osnovne šole Prule.

V utemeljitvi nagrade so zapisali:

Maja Nagode Miklič je v knjižnici Osnovne šole dr. Vita Kraigherja

zaposlena že več kot 12 let. Njena delovna soba, knjižnica, je prostor kreativnih idej, v njej se vrstijo učenci, navdušeni nad knjigami. Je tudi prostor, ki ji daje moč, da nebralce spreminja v bralce. Ne s čarobno paličico, pač pa s trdim delom in izvirnimi idejami, skozi številne projekte, kot sta čarovničkin bralni kotiček in knjižne čajanke, skozi dobre zgodbe, primerne starosti in zanimanju mladega bralca.

Svoje znanje vsako leto deli s študentkami Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo. V sodelovanju s študentkami v šolski knjižnici nastajajo zanimive aktivnosti in spremembe, na primer oprema knjižnega gra-

diva s piktogrami. Poleg opreme s piktogrami Maja Nagode Miklič vseskozi razvija opremo in postavitev gradiva v šolski knjižnici, med zadnjimi novostmi, ki jih je razvila, je označevanje poučne-poljudnoznanstvene-strokovne literature za mlade bralce z besednimi in barvnimi oznakami, ki učencem omogočajo veliko samostojnosti pri iskanju gradiva.

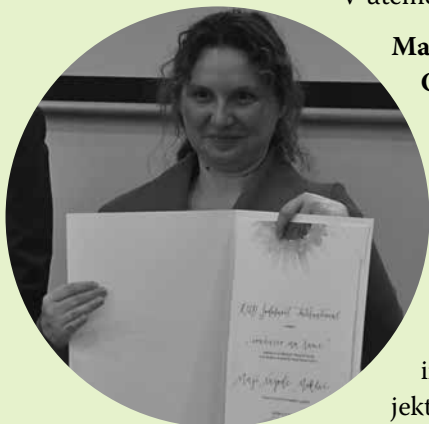
Maja Nagode Miklič je aktivna tudi v socialnih medijih; kdor želi stopati po poti njenega bralnega zemljevida, ji lahko sledi skozi blog, ki ga piše.

Gregor Škrlj je knjižničar na Osnovni šoli Prule.

Je knjižničar, ki vedno promovira dobre knjige in branje med učenci, med učitelji in med stanovskimi kolegi. Je človek, ki ne gleda na uro, njegov delovnik se začne kmalu po šesti uri zjutraj, ko otrok še ni, takrat se v njegovi glavi rojevajo ideje, kako navdušiti za branje, kako približati čudežne svetove majhnim in večjim glavam, polnim vsakdanjih skrbi in šolskih obveznosti.

Izvirnih idej Gregorju Škrlju ne manjka: ob projektih, ki jih vodi, pripravlja razstave, se povezuje z učitelji, išče dodatno motivacijo za branje za bralno značko, še zlasti v tistih kritičnih skupinah, kjer branje knjig še zdaleč ni samoumevno. In jo najde, v družabnih igrah, ki se navezujejo na literarne predloge, skupnih branjih zanimivih odlomkov ter v pogovorih, kjer vsak, tudi učiteljica slovenščine, pripoveduje o svoji zadnji prebrani knjigi. Tako se večja število otrok, ki uspešno opravijo bralno značko, večja pa se tudi odstotek izposoj.

Gregor Škrlj je dejaven tudi na strokovnem področju: na različnih posvetih, simpozijih in mednarodnih strokovnih konferencah deli svoje znanje in izkušnje s področja knjižničarstva, dela z mladimi bralci ter prepleta vzgojo, izobraževanje in knjižničarstvo. ●

Marija Andrejčič

10. razkritje lista Rastoče knjige in 12. širitev Združenih rastočih knjig sveta

Osnovna šola Dolenjske Toplice je že pet let vključena v projekt Rastoča knjiga. Konec lanskega šolskega smo bili povabljeni, da pripravimo kulturni program Združenih rastočih knjig sveta za leto 2017. Povečano smo seveda z veseljem sprejeli in 6. 6. 2017 smo v Ljubljani in pripravili in izvedli program. Z avtobusom in kombijem smo se dopoldne odpeljali v Severni ljubljanski park Navje, kjer je bila ob 12. uri prireditev. Pridružili so se nam tudi župan Dolenjskih Toplic Jože Muhič, šolski tim učiteljev rastoče knjige in dve predstavnici lokalnega tima.

Na govorniškem odru so se zvrstili predsednik Državnega sveta RS Mitja Bervar kot slavnostni govornik, akademik dr. Boštjan Žekš, predsednik Društva Rastoče knjige Slovenije, župan Mestne občine

Ljubljana Zoran Janković, pesnica Ifigenija Simonović, Jože Pečnik, ki je pripravil prhutanje golobov, veleposlanik Gruzije Zurab Bekai, ki je Združene rastoče knjige sveta nadgradil z izbranimi pesmimi gruzijskega pesnika Šota Rustavelija, naša recitatorka Anja Lavrič, ki je recitirala Pokloni nasmeh našega domačega župana, voditelja Luka Čuk in Iza Špelko, pevski zbor Osnovne šole Dolenjske Toplice pod vodstvom Roberta Kohka in šolska plesna skupina pod vodstvom Nine Pavlin.

Kip Deklice z rastočo knjigo je nekaj posebnega, saj gre za skulpturo, ki raste in je zato

edinstvena v svetu. Letos je zrasla za nov list in postala modrejša za misel pesnice Ifigenije Simonović: »Ljubim te, kakor se zemlja vrti.« Nov, deseti list rastoče knjige so slovesno odgrnili: Boštjan Žekš, Janez Gabrijelčič – idejni oče rastoče knjige –, Ifigenija Simonović, Zurab Bekai in drugi častni gostje iz Gruzije. Veleposlanik Gruzije je Zoranu Jankoviću predal dragoceno darilo – posebno knjigo in tako sta postali Ljubljana in Tbilisi prijateljski mesti, pobrateni pa sta že od davnega leta 1979.

Vse skupaj je izzvenelo zelo lepo in prijetno, sredi prelepe Ljubljane smo zaslišali tudi pesem o njej zimzelenček Čez Šušarski most. Združenim Rastočim knjigam sveta želimo vse dobro v prihodnjem letu, ko bo na vrsti 11. razkritje lista in 13. širitev Združenih Rastočih knjig sveta. ●

NAVODILA SODELAVCEM IN DOPISNIKOM REVIJE ŠOLSKA KNJIŽNICA

Splošna načela

Revija Šolska knjižnica objavlja le izvirna, še neobjavljena dela, napisana v slovenščini, za kar odgovarja avtor. Strokovni članki v rubrikah Stroka ter Stroka in praksa morajo imeti naslov, izvleček, ključne besede v slovenščini in angleščini in vrstilec univerzalne decimalne klasifikacije. Prispevki morajo biti napisani strokovno, jezikovno in slogovno neoporečno. Logično naj bodo razdeljeni na poglavja in podpoglavja.

Naslov prispevka naj bo kratek, jasen, enostaven in informativen. Vsebuje naj ključne pojme in obsega največ 10 do 12 besed. Odražati mora temo prispevka, po potrebi pa je lahko dodan tudi podnaslov.

Izvleček (abstract) naj vsebuje največ 200 besed in je na prvi strani članka, takoj za naslovom prispevka, ki mu sledijo še ključne besede in vrstilec UDK. Razumljiv mora biti sam po sebi, brez branja celotnega besedila prispevka. Napisan naj bo v 3. osebi, povzema naj bistvo članka, pojasni njegov namen in cilje, opiše uporabljene metode in tehnike morebitnega raziskovalnega oziroma znanstvenega pristopa, rezultate ter glavne ugotovitve. Praviloma naj bo izvleček oblikovan v enem odstavku.

Drugih sestavkov (sporočil, predstavitev knjig in drugih medijev, pisem) ni treba opremiti z izvlečkom, ključnimi besedami in vrstilcem UDK. Seminarskih nalog v obliki, kot so izdelane pri študiju ali na različnih tečajih oz. seminarjih, ne sprejemamo, če niso ustrezno prirejene za objavo v naši reviji.

Na koncu prispevka naj bo navedena predstavitev avtorja/-ev, ki vsebuje znanstveni naziv, ime in priimek avtorja, strokovni naziv, delovno mesto in ustanovo zaposlitve. Sledita naslov ustanove in elektronski poštni naslov avtorja.

Za trditve v sestavku odgovarja avtor/-ica, zato mora biti podpisan/-a s celotnim imenom in priimkom. **Avtor mora priložiti lastnoročno podpisano prijavnico za objavo prispevka v reviji**, s katero med drugim jamči, da je prispevek izvirno avtorsko delo (obrazec za prijavo prispevka je skupaj z uredniško politiko in navodili sodelavcem in dopisnikom revije Šolska knjižnica dostopen na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo – Založba – predstavitev previj – Šolska knjižnica: [http://](http://www.zrssi.si/strokovne-resitve/revije/solska-knjiznica)

www.zrssi.si/strokovne-resitve/revije/solska-knjiznica.

Tipkopis

Prispevki lahko obsegajo do 15 tipkanih strani s preglednicami, slikami in viri vred (do 30.000 znakov s presledki). Besedilo mora biti napisano v wordu, s pisavo Times New Roman, velikost črk 12, razmik med vrsticami 1,5. Strokovni prispevek obvezno vsebuje naslov članka v slovenščini in angleščini, ime in priimek avtorja/-ice, sledijo izvleček in ključne besede v slovenščini in angleščini, vrstilec UDK, besedilo sestavka in nazadnje seznam citiranih in uporabljenih virov ter predstavitev avtorja/-ev.

Avtorji morajo svoje prispevke poslati v elektronski obliki po e-pošti odgovorni urednici na naslov revija.solskajniznica@zrssi.si, na naslov uredništva pa morajo poslati podpisano in izpolnjeno prijavnico prispevka za objavo v reviji. Nepopolnih prispevkov uredništvo ne bo upoštevalo.

Preglednice, slike in druge priloge naj bodo vključene v besedilo, vsaka preglednica ali slika naj ima naslov in zaporedno številko. Slikovno gradivo morajo avtorji priložiti v elektronski obliki (JPG- ali TIF-format).

Viri

Za navajanje virov uporabljajte samo avtorski način (avtor in letnica v oklepaju). Navajanje virov je prilagojeno reviji Knjižnica in Navodilom za prijavo, pripravo in zagovor diplomskega dela Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/biblio/studenti/diploma/dokumenti/dipl_navodila.rtf).

Primeri avtorskega navajanja

En avtor:

Ko UDK-vrstilce uporabljamo za signaturo, izberemo en sam vrstilec, ta pa sme biti poljubno kratek in ga imenujemo postavitveni UDK ali postavitveni vrstilec (Šauperl, 2000).

Do treh avtorjev navedemo vse:

Z informacijsko pismenostjo v informacijski družbi so se ukvarjali tudi mnogi tuji avtorji (npr. Eisenberg, Lowe in Spitzer, 2004).

Več kot trije avtorji:

Predstavljena je postavitve in oprema v mladinskih oddelkih splošnih knjižnic (Ločniškar Fidler et al., 2006).

Brez avtorja:

Šolska knjižnica je vir informacij in znanja za vse udeležence vzgojno-izobraževalnega procesa in podpira vse predmete, ki se poučujejo na šoli, in tudi interesne dejavnosti (Manifest, 2001).

V **poglavju Viri** navedbe razvrstite po abecednem redu avtorjev/-ic (oziroma prvem elementu navedbe – npr. po naslovu), temu sledi letnica izida. Na koncu vsake bibliografske enote je pika.

Primeri bibliografskih navedb

Knjiga

Priimek, I. (leto izida). *Naslov dela*. (izd.). Kraj izida: založba.

Šauperl, A. (2000). *Klasifikacija knjižničnega gradiva: učbenik za študentke in študente bibliotekarstva*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo. (BiblioThecaria; 9).

Eisenberg, M. B., Lowe, C. A. in Spitzer, K. L. (2004). *Information literacy: essential skills for the information age*. 2nd ed. Westport, Connecticut; London: Libraries Unlimited.

Del knjige oziroma prispevek v monografski publikaciji

Priimek, I. (leto izida). Naslov prispevka. V I. Priimek, *Naslov publikacije* (str. od–do). Kraj izida: založba.

Ambrožič, M. (2004). Informacijski viri pri projektnem in raziskovalnem delu. V M. Steinbuch

(Ur.), *Informacijsko opismenjevanje: priročnik za delo z informacijskimi viri* (str. 13–68). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Članek

Priimek, I. (Leto izida). Naslov članka. *Naslov revije*, let. (št.), str.

Ločniškar - Fidler, M., Tomšič, N., Lavrenčič - Vrabec, D. in Zadravec, V. (2006). Postavitve in oprema monografskih publikacij v mladinskih oddelkih splošnih knjižnic. *Knjižnica*, 50 (3), 105–125.

Spletna stran

Priimek, I. (Leto objave). *Naslov dokumenta ali spletne strani*. Kraj izida: založba. Pridobljeno dan. mesec. leto s spletne strani: <http://...>

Dimec, J. (2000). Avtomatsko opisovanje vsebine dokumentov na internetu. *COBISS Obvestila 4*. Pridobljeno 17. 3. 2004 s spletne strani: http://home.izum.si/cobiss/cobiss_obvestila/2000_4/index.html.

Kurikul. Knjižnično informacijsko znanje: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija. (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 16. 1. 2010 s spletne strani:

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdf.

Naslov uredništva:

Uredništvo revije Šolska knjižnica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor

Rokopisov in drugega gradiva ne vračamo. ●

Slovenski knjižni sejem
22.–26. 11. 2017
cankarjev dom

Države v fokusu:
DEU = CHE

Gospodarska zbornica Slovenije
Zbornica knjižnih založnikov in knjigoizdajev

10 STROKOVNIH REVIJ ZRSŠ

Revije s tradicijo in ugledom na področju vzgoje in izobraževanje v celotni piramidi slovenskega šolstva – od vrtca do visoke šole oz. univerze

Že vrsto let sopotnice učiteljem in drugim pedagoškim delavcem.

NOVA GRAFIČNA PODOBA

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

V vrtcih in šolah se vsakodnevno soočate s kompleksnimi izzivi, ki so med drugim tudi odraz raznolikosti otrok. Pri **uresničevanju koncepta inkluzije v najširšem smislu** želimo šolam nuditi oporo in podporo, zato na Zavodu RS za šolstvo pripravljamo priročnik **Vključujoča šola**, ki vsebuje 6 zvezkov z naslovi:

Zakaj vključujoča šola

Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu

Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost

Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost

Tudi učitelji smo učenci

Vključevanje v vrtcu

Priročnik lahko uporabite za načrtovanje in spremljanje pouka, za razmislek o lastnem profesionalnem razvoju ali kot osnovo za delavnice v šolskih kolektivih.

Bogatijo ga **konkretne strategije, orodja, pristopi, primeri iz prakse in za prakso**, ki so učiteljem lahko v pomoč pri podporanju vsakega učenca ter kolektivom pri razvoju vključujoče šole.

Kaj želimo doseči v vključujoči šoli?

- dati glas prav vsakemu učencu
- podpreti prav vsakega učitelja
- ustvariti okolje, v katerem se bodo vsi počutili sprejete in vključene ter bodo lahko razvijali svoje potenciale

Priročnik bo obsegal
6 zvezkov, zbranih v mapi

IZID OKTOBER 2017

cena v prednaročilu 12,90 €
(do 10. oktobra 2017)
cena po izidu 15,00 €

Naročanje:

- po pošti (Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana)
- po faksu (01/3005-199)
- po elektronski pošti (zalozba@zrss.si)
- na spletni strani (<http://www.zrss.si>)

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo